National Library Bibliothèque Nationale
SEP 16 1982
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

NATIONAL LIBRARY OF CANADA
Collection Development Branch
395 Wellington Str. Order sect.
Ottawa, Ont.
K1A ON4

B103/C/23/1
V

Meie Elu

EESTLASTE AJALEHT PAGULUSES

Second Class Mail Registration No. 1354.

Nr. 36 (1697) 1982 | NELJAPAEVAL, 9. SEPTEMBRIL — THURSDAY, SEPTEMBER 9 | XXXIII aastakäik

Esto '84

VÕIMLEJATE SUURLAVASTUS — HÜÜE VABADUSELE

Esto '84 võimlemislavastuse kava on valmis ja sel kuul algab juhtide instrueerimine, selgus jutuajamisel Evelyn Koop'iga. Suuresinemise kava raames voogab kümnete tuhandete vaatajate ette võimlejate esituses „meri", kui hüüd vabadusele.

— Olen merd pidanud vabaduse sümboliks, ütles Esto '84 võimlemise üldjuht. Voogavad veed, mis sillerdavad päikeses ja tormi tõustes ohjeldamatult peksavad kaljusid on teemaks minu seekordsele lavastusele, kuhu loodan rakendada umbes 300 võimlejat. Praegu on gruppides neid paarsada ja loodetavasti uusi huvilisi tuleb juurde saja ringis.

40 min. kestev kava koosneb kolmest osast: kõnnid ja jooksud, siis laste esinemine vaikse vetevälja sümboliseerijana kuni kolmandas osas tuulest paisutatud merevood antakse edasi erigruppide erinevate rütmidega liikumises. Seejuures valgustaustaks on roheline, sinine, hõbe ja hall. Need on ka võimlejate riietuse põhivärvid, kus kasutatakse linte, salle ja palle mere dünamika edasiandmiseks. Võimlejaid on oodata Montrealist, Vancouverist, Sault Ste. Mariest, New Yorgi ja Lakewoodi ümbruses on juba praegu paarkümmend võimlejat tegutsemas. USA-sse sõidavad informatsiooni andma Esto '84 juhatuse liikmed ja ka Evelyn Koop.

Kava õppimiseks valmistatakse filmid. Koreograafia võimlemislavastusele on teinud Evelyn Koop ja laste osas Reet Leesment-Altosaar. Muusika on lubanud kirjutada Armas Maiste ja osaliselt Kristi Allik. Kui majanduslikud võimalused lubavad rakendatakse orkester.

On moodustatud rahvatantsu ja võimlemise toimkonna juurde võimlemise alatoimkond, kuhu kuuluvad: Heli Oder (esinaine), Sirje Järvel, Linda Laur, Linda Makk ja võimlemisgrupi „Ritmika" esindaja.

Evelyn Koop rõhutas, et kuigi Esto '84 ettevalmistustega on otsuste tegemise venimisega hiljaks jäädud, ei ole kahtlust, et sellega toime tullakse. Noored, kes veel nüüd liituvad võimlemisrühmadega, on valmis esinema Esto ajal. Omaltpoolt Evelyn Koop lubab teha kõik, et see õnnestuks.

OLUKORD POOLAS ENDISELT PINEV

Poola vabade ametiühingute liidu „Solidaarsuse" 2. aastapäeva tähistamise demonstratsioonides, 31. aug. sai 3 demonstranti surma, paljud vigastada ja üle 4000 isiku arreteeriti. Suuremates Poola linnades oli poliitsei ja sõjavägi väljas suurendatud koosseisus, et demonstratsioone laiali ajada, kuid see ei õnnestunud. Neljas provintsis, kus asuvad suuremad linnad, kuulutati välja öösine liikumise keeld, telefonikõnede pidamine katkestati.

Demonstratsioonide organiseerimises sõjaväeline valitsus süüdistas „Solidaarsuse" põrandaaluseid juhte ja Sotsiaalse omakaitse organisatsiooni liikmeid, kes kutsusid rahvast tänavatele demonstreerima. Nendele altasid kaasa välismaised raadiojaamad, kes demonstratsioonide korraldajate üleskutseid levitasid.

Valitsuse andmeil sai kokkupõrgetel politsei ja demonstrantide vahel 63 eraisikut ja 148 politseinikku vigastada. Nende seas oli 41 politseinikul tõsisemad vigastused.

Vaatamata kõigele sellele juba järgmisel päeval mehed, naised ja lapsed läksid lilled peos 1970. a. rahutustes surmasaanud tööliste mälestussamba juurde ja asetasid sinna ristikujuliselt oma lilled. Ristikujuliselt asetati sinna ka tänavatelt korjatud tühjaks põlenud pisargaasipommide kestad, mida politsei oli kasutanud demonstrantide laialiajamisel.

Valitsuse ametliku teate kohaselt reed demonstratsioonid mõjustasid olukorda Poolas negatiivselt. Valitsusel oli olnud kavas lõpetada sõjaseadus hiljemalt 13. dets., sõjaseadus esimesel aastapäeval, kuid nüüd on olukord maal selliselt ärev, et seda vaevalt on võimalik teha.

VIIMASED PLO LIIKMED LAHKUSID BEIRUTIST

Esimesel septembril, kolm päeva enne kokkulepitud tähtaega, lahkus Beirutist 769 PLO liiget, laeval mis viis nad ühte põhjapoolsesse Süüria sadamasse. Need olid viimased 11,421 PLO liikmest, kes avaldasid vastupanu juutidele Beirutis. 12 aastat varem nad okupeerisid Beiruti, moodustasid seal Yasser Arafati juhtimisel riigi riigis, kõigi selleks vajaliste asutuste ja organisatsioonidega. Liibanoni valitsus jäi eksisteerima ainult maa administratiivse valitsusena.

Viimaste PLO liikmete lahkumisel hakkas Liibanoni valitsus end korraldama purustatud pealinnas. Valitsusele on eriliseks probleemiks PLO liikmete perekonnad ja PLO liikmed, kes omavad Liibanoni kodakondsuse. Peale selle on Liibanonis 500,000 palestiina põgenikku kelle eest PLO osaliselt hoolitses. Kõigile neile, kes olid PLO palgal või toetusel, anti PLO poolt enne Beirutist lahkumist kolme kuu palk või toetus, eeldusel, et selle aja möödumisel on nende eest hooldamise küsimus lahendatud mingil uuel kujul.

Viimaste PLO liikmete lahkumise ajal viibis Beirutis USA sõjaminister Caspar Weinberger. Ta teatas, et USA mereväelaste ülesanne korra hoidmise alal Beirutis on sellega lõpetatud ja tegi korralduse mereväelaste saatmiseks tagasi laevadele.

PLO juht Yasser Arafat sellel ajal viibis juba Kreekas ja sai seal riigipeale vastava vastuvõtu osaliseks. Temal oli jutuajamine Kreeka peaministriga. Jutuajamisel ajakirjanikele ta teatas, et palestiina rahva tahe oma kodumaa vabastamiseks on endiselt kindel. Selle saavutamiseks PLO hakkab kasutama kõiki võimalikke abinõusid. Võimalik, et palestiina rahva esindus moodustab selleks valitsuse eksiilis, kui aeg on sobiv.

Kreekast Arafat lendas Tuneesiasse, kus ta moodustab enesele uue PLO peakorteri, selle organisatsiooni edaspidiseks juhtimiseks. Tal on kavas sellised aktsioonid mis Iisraeli peaministril võivad juuksed peas püsti ajada.

VÄHEMUSRAHVAD KAHURILIHAKS AFGANISTANIS

GEISLINGEN („Meie Elu" kaastööliselt) — Bonnis ilmuv nimekas päevaleht „Die Welt" avaldas oma 12. aug. numbris kirjutise pealkirja all „Sakslased surevad Afganistanis". Kirjutise juures on fotokoopia Afganistanis langenud nõukogude sakslase Peter Diki palgaraamatust. Kirjutises selsab:

„Afganistanist läände jõudnud dokumentidest nähtub vastuvaidlematult, et nõukogude armeeüksustes Afganistanis võitlevad ja surevad noored venesakslased.

Saksa komisjon „Euroopa Inimõiguste ja Enesemääramise Konverentsis omab palgaraamatu tänavu aasta aprilli lõpul Afganistanis langenud venesakslaselt Peter Dikilt. Nõukogude armee palgaraamatus nr. 6.370.952 seisab rahvuse rubriigis „nemets" (sakslane).

Alates 1980. a. detsembrist käimasolevas sovettide agressioonis Afganistani rahva vastu on Afganistani vabadusvõitlejate, nõukogude põrandaaluse ametiühingu „Smot" ja illegaalse vabadusliikumise Balti riikides üksmeelselt andmeil Afganistanis 30.000 sovettide sõdurit kõigist rahvustest langenud. Praegu on Afganistanis veel 80.000 punaarmeelast võitluses vabadusvõitlejatega.

Nõukogude poolt okupeeritud Leedus ilmuvas põrandaaluses ajalehes „Ausra" (koit) kirjutatakse selle aasta märtsis: „Ikka voolab veel veri Afganistanis juba kolmandat aastat. Pärast seda kui tungiti kallale poliitilisi võitlusi mittepidavale rahulikule rahvale, lavastavad okupandid nüüd kodusõda. Vähemusrahvuste liikmeid sunnitakes sellest sõjast osa võtma: ukrainlasi, eestlasi, lätlasi, leedulasi; sakslasi jne. Ise allasurutud, peavad nad täitma vene ohvitseride brutaalseid käske ning seejuures afgaanide kui ka oma verd valama. Meile jõuab ikka ja enam traagilisi teateid Afganistanis langenute kohta. Seal langenud sõdurid tuuakse tsinksarkades tagasi ja maetakse salaja."

-kk

POOLA SAATKOND BERNIS VÕETI ÜLE

Poolakad võtsid üle Poola saatkonna Bernis ja hoiavad seal kümme pantvangi, lubades saatkonnahoone koos pantvangidega õhku lasta kui sõjaseadust Poolas ei lõpetata ja poliitilisi vange ei vabastata. Pantvange oli algul 13, kuid kolm naist vabastati. Poola valitsus ei sekku ja nädala algul ei leitud olukorras lahendust.

Süüria vangistas Iisraeli sõdureid

Lähis-Idas muutus olukord teravamaks, kui Süüria võttis vangi 8 Iisraeli sõdurit, kes olid vahipostil Liibanonis. Juudid nõuavad sõdurite vabastamist ja ähvardavad kättemaksuga. Kuigi PLO evakueeriti Beirutist, kestavad rahutused ja kokkupõrked mitmesuguste relvastatud gruppide vahel.

Iisrael asustab okupeeritud alasid

Iisrael ei hooli USA presidendi rahulemist ja jätkuvalt asustab okupeeritud araabi alasid. Nädalavahetusel valitsus otsustas rajada 8 uut asundust, neist seitse 1967. a. sõjas okupeeritud Jordani jõe läänekaldal.

President Reagani kava kohaselt seal tuleks luua palestiinlastele autonoomne eluase.

Maailma rahandustegelased kogunesid Torontos

Torontos toimus sel nädalal üks tähtsamaid kogunemisi, mis siin kunagi olnud. Maailmapank ja International Monetary Fond pidasid oma aastakoosoleku kus tähtsamaks küsimuseks oli pankroti äärel olevate arengumaade toetamine. Esindajad 146 riigist kogunesid nädalavahetusel Sheraton Centre'is kus olid kasutusele võetud erakordsed julgestusvahendid, mis mõndagi pahandasid. Delegaadid külvati üle informatsiooniga investeerimise võimalustest Kanadas ja nelle müüdi alkoholseid jooke odavamini nii nagu seda saavad välisriikide diplomaadid. Ka mitmed baarid olid eriloaga avatud kl. 3-ni öösi.

Kanada 5-ndal kohal krediidiusalduses

Kanada on ühe ameerika spetsiaalajakirja krediidiusaldatavuse tabelis paigutatud 5-ndale kohale. Tabel on tehtud rahvusvaheliste suurpankade hinnaguil. 105 riigi seas on viimasel kohal Põhja-Korea.

Kõige usaldatavamaks peetakse USA-d, teisel kohal on Shveits, 3. Jaapan, 4. Lääne-Saksamaa, 5. Kanada, 6. Austraalia 7. Inglismaa, 8. Norra, üheksandal Holland, 10. Prantsusmaa, 11. Austria, 12. Rootsi, 13. Singapur, 14. Belgia ja 15. Uus-Meremaa.

Tabeli „sabas" on rida Aafrika maid, paar Ladina-Ameerika) ebakindlat geriljasõja-maad (El Salvador, Nikaraagua) ja ka kriisist tabatud Poola.

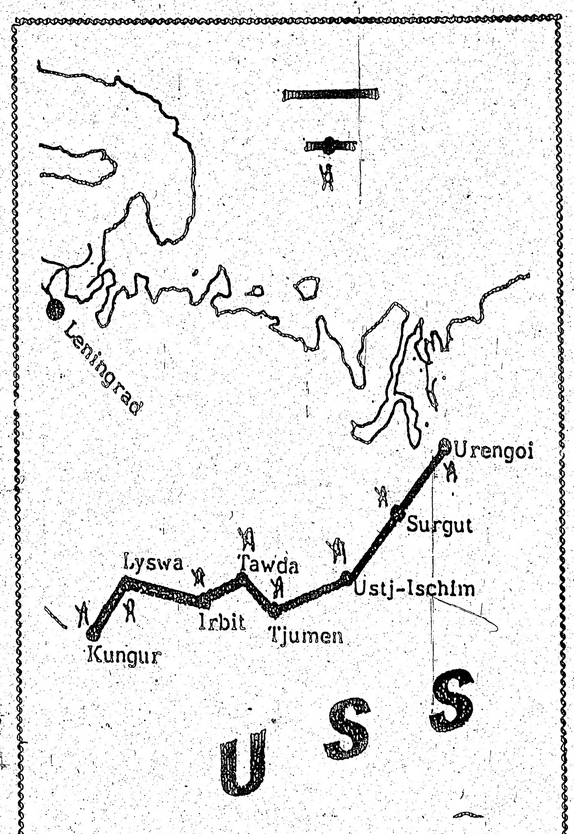

100 000 POLIITVANGI EHITAB SIBERI GAASITORU

Balti organisatsioonide märgukiri Kanada valitsusele

Ühenduses praegu Nõukogude Liidus käigus oleva kurikuulsa gaasitoru ehitamisega Siberist Euroopasse on teatavaks saanud, et ehitustööl kasutatakse poliitilisi vange. Sel puhul saatsid Balti keskorganisatsioonid Eestlaste Kesknõukogu Kanadas, Läti Liit Kanadas ja Leedu Ühiskond Kanadas Balti Liidu nimel Kanada valitsusele tugevalt sõnastatud märgukirja, milles nõutakse Kanada valitsuse algatust lääneriikide juures, et lõpetatakse orjatöö kasutamine Vene õlitorustiku ehitamisel.

Märgukirjas öeldakse kokkuvõtlikult:

On uusi tõendeid, et Nõukogude Liit kasutab Siberi gaasijuhtme ehitamisel orjatööna poliitilisi vange. Gaasijuhtme ehitamise teele on rajatud uusi orjatöölaagreid, mis on näidatud märgukirjale lisatud kaardil. Ajutiste laagritena kasutatakse kaubavaguneid.

100.000 VANGI

Arvestatakse, et 100.000 vangi neist laagreist on rakendatud gaasijuhtme ehitamisel ülimalt ebainimlikes tingimusis — halvasti toidetult, kehvalt riietatult ja karmilt töölerakendatult kuni surnult kokkuvarisemiseni. Töötingimusist Vene orjatöölaagreis kirjutab tõetruult A. Solzhenitsõn oma „Gulag Archipelago's".

Rahvusvaheline Sahharovi Komitee Kopenhaagenis ja Inimõiguste Ühing Frankfurtis on avaldanud üksikasju Siberi torustiku ehitamisest. Maa kaevamisel kasutatakse vähe masinaid, vangid peavad kandma raskeid koormaid, tööönnetused on tavalised, kaitsekindaid antakse ainult kuue kuu järele, torude insuleerimisel asbesti ja klaasvilla kasutamisel kannatavad sellel tööl rakendatud naisvangid mitmeid tõsiseid haigusi ja kogu tööjõud töötab väga raskestes tingimustes Siberi pika talve jooksul.

PR JÄRELVALVE

Edasi öeldakse märgukirjas, et Eestist, Lätist ja Leedust on Vene okupatsiooni ajal küüditatud 10 protsenti rahvastikust sunnitöödele Venemaale ja neist, kes on ellu jäänud, asuvad paljud Kunguri laagri ümbruses, mis on gaasitorustiku teel Permi piirkonnas.

Kuna Kanada on Helsingi kokkuleppele allakirjutaja ja on soovinud kaasaaitamist Vene gaasitorustiku ehitamisel, paluvad Balti keskorganisatsioonid Kanada algatust lääneriikide juures, et nad oma tehnilist abi teevad olenevaks poliitiliste vangide orjatöö kaotamisest venelaste poolt. Nad peavad nõudma ka Rahvusvahelise Punase Risti järelevalvet, et seda nõuet täidetakse.

Lääneriigid ei peaks oma südametunnistusele võtma poliitilistel ja usulistel põhjustel vangistatute surma orjatöölaagreis. Nõukogude Liit on praegu olukorras, kus ta hädasti vajab ehitatavat gaasijuhet, ja teda tuleks sundida arvestama lääneriikide seisukohtadega orjatöö kasutamise suhtes gaasijuhtme ehitamisel.

Scitse Kunsti

Rootsi eesti kunstiteadlane RAIN REBAS Tartu College'is

„MICHEL SITTOW, 15. sajandi maalikunstnik Tallinnast."

Loeng valguspiltidega neljapäeval, 16. sept., kell 7.30 õhtul.

HERMAN TALVIK'U GRAAFIKA NÄITUS. Tutvustab ja analüüsib RAIN REBAS.

„EESTI KUNSTNIKUD ROOTSIS", KUIDAS KUIDAS TALLETADA GRAAFIKAT

Teisip., 21. septembril kell 7.30 õ.

Nädalakroonika

MEHHIKO NATSIONALISEERIS ERAPANGAD

★ Mehhiko president Jose Lopes Portillo natsionaliseeris erapangad Mehhikos, kaitseks vaenulikkuse jõudude vastu, kes kahjustavad riigi majandust. Mehhiko rahaturul valitses paanika, kuna maa on suurtes võlgades ja majandusliku kokkuvarisemise äärel. Riiklikud pangad, kaasaarvatud Kanada pangad, natsionaliseeritavate pankade hulka ei kuulu.

★ Ettevaatus ja kartus on kujunenud osaks elust Kanadas, arvab Shelley Gillen, arvestades kuritegevuse suurt tõusu, eriti Torontos. Metropolitan Toronto piirkonnas on praegu lahendamata 9 mõrva.

★ Üks kohtunik hämmastas politseid ja juriste oma otsusega, et politsei ei tohi kelleltki võtta sõrmejälgi, siis kui teda alles kahtlustatakse mingis kuriteos. Seda võib teha alles pärast seda kui ta on süüdi mõistetud. Paljudel juhtudel sõrmejäljed on ainukesed tõendid mille alusel mõnda isikut saab kuriteo sooritamises kindlaks teha. Ontario kohtuminister Roy McMurtry ütleb, et politsell ei tule kohtunik Charks'i otsust tähele panna ja lubab pöörata Ülemkohtu pople selle kohtuniku otsuse muutmiseks.

★ Mõned on võrdsemad kui teised. Ontario haiglate töölised nõudsid ja said enestele 11% palgatõusu, vaatamata valitsuse juhtnööridele, et palgatõusud ei tohiks olla suuremad kui 6 ja 5 protsenti.

★ Järjekordne vangide määratsemine ja vangla sisustuse lõhkumine ühes Quebeci vanglas leidis aset, kui vangivalvurid kavatsesid streikida. Määratsemine lõpetati kiiresti. Purustatud sisseseadet hinnati $10,000 peale.

★ President Reagan pehmendas oma majanduslikku survet nende riikide ja tööstuste vastu, kes vastu tema korraldust teevad äri N. Liiduga ja

(Järg. lk. 3)

„MEIE ELU" — „OUR LIFE" — Estonian Weekly.
Published by Estonian Publishing Co. Toronto Ltd., Estonian House, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. Canada. M4K 2R6 — Tel. 466-0951

Toimetajad: H. Rebane ja S. Veidenbaum. Toimetaja New Yorgis B. Parming, 473 Luhmann Dr., New Milford, N.J., USA. Tel. (201) 262-0773.

„MEIE ELU" väljaandjaks on Eesti Kirjastus Kanadas. Asut. A. Weileri algatusel 1950.

„Meie Elu" toimetus ja talitus Eesti Majas, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6 Canada — Tel. 466-0951.

Tellimiste ja kuulutuste vastuvõtmine igal tööp. kl. 9 hm. —5 p.l., esmasp. ja neljap. kl. 9 hm. — 8 õ., laup. kl. 9 hm. —1 p.l.

„MEIE ELU" tellimishinnad: Kanadas 1 a. $34.00, 6 k. $18.00, 3 k. $13.00; USA-sse — 1 a. $37.00, 6 k. $20.00, 3 k. $14.00; Ülemeremaadesse: 1 a. $42.00, 6 k. $21.00, 3 k. $14.00. Kiripostilisa Kanadas: 1 a. $23.40, 6 k. $11.70. Kiri- ja õhupostilisa USA-sse: 1 a. $26.00, 6 k. $13.00. Õhupostilisa ülemeremaadesse: 1 a. $48.30, 6 k. $24.15.
Üksiknumber —.65¢.

Kuulutushinnad: 1 toll ühel veerul: esiküljel $5.00, tekstis $4.50, kuulutuste küljel $4.25.

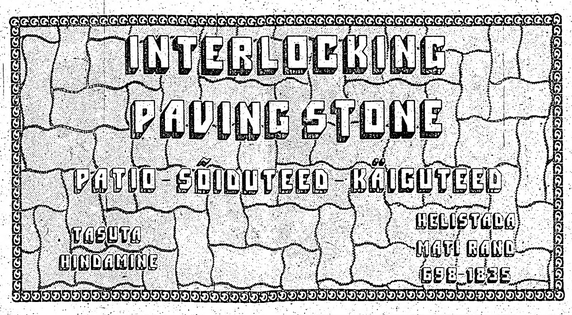

POOLA RAHVAS VÕITLEB EDASI

„Solidaarsuse" asutamise teisel aastapäeval näitas Poola rahvas uuesti, et kommunistlik võim Poolas ei ole vastuvõetav. Trotsides sõjaseadust, karme käske ja keelde Jaruzelski diktatuurivalitsuselt ilmusid kümned tuhanded tänavaile paljudes linnades ja nõudsid oma eluõigust. Eluõigust kõigepealt tööle, inimväärsele elamisele ja üle kõige vabadusele.

Gdanski laevatehaste ruumes kerkinud nõuded iseseisvale, riiklikust korraldusest sõltumatule vabade töölisunioonide mõte ei ole surmatud Moskva relvajõu varjus ja käsul kindral Jaruzelski käskude, keeldude ja vangistamistega. „Solidaarsuse" vaim elab edasi. Lootus, et Jaruzelski on üks oma rahva hulgast, tohiks nüüd olla haihtunud. Jaruzelski on end poola rahva hulgast juba ammu välja lülitanud, kui rahva reetur ja punane karjerist. Temal ei olegi enam teist valikut, kui oma reeturlikku rada edasi minna Moskva käskude kohaselt.

Nii tõigi Jaruzelski uuesti välja oma politseiüksused demonstrante laiali pillutama surmaohvritega marssijate hulgas ja uue arreteerimislainega, mis on arvuliselt suurem, kui need, kes Jaruzelski poolt hiljuti vanglast vabastati. Kuna valitsus hoiab teadlikult kõrvale regulaarvägesid rahva meeleolude taltsutamisel, siis kasutab valitsus ainult eriüksusi, mis on komplekteeritud selekteeritult veendunud kommunistidest, endistest vangla elanikest ja kriminaalidest, kes on diktatuurile ustavad. Veel ei ole diktatuurivalitsus kindel, kas ta saab usaldada regulaarüksusi, kus aega teenivad pojad, kelle isad võitlevad Solidaarsuse ridades.

On selge, et poola rahvas on võimetu Jaruzelski tugevalt relvastatud ja liikuvate politseiüksuste vastu. Kuid ometi näitavad demonstratsioonid, et üks vabadust ihkav rahvas ei ole rahul reshiimiga, mis on dikteeritud Moskvast, reshiim, mis ei ole võimeline elanikkonna majanduslikku heaolu kindlustama ja reshim, mis ei suuda ega taha elementaarsemaid isiklikke vabadusi kindlustama. Seepärast ongi poola inimeste massilised demonstratsioonid ja ohvrid jõulisemad kui Jaruzelski politseiüksused. Politseiüksused võitlevad lokaalselt linnades ja asulates demonstrantide vastu ja jätavad väljapoole vaid halva mulje. Demonstratsioonid räägivad kogu maailmale vabaduse vajadusest poola rahvale ja annavad edasi sõnumi: vabadus tuleb kord saavutada.

Solidaarsuse vabadusidee reflekteerub kõikjal vabas maailmas, kus poolakad demonstreerivad solidaarsuses solidaarsusega. Sümpaatiademonstratsioone oli Kanadas ja USA-s ja arvatavasti paljudes teistes maades. Nii on vaim tugevam, kui võim ja vaimu vastu puudub kommunistidel võim. Poola võitlused on väga hästi teada ka Balti maadel ja neid jälgitakse suure põnevuse ja lootusega. Tuleb ainul loota, et „Ameerika Hääl" oskab teha oma parima, et selgitada raudeesriide taga, et vabadusvaim elab ja võib kord relvajõust ja julmusest inimlike vahenditega jagu saada.

Ei Jaruzelski ega tema politseiüksused ei esinda poola rahvast. Kuid nad on organiseeritud ja relvastatud poola rahva vastu ja toetatud teispoolt idapiiri Nõukogude Liidu relvajõu poolt, kust soomusüksused on valmis sisse tungima esimesel tarvidusel, et nõukogude „huvisid" kaitsta. Poola rahvas on praegu samas olukorras, kus olime meie Eestis ajal, mil Moskva algatas meie vabariigi okupatsiooni. Meie lojaalsetelt inimestelt politseis ja kaitselidus võeti üle relvad ja anti need üle põrandaalustele kommunistidele ja vanglaist vabastatud kriminaalidele, kellest said miilitsaametnikud ja R.O. — rahva omakaitse (röövlid omavahel), kes asusid rahvast terroriseerima.

Kuid Eesti Vabariigi ülevõtmine oli veelgi julmem ja halvem: praktilist puhastustööd asusid teostama nõukogude NKVD agendid meie miilitsameeste kaitse all.

Võitlus vabaduse eest Poolas on võitlus meie kõigi eest. Eriti seepärast kuulub vabadusvõitlus Poolas meie sümpaatiate hulka ja see vajab meie kõikide vaimset toetust selles lootuses, et vaim on tugevam, kui võim.

V.

Mõttevahetuse korras

RAIMOND PIIRVEE EKSIS

Olles külaliskõneleja P.-Ameerika sõjameeste suvepäevadel Seedriorul, R. Piirvee avaldas arvamist, et „Nõndanimetatud vabadusvõitlus paguluses on enesepettus. Võitlusega pole midagi ühist pidustustega Parlamendimäel Ottawas... Milline aja ja energiaralskamine!... palgatud eestkostjad võivad olla saamatud Balti küsimustes", ja lõpetas oma kõne pateetilise lausega: „Oleme kindlad oma usus, et eesti noorus (Kodumaal) sammub samas suunas (kui endised sõdalased) ja nende püüdlusi kroonib kord tammelehine võitja pärg".

Selgituseks sellele ta märgib eespool: „Vabadust nõutakse löögivalmis rusikaga, laskevalmis püssiga, heitevalmis käsigranaadiga. Seda saab teha meie rahvas kodumaal ja tema õiged sõbrad, kelledeks on orjastatud rahvad vene ikkes... kui aeg on käes." R. Piirvee naeruvääristab välisestlaste vabadusvõitlust ja loeb seda asjatuks aja ja energia raiskamiseks!

Meie sõjapoliitilise olukorra tundmise alal R. Piirvee näib olevat kuupealt kukkunud. On õige, et eesti noorus on julge ja kartmatu ning võitleb kodumaal õigluseta korra vastu. Mitte Eesti iseseisvuse taastamiseks vaid isikuvabaduse ja inimõiguste nõudmiseks N. Liidu põhiseaduse ja Helsingi kokkuleppe alusel. Need nõudmised on legaalsed. Vaatamata sellele on KGB arreteerinud ja nõukogude kohus okupatsiooni kestel mõistnud surma Eestis 57 endist sõdalast. Paljud ainult selle pärast, et nad olid Eesti armee ohvitserid (kindral Brede). Jüri Kukk näljutas end surnuks, kuna ta ei leidnud teist teed kommunistliku diktatuuri alt pääsemiseks. Sunnitöö ja vangla karistuse on saanud 174 vabadusvõitlejat. 134 nendest on oma karistusaja ära kandnud ja 40, peamiseks noored vaevlevad N. Liidu vanglates ja sunnitöölaagrites. Nende arvude seas ei ole käesoleval aastal vangistatud ja karistatud vabadusvõitlejaid. Iseseisvuse nõudmine Eestile kas sõnas või relvaga käes on riigivastane kuritegu, mida karistatakse surmaga.

Eestis on iga vabadusvõitleja kohta 25 kuni 30 KGB agenti ja Eesti kuulub erilisse Baltimere äärsesse sõjaväe ringkonda, kus asuvad suured kindlustatud alad ja üle 500,000 sõdalase maa-, mere- ja lennuväes. Selle võimu vastu eesti noorus ei lähe löögivalmis rusikaga, laskevalmis püssiga ega heitevalmis käsigranaadiga. Oma kurbade kogemuste varal ta oskab hinnata, kui kaugele on võimalik minna.

KINDLAST USUST ON VAHE

Vabadusvõitluslikud organisatsioonid on teadlikud olukorrast okupeeritud Eestis ja sellest, et eesti rahvas ja nende vabadusvõitluslikud organisatsioonid ootavad ja loodavad väliseestlastelt abi ja toetust nende lootusetus võitluses. Nad on veendunud selles et nemad omal jõul Eesti iseseisvust ei taasta. Mitmed appihüüded, memorandumid ja isiklikud kirjad, mis Eestist salaja välja saadetud on sisuliselt abipalved. Välisvõitluslikud organisatsioonid on levitanud neid ja toimetanud soovitud isikute kätte, kaasaarvatud Mart Nikluse ema isiklik kiri USA presidendile Ronald Reagan'ile.

Vabadusvõitlejate abistamisega tegelevad toimkonnad, oma ülemaailmse keskuse juhtimisel on saatnud vangistatud vabadusvõitlejatele ja nende perekondadele sadu, võibolla tuhandeid toetuspakke ja taotlenud mitmele nende seast luba N. Liidust lahkumiseks. Mart Nikluse ja Veljo Kalepi väljanõudmiseks on korduvalt saadetud märgukirju valitsustele. Kui novembris astub uuesti kokku Madriidi konverents, siis on seal juba ees memorandumid, millega rünnatakse N. Liitu, täitmata lubaduste pärast. See on osa praegusest vabadusvõitlusest. Organisatsioonid töötavad energiliselt. Kindel usk üksi ei aita.

KOOSTÖÖ SUURENEB

Aastaid tagasi, ühel võitlejate ühingu koosolekul ütles praegune Ülemaailmse Eesti Vabadusvõitlejate Keskuse esimees August Jurs: „Meie vabadusvõitlus peab kohanema aja nõuetele, suurenema ja laienema ruumis." Kõigi ikestatud rahvaste vabadusvõitlus on kulgenud seda rada. Vabasse maailma pääsenuina hakkasid kommunistliku diktatuuri eest põgenenud rahvusgrupid kirjeldama idas valitsevat terrorit, tema kavatsusi maailma vallutamiseks ja kapitalistliku korra hävitamiseks.

Vaba maailm ei omistanud sellele tähelepanu, sest kommunistlik propaganda oli kui kõikjale kostev valjuhäälduja, mis karjus kõigist teistest häältest üle. Idast tulnud põgenike juttu ei kuulatud ega usutud. Ainult viimasel aastakümnel, kus kommunistlik diktatuur on ohtlikult levinenud, N. Liidu sõjaline jõud kohutavalt suurenenud ja kommunistlik plaanimajandus sealsed rahvad äärmisesse vaesusse viinud, on hakatud tõsiselt võtma idast põgenenud rahvusgruppide hoiatust. President Reagani kindel hoiak ja eriti poola rahva võitlus kommunistliku korra alt vabanemiseks on uue ajastu sissejuhatavaiks näheteks. Siit algab kommunismi allakäik. R. Piirvee peaks teadma, et ikestatud rahvaste keskorganisatsioonid, haaratuna sellest, avendavad senisest suuremat koostööd, et ühisele arusaamisele jõuda vabade rahvaste koostöö suhtes, praeguse N. Liidu piirides.

Ikestatud rahvaste vabadusvõitluse edaspidiseks eduks on praegu aeg formuleerida ideoloogilised alused nende tulevaseks kooseluks, et vabaduse saabumisel ei tekiks sisemisi hõõrumisi nende rahvaste vahel. Raimond Piirvee on võimekas isik. Ta võiks lõpetada unelemise ja aidata kaasa.

A. NÕMMIK
Vabadusvõitlejate Abistamise toimkonna juhataja Kanadas ja EKN Väliskomisjoni liige

USA-st

TULEVIK NÄITAB

Meie elame tsiviliseeritud ja kultuurilises maailmas. Me muretseme linnukeste ja loomakeste pärast, kes on meile tundmatud ja elavad või ähvardavad välja surra kuski meile tundmatus kohas. Meie protesteerime ja jagame lendlehti hõberebaste pärast, kellede nahk sobib nii hästi tsiviliseeritud inimese kasukakraeks. Me muretseme emade ja laste eest ja meil on selleks olemas üleilmne asutus UNO juures. Ja me protesteerime inimõiguste rikkumiste pärast mõne inimese kohtlemise puhul mõnel (mitte igal!) maal.

Aga tegelik elu näitab, et kõik inimesed pole inimesed, kõik lapsed pole lapsed ja kõiki ei tule kaitsta piinamise eest. Kui ühed inimesed loevad inimesteks kõigi inimõigustega, õigusega vabadusele ja iseseisvusele oma rahva hulgas, siis teised on nagu kärbsed, keda saksa rätsep Grimmi lugudes löi maha seitse ühe hoobiga. Ja oli siis kuulus mees kängelane.

Veel üsna lähedal on aeg, kus inimelu samuti ei maksnud palju, s.t. mitte midagi. Venelased võtsid sadadelt tuhandetelt või miljonitelt nende kodu, hukutasid neid sihilikult näljutamisega surmalaagreis, lasid põhja laevu süütute põgenikega või punase ristiga kaitstuid. Me ei kõnele neist enam ja teeme kära mõne üksiku dissidendi pärast. Hitleri Saksamaa hukkas miljoneid juudi rahvusest inimesi, naisi ja lapsi, keda aga küll meenutame nii-sageli, et see peaks igale olema õpetuseks ja hoiatuseks — me oleme ometi inimesed ja võitleme ägedalt inimõiguste eest!

Aga kahjuks toimub see kõik peamiselt paberil, või mõnikord plakatiga linnatänaval käies. Aga me ei näinud palju inimõiguste eest võitlejaid tänaval möödunud paari kuu jooksul, mil Liibanonis paukusid püssid ja kahurid, lõhkesid granaadid ja hävitavad shrapnellid — kirikuis, koolimajades, elumajades ja linnatänaval. Me pole huvitatud olnud mitusada tuhat inimest kaotas oma kodu, mitu tuhat inimest, last ja naist rebiti puruks pommidest või lasti läbi kuuliga. Ja kui ajakirjanduses tekkis kaasatunvaid hääli, siis olid kohal ka inimesed, kes protesteerisid ajakirjanduse iisraelivastase hoiaku pärast!

Kahjuks peame me — võimuta kodanikud — välja leidma, et meie oleme olnud need, kes on teinud vahet inimese ja inimese vahel. Meie oleme juba ammugi oma „käe" alla pannud lepinguile, mis tunnistavad küll iisraeli rahva õigust olemasolule, iseseisvusele ja suveräänsusele,, kuid ei luba sedasama palestiina rahvale. Neil on küll lubatud kuski elada — aga kus, seda ei tea keegi, ja kuidas, seda teame veelgi vähem. Kuni viimase ajani on seda seisukohta ülevalt peetud ning igasugused hukkamõistvad hääled summutatud meie esindajate poolt UNO-s.

Kui tapatalgud on möödas, kui serviis on puru, siis tuleb hakata kokku korjama kildusid. Põgenenud, näljutatud ja koduta inimesed vajavad hoolitsust ja peavarju. Tuhanded on kogutud taas okastraadi taha vangilaagreisse. Tuhanded saadetakse välja hulkuma mitmesugustesse maadesse. Paljud neist öeldakse olevat kurjategijad, kes on hukutanud iisraellaste naisi või lapsi. Aga kas see on nüüd heastatud tuhat korda suurema laste arvuga, või kuuluvad need eventuaalselt ikkagi jälitamisele?

Tulevik muidugi näitab, kas või kui palju mehi — kurjategijaid või sõjavange jääb teadmatult „kaotsi, nagu öeldakse olevat juhtunud eelmiste iisraeli sõdade järel. Kas maailm muudab oma seadusi, et enesekaitsel on omad piirid, või moraali, et ei või hukata süütuid, kuigi mõni kurjategija pääseks? Või tuleb lubada, et (võimaliku) kurjategija pihta kuuli võib lasta läbi lapse?

Selle kõige kõrval on majanduslik probleem — kes kannab Iisraeli enesekaitse kuiud? Tuhandeid maju on purustatud, eluasemeid hävitatud, varandusi kaotatud. Tuhandeilt perekonnilt on võetud ülevalpidaja, veelgi tuhanded on muutunud invaliidideks. On vist kindel, et „võitja ei maksa kulusid". Aga me oleme siiski inimesed tsiviliseeritud, kultuurilises maailmas. Nii ei saa me lasta surra rahvast nälga, haavadesse ja janusse! Me võib-oll loome oma ohvrite jaoks mõne abistamisorganisatsiooni, lähetame punaseristi pakke ja võib-olla laseme käiku taas ühe „Marshalli plaani". Muidugi kõik meie, Ameerika kulul. Aga eks ole — kes lõhub, see maksku!

E.N.

Kiri Saksamaalt

„NORMAALSED" EBANORMAALSUSED

GEISLINGEN („Meie Elu" kaastööliselt) — Ameerika psühhiaater Stanley Lesse uurimuse kohaselt vahetuvad aastal 2000 individualistid massiimeste vastu. Kes sel ajal veel individuaalselt mõtleb, tunnistatakse reaktsionäärseks ning peab laskma oma vaimse seisundi psühhiaatril kindlaks teha. Allpool mõned kujukad näited, mis kinnitavad siin kulgevat tendetsi selle teooria tõestamiseks.

Riigivastased ja kukutajad peavad saama ametnikena riigi poolt makstud.

Riigi eelarve 330 miljardi marga riigivõlaga nimetatakse rahaministri poolt täiesti soliidseks (stocksolide).

Majade omavolilisi okupeerijaid hellitatakse poliitikute poolt enam kui majaomanikke.

Majanduslikult tasub töötaolek rohkem kui töötamine.

Keskkonnakaitsjad protesteerivad keskkonnasõbralike nukleaarjõujaamade vastu ja keskkonda saastavate söejõujaamade poolt.

Saksa kaubamajades varastatakse aasta jooksul enam kui osanikud saavad dividende.

„Rahusõbrad" demonstreerivad maa kaitseks paigutatavate rakettide, mitte aga maad ohustavate rakettide vastu.

Ülikardetavad vahialused saavad vangimajadest puhkust ja linnalubasid.

Bonn finantseerib „DDR"-ile tankide autotee ehitamise, mis suundub lääne kaitseliini kõige nõrgemasse punkti.

Juhtivad massimeediumid näitavad USA-d ja N. Liitu moraalselt võrdsetena.

Ikka enam kasvavad jõud, kes tahavad kukutada seda majandussüsteemi, mis toonud inimestele kõige rohkem õnnistust ja heaolu: kapitalismi.

Nagu omal ajal bokserite ülestõusu puhul Hiinas, kõlab siin nüüd nõmedusse marssimise hüüd: „The Germans to the front!" Nagu tookord, teritavad sakslased ka nüüd kõrvu. Kuni aastani 2000 on ainult veel 18 a. aega ja siis on veel väheseid, kes peavad laskma psühhiaatril oma vaimse seisundi kindlaks teha — kui Stanley Lessel õigus on.

NARRIVABADUS

Umbes 700 „rahujüngrit" — enamuses elukutselised protesteerijad, karvased tudengid ja gümnasiastid — blokeerisid terve nädala istumisstreigiga ligipääsu USA aatomrelvade punkritele Tübingeni läheduses Engstingenis. Istusid maanteel, kraapisid kitarre, laulsid „rahuviisisid" ja diskuteerisid. Kui sõjaväeautol oli vaja läbi sõita, siis kandsid politseinikud demonstrandid teeveerele nagu olnuks need jalutud. Aatomrelvade punkreid valvab Bundeswehri üksus. Selle üksuse komandör Moderavi seletusel ei taha sõdurid demonstrante provotseerida, ehkki seetõttu on tugevdatud vahtkonde ja piiratud linnalubasid.

Samal ajal on sagenenud pommi- ja süüteatentaate ameerika kasarmutele ja ohvitserideklubidele.

Ei ole juhtunud lugema, et samasuguseid demonstratsioone oleks toimunud tsoonipiiril, kus need normaalse mõistuse järgi otsustades oleks õiges paigas.

NUDISTID

Ikka enam ja enam levineb siin alastikultuur. Kui eelmistel aastatel veel katmatud päevitajad lõid laineid ja tõid lõökridu pressis, siis tänavu, mil siin eriti kuum suvi, teatavad ajalehed ainult siis, kui juhtub midagi erilist. Nagu näiteks Münchenis, kus katmatu noor daam sõitis mitu jaamavahet trammis ja kadus siis ühte parki. Paljudes siseujulates on juba nudistid lubatud külalisteks. Münchenis Isari kallastel ei pööra enam keegi ennast ümber kui näeb nudistide parvi päevitamas. Ruhri piirkonnas Duisburgis ja Essenis on tekstiilivaba päevitamine ametlikult lubatud, mõnes paigas veel mitte. Proteste nudistide vastu on suhteliselt vähe, enamuses vanemate daamide poolt.

-kk

Argentiina valitsuse au on mängus

Pärast kaotust Falklandi sõjas on sisepoliitiline olukord Argentiinas üha teravamaks muutunud. Pärast-sõjaaegsesse juhtide kolmikusse jäi 2 eelmise kolmiku kindralit. Varsti liiitati sellest välja lennuväe juhataja kindral Dozo. Teisena lahkus hiljuti mereväe juhataja admiral Anaya. Teda süüdistatakse selles, et Falklandi sõda alustati tema õhutusel ja sõja ajal merevägi ei teinud mitte kui midagi.

Sõda viis riigi majandusliikesse raskustesse ja majandusminister astus tagasi. Uus majandusminister Jorge Vehbe pöördus rahva poole üleskutsega päästa Argentiina au ja aidata maksta sõjavõlg, mille suurus on $15 miljardit. Peale selle on Argentiinal maksta tähtpäevast üle läinud võlga $2.3 miljardi suuruses. Riigipangal pole ka selleks katet ja panga president Domingo Cavallo lahkus samuti, kuna temal polnud lootust maksta osaltki riigivõlga.

Inflatsioon Argentiinas on üle 100%. Üks dollar on väärt 30,000 Argentiina pesot ja õhupostikiri Argentiinast kannab marki, mille hinnaks on 7,500 pesot. Riik on tõsiselt pankroti lävel.

LUGEJA KIRJUTAB

„Meie Elu" avaldab meelsasti oma lugejate mõtteavaldusi — ka neid mis ei ühtu ajalehe seisukohtadega. Palume kirjutada kokkuvõtlikult ja lisada oma nimi ja aadress. Toimetus jätab endale õiguse lugejate kirju redigeerida ja lühendada ning mittesobivuse korral jätta avaldamata.

VANA TOOMAS

See, mis S.S. Scattlest kirjutas Vana Toomase kohta on väga õige. Tegelikult peaksid ka niisuguse asjad rahvusvaheliselt alluma mingisugusele patendi või kunsti kaitse seadusele (nagu on autorikaitse), nii et igaüks ei saa ega tohigi neid kasutada. Ma ei tea, kuidas on, aga klassikalise kunsti kasutamine reklaamiks peaks olema keelatud ja klassikalise muusika dzhässi tegemine samuti. Umbes nii, et kui sa ise ei oska midagi luua, siis ära ka teiste asju ümber solgi.

Vana Tooma pärast ei tasu vist siiski muretseda, sest niisugused lõbustuskohad dekoreerivad ja uuendavad endid iga nelja viie aasta järele ja siis läheb Toomas ikkagi prügimäele.

EVA ANDERSON

TÄHED BERMUDAS

Öö... Sametis öö.
Tähed mu akna taga süttivad,
Säravad, vilguvad, virblevad
Neid tuhandeid, tuhandeid,
miljoneid,
Milline pillerkaar ookeani pinnal! —

Nad tantsivad taeva sametis
Nad kutsuvad mind enesega
Oh, kuidas ma lendaksin, tantsiksin
nendega
Sääl kõrgel, kaugel taevasaalis!

Meenub meie esimine kohtumine
Kaua tagasi Kodumaal
Su sinisära silmad
Soojalt naeratasid mulle
Just nagu tähed, endamisi
mõtisklesin
Kuidas armastasin neid!
Jätsid maha minu, miks? miks-
pärast?

Tähed mu akna taga säravad
Lendavad, kukuvad, tantsivad
Milline pillerkaar ookeani pinnal!
Oh, kuidas ma lendaksin, hullaksin
nendega
Vahest ehk leiaksin seal kõrgel Su
sinisära silmad
Kuidas armastasin neid!

LENNA SAAREKIVI

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE
HOGAN GM
Chev Olds Limited
5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9
PAUL JUTTUS
Müük ja rentimine
Äris 291-5054
Kodus 423-5716

Eesti Sihtkapital Kanadas
Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele
Eesti Sihtkapital Kanadas
kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

ESMASPÄEV — La
Gl
TEISIPÄEV — La
Gl
North York — Ba
Ba
KOLMAPÄEV — Do
No
KOLMAPÄEV — Ru
Ru
Registreerimine toimub t
Informatsiooniks 889-788

Uus kool

EESTI GÜM
EES
Vestlus kooli juh

Ajal, mil üha enam kost
kandmisest, seisab ees era
lile ja keskkoolile, avataks
dusgümnaasium. Kuidas se
õpetatakse, jutustas „Mei
Marten.

— Toronto Eesti Keskkooli
relkooli asutamise mõte liikus
ringkondades juba mõnda aega
nisin seda oma sõnavõtus ka
kooli 1982 aasta lõpuaktusel.
keks, mis sundis arutlusist teg
ol jõudmine arusaamisele — k
da ei tehta nüüd, lastakse s
moment mööduda ja kavatsus
jõuta kunagi kaugemale. On ju
nemas Esto '84, millega seoses
viseerub eestlaskond andes hoo
innustust igale rahvuslikule et
tele. Sellega on aeg tõesti sobi
setamiseks.

— Kuidas jõuti tegeliku ast
seni?

— Kevadisel keskkooli välja
Ameerikasse arutati küsimu
õpetajate kui ka õpilaste hulga
muti noorte väljasõidu jär
Eesti Majas juuni keskpaiku.
ti noorte arvamisi ja seisukoht
li tüübi tegevuslaadi ja õppet
sustamise kohta. Nii võiks üte
kooli sünni juures on olnud t
õpilaskond, õpetajad ja kool
tee liikmed.

Sellele järgnes keskkooli õp
kogu ja koolikomitee ühine
olek 28. juunil 1982 Eesti Maja
otsustati ellu kutsuda Toronto
Täiendusgümnaasium, mille
seerimine jäeti keskkooli õppe
de kanda. Administratiivselt
kool Toronto Eesti Koolik
haldusesse, mis loob kindla
korrapäraseks koolitööks.
kindlaks kooli alguspäev
tembril 1982, kell 8 õhtul Ees
jas.

— Mis on õppekavas?

— Suvevaheaega on kasutat
pekavade ettevalmistamiseks
lipäevade sisustamisega seos
vate küsimuste lahendamisek
algsete kavade kohaselt ku
koolipäev, mis koosneb nel
minutilisest õppetunnist,
seks:

1. tund: pühendatud eesti
kirjalikule ja suulisele arenda
rõhuga praktilise keeleoskuse
misele, lauseõpetuse ja sõ
täiendamisele, tuletusõpetuse
misele, kõnetehnika arenda
jne.

2. tund — pühendatud eesti
dusele, alustades õppeaastat
Viirlaid'i „Ristideta hauad" ü
gemisega, analüüsiga ja teose
muste taustal ja ajal toi
murranguliste sündmustega
misega.

3. tund — loengud väliskõn
filmid ja ettekanded — disk
nid, kasutades erinevate elu
ja huvialadega lektoreid.

4. õppetund — on isetege

Nädalakroonik

(Algus esiküljel)

varustavad teda tehnilise va
ga mida N. Liit vajab Siber
juhtme chitamiseks. Inglise j
suse valitsused on president
niga selles suhtes sõjajalal.

☆ Filipiinide valitsus laskis
rida 23 tööliste ametiühingut
kuna nemad püüdsid kahjust
gi majandust ette plaanitsetu
kide eeriaga.

NÄITAB

danikud — välja leidma, et meie oleme olnud need, kes on teinud vahet inimese ja inimese vahel. Meie oleme juba ammugi oma „käe" alla pannud lepinguile, mis tunnistavad küll iisraeli rahva õigust olemasolule, iseseisvusele ja suveräänsusele,, kuid ei luba sedasama palestiina rahvale. Neil on küll lubatud kuski elada — aga kus, seda ei tea keegi, ja kuidas, seda teame veelgi vähem. Kuni viimase ajani on seda seisukohta üleval peetud ning igasugused hukkamõistvad hääled summutatud meie esindajate poolt UNO-s.

Kui tapatalgud on möödas, kui serviis on puru, siis tuleb hakata kokku korjama kildusid. Põgenenud, näljutatud ja koduta inimesed vajavad hoolitsust ja peavarju. Tuhanded on kogutud taas okastraadi taha vangilaagreisse. Tuhanded saadetakse välja hulkuma mitmesugustesse maadesse. Paljud neist öeldakse olevat, kurjategijad, kes on hukutanud iisraellaste naisi või lapsi. Aga kas see on nüüd heastatud tuhat korda suurema laste arvuga, või kuuluvad need eventuaalselt ikkagi jälitamisele?

Tulevik muidugi näitab, kas või kui palju mehi — kurjategijaid või sõjavange jääb teadmatult kaotsi, nagu öeldakse olevat juhtunud eelmiste Iisraeli sõdade järel. Kas maailm muudab oma seadusi, et enesekaitsel on omad piirid, või moraali, et ei või hukata süütuid, kuigi mõni kurjategija pääseks? Või tuleb lubada, et (võimaliku) kurjategija pihta kuuli võib lasta läbi lapse?

Selle kõige kõrval on majanduslik probleem — kes kannab Iisraeli enesekaitse kuiud? Tuhandeid maju on purustatud, eluasemeid hävitatud, varandusi kaotatud. Tuhandeilt perekonnilt on võetud ülevalpidaja, veelgi tuhanded on muutunud invaliidideks. On vist kindel, et „võitja ei maksa kulusid". Aga me oleme siiski inimesed tsiviliseeritud, kultuurilises maailmas. Nii ei saa me lasta surra rahvast nälga, haavadesse ja janusse! Me võib-oll loome oma ohvrite jaoks mõne abistamisorganisatsiooni, lähetame punaseristi pakke ja võib-olla laseme käiku taas ühe „Marshalli plaani". Muidugi kõik meie, Ameerika kulul. Aga eks ole — kes lõhub, see maksku!

E.N.

EBANORMAALSUSED

karvased tudengid ja gümnasiastid — blokeerisid terve nädala istumisstreigiga ligipääsu USA aatomrelvade punkritele Tübingeni läheduses Engstingenis. Istusid maanteel, kraapisid kitarre, laulsid „rahuviisisid" ja diskuteerisid. Kui sõjaväeautol oli vaja läbi sõita, siis kandsid politseinikud demonstrandid teeveerele nagu olnuks need jaotud. Aatomrelvade punkreid valvab Bundeswehri üksus. Selle üksuse komandör Moderavi seletusel ei taha sõdurid demonstrante provotseerida, ehkki seetõttu on tugevdatud vahtkonde ja piiratud linnalubasid.

Samal ajal on sagenenud pommi- ja süüteatentaate ameerika kasarmutele ja ohvitseride klubidele.

Ei ole juhtunud lugema, et samasuguseid demonstratsioone oleks toimunud tsoonipiiril, kus need normaalse mõistuse järgi otsustades oleks õiges paigas.

NUDISTID

Ikka enam ja enam levineb siin alastikultuur. Kui eelmistel aastatel veel katmatud päevitajad lõid laineid ja tõid lõõkridu pressis, siis tänavu, mil siin eriti kuum suvi, teatavad ajalehed ainult siis, kui juhtub midagi erilist. Nagu näiteks Münchenis, kus katmatu noor daam sõitis mitu jaamavahet trammis ja kadus siis ühte parki. Paljudes siseujulates on juba nudistid lubatud külalisteks. Münchenis Isari kallastel ei pööra enam keegi ennast ümber kui näeb nudistide parvi päevitamas. Ruhri piirkonnas Duisburgis ja Essenis on tekstiilivaba päevitamine ametlikult lubatud, mõnes paigas veel mitte. Proteste nudistide vastu on suhteliselt vähe, enamuses vanemate daamide poolt.

-kk

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

KALEV ESTIENNE RÜTMILISE VÕIMLEMISE 1982/83 AASTA TUNNIPLAAN

ESMASPÄEV	—	Lawrence ja Avenue Rd. Glenview Public School	17:00—18:00	Lapsed
			18:00—19:00	Naised
			19:00—20:30	Teismelised
			20:30—21:30	Naised
TEISIPÄEV	—	Lawrence ja Avenue Rd. Glenview Public School	Valikrühmad, senior eliit, noorte eliit, laste eliit	
North York	—	Bayview ja Sheppard Bayview Junior High School	18:00—19:00	Lapsed
			19:00—20:00	Teismelised
KOLMAPÄEV	—	Don Mills ja Lawrence Norman Ingram School	17:30—18:30	Lapsed
			18:30—19:30	Teismelised
KOLMAPÄEV	—	Runnymede ja Bloor Runnymede Public School *	17:30—18:30	Lapsed
			18:30—19:30	Teismelised
			19:30—20:30	Naised
NELJAPÄEV North York'is	—	Bayview ja Sheppard Bayview Junior High School	18:00—19:00	Teismelised
			19:00—20:00	Naised
NELJAPÄEV	—	Südalinnas Jesse Ketchum Public School *	18:30—20:00	Endised võimlejad
			20:00—21.30	Senior eliit
REEDE	—	Victoria Park ja St. Clair Crescent School *	16:30—18:00	Lapsed
			18:00—19:30	Teismelised
REEDE	—	St. Clair ja Yonge Deer Park Public School *	12:45—14:00	Lapsed
			14:00—15:30	Teismelised
LAUPÄEV	—	Mt. Pleasant ja Davisville Hodgson Public School	10:00—11:00	Lapsed
			11:00—12:00	Lapsed
			12:00— 1:30	Teismelised
LAUPÄEV	—	St. Clair ja Yonge Deer Park Public School *	12:45— 2:00	Lapsed
			2:00— 3:30	Teismelised ja noorte eliit

Registreerimine toimub teisipäeval, 7. septembril kell 18:00—20:30 Glenview Public School, 401 Rosewell Ave. Tunnid algavad 13. septembril. Informatsiooniks 889-7889 E. Koop või 465-7020 L. Viinamäe. Võistlusvõimlemise informatsioon saadaval telefoni teel.

* — Allmaaraudtee läheduses

Uus kool

EESTI GÜMNAASIUM KUTSUB EESTI NOORI

Vestlus kooli juhataja Edgar Marten'iga

Ajal, mil üha enam kostub pessimistlikke hääli eestluse edasikandmisest, seisab ees erakordselt tähtis sündmus. Lisaks algkoolile ja keskkoolile, avatakse 17. septembril Torontos Eesti Täiendusgümnaasium. Kuidas see uus õppeasutus teoks sai ja mida sealõpetatakse, jutustas „Meie Elule" gümnaasiumi juhataja Edgar Marten.

— Toronto Eesti Keskkoolile järelkooli asutamise mõte liikus kooliringkondades juba mõnda aega. Mainisin seda oma sõnavõtus ka keskkooli 1982 aasta lõpuaktusel. Tõukeks, mis sundis arutlusist tegudeni, oli jõudmine arusaamisele — kui seda ei tehta nüüd, lastakse soodne moment mööduda ja kavatsusist ei jõuta kunagi kaugemale. On ju lähenemas Esto '84, millega seoses aktiviseerub eestlaskond andes hoogu ja innustust igale rahvuslikule ettevõttele. Sellega on aeg tõesti sobiv katsetamiseks.

— Kuidas jõuti tegeliku asutamiseni?

— Kevadisel keskkooli väljasõidul Ameerikasse arutati küsimust nii õpetajate kui ka õpilaste hulgas. Samuti noorte väljasõidu järelpeol Eesti Majas juuni keskpaiku. Kuulati noorte arvamisi ja seisukohti kooli tüübi tegevuslaadi ja õppetöö sisustamise kohta. Nii võiks ütelda, et kooli sünni juures on olnud tegevad õpilaskond, õpetajad ja koolikomitee liikmed.

Sellele järgnes keskkooli õppenõukogu ja koolikomitee ühine koosolek 28. juunil 1982 Eesti Majas, kus otsustati ellu kutsuda Toronto Eesti Täiendusgümnaasium, mille organiseerimine jäeti keskkooli õppejõudude kanda. Administratiivselt kuulub kool Toronto Eesti Koolikomitee haldusesse, mis loob kindla aluse korrapäraseks koolitööks. Määrati kindlaks kooli alguspäev 17. septembril 1982, kell 8 õhtul Eesti Majas.

— Mis on õppekavas?

— Suvevaheaega on kasutatud õppekavade ettevalmistamiseks ja koolipäevade sisustamisega seoses olevate küsimuste lahendamiseks. Esialgsete kavade kohaselt kujuneks koolipäev, mis koosneb neljast 40 minutilisest õppetunnist, järgmiscks:

1. tund: pühendatud eesti keele kirjalikule ja suulisele arendamisele, rõhuga praktilise keelcoskuse omamisele, lauseõpetuse ja sõnavara täiendamisele, tuletusõpetuse jälgimisele, kõnetehnika arendamisele jne.

2. tund — pühendatud eesti kirjanduse le, alustades õppeaastal Arved Viirlaid'i „Ristideta hauad" ühise lugemisega, analüüsiga ja teose sündmuste taustal ja ajal toimuvate murranguliste sündmustega tutvumisega.

3. tund — loengud väliskõnelejailt, filmid ja ettekanded — diskussioonid, kasutades erinevate elukutsete ja huvialadega lektoreid.

4. õppetund — on isetegevusrühmade tund. Kavas on esimest poolaastat alustada ajakirjanduse- ja teatriringi ellukutsumisega.

Koos keskkooliga jatkatakse korduvate ürituste korraldamist: jõulupuu, omaloominguõhtu, talipäevad, kevadpäevad jne. Osa kooliõhtuid lõpetatakse seltskondliku koosviibimisega või tantsuga, andes võimalusi tihedaks omavaheliseks suhtlemiseks. Teisel õppepoolaastal korraldatakse eriringina moodsate tantsude kursused.

— Kes on õpilased?

— Kooli võetakse vastu eesti keskkoolide lõpetajaid, samuti noori, kes omavad tugeva keelelise taseme ja sooritavad vastavad katsed.

Koolikursuse kestvus on kaks aastat. Koolitöö toimub reede õhtuti Eesti Majas 7—10-ni igal teisel nädalal, jättes sellega 2 reedet igas kuus vabaks.

Kuna algatus on uudne, on tähtis ja vajalik noorte, lastevanemate ja kogu eesti ühiskonna kaasabi ja toetus.

— Eesti noored! Toronto Eesti Täiendusgümnaasiumi uksed on teile avatud. Ütleme teile teretulemast, ütles koolijuhataja Edgar Marten lõpetades.

Eesti gümnaasium alustab tööd 17. septembril

Eesti gümnaasiumi õppetöö T.E.S. Täienduskoolis algab Eesti Majas, 958 Broadview Ave. Toronto, reedel, 17. septembril s.a. kell 20.00.

Gümnaasiumi võetakse vastu neid, kes on lõpetanud Toronto Eesti Keskkooli kursuse või mõne teise eesti täienduskeskkooli või kes oma eesti keele oskuse ja eestiaineliste teadmiste osas on saavutanud taseme, mis võimaldab neile vastava erikorra alusel kooli sisseastumise. Registreerimine toimub esimesel koolipäeval kohapeal.

Toronto Eesti Gümnaasium töötab reede õhtuti Eesti Majas täienduskooli eritüübilisele iseloomule kohandatud gümnaasiumi õppekavade alusel ja ulatuses, mida võimaldab kasutadaolev aeg koos eriprojektide, eriürituste ja huviala ringide tegevusega. Kursuse pikkukseks on kaks aastat.

KOOLIKOMITEE

Euroopa kogemustega rätsep õmbleb meestele ja naistele

ÜLIKONNAD — KOSTÜÜMID — MANTLID

kvaliteet materjalid

OLD MILL TAILORS

7 Riverview Gardens (Bloor-Jane Subway Stn.) Toronto, Ont. M6S 4E4

Tel. 416/769-9535

Rudi H. Schnelder

Nädalakroonika

(Algus esiküljel)

varustavad teda tehnilise varustusega mida N. Liit vajab Siberi gaasijuhtme ehitamiseks. Inglise ja Prantsuse valitsused on president Reaganiga selles suhtes sõjajalal.

☆ **Filipiinide valitsus laskis arreteerida 23 tööliste ametiühingute juhti, kuna nemad püüdsid kahjustada riigi majandust ette plaanitsetud streikide seeriaga.**

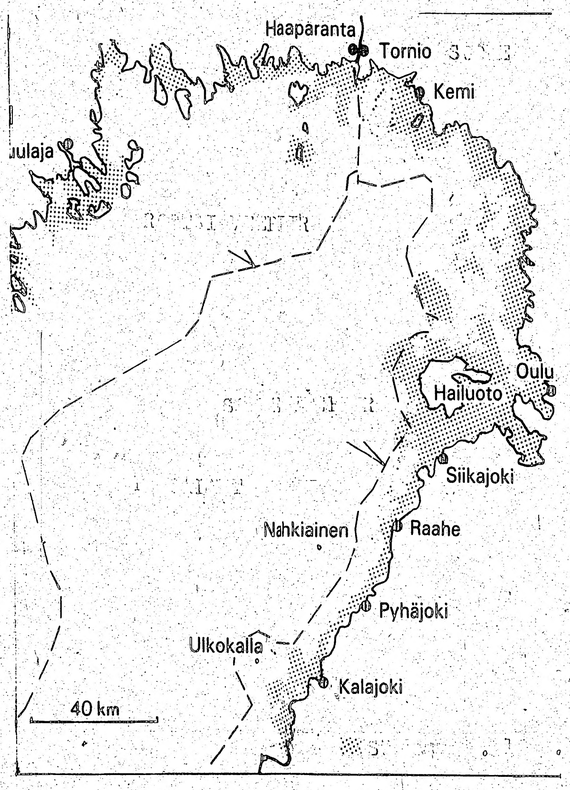

SOOMES EI OLE ALLVEELAEVU „LUBATUD NÄHA"

OULU („Meie Elu" kaastööliselt) — Mitte ainult Rootsis, vaid ka Soomes on sel suvel nähtud võõraid allveelaevu. Soome merevalvurid on nüüd oma piiriterritooriumi kontrolli tõhustanud, kuna isegi Põhja-Soome vetes nähti ühe kaluri radaril tundmatu päritoluga allveelaeva, nagu ütles üks Hailuoto saare kalur ajalehtedele.

Kalur väitis, et ta jälgis oma radaril tundmatu allveelaeva pool tundi juunikuus, aga ei tahtnud „hullumeelse pabereid" omale saada, et teatada sellest piirivalvele. Rantasuo'l oli meeles sündmus aastal 1974, mil kaks kalurit nägid palja silmaga tundmata allveelaeva Lohtaja ees. Nii Lohtaja kui ka Hailuoto saar asuvad Põhjalahes ning ametlike andmete järgi olevat need veed liiga madalad allveelaevade liikumiseks. Madalusest hoolimata neid siiski siin nähakse, Lõuna-Soome saarestiku sügavatest vetest rääkimata. Neid nähakse, aga „mitte ametlikult", nagu ajalehed annavad mõista.

JUHUSLIKULT PÕHJA-SOOMES?

On kindel, et need tundmatud allveelaevad ei peatu siin juhuslikult: nii Lohtaja kui ka Ulkokalla-Hailuoto sündmused osutavad, et „külalistel" on hästi teada siht. Iga kord on samaaegselt toimunud neil aladel ka Soome armee harjutuslaskmised. Näiteks Kariala Lennosto lennuväel maikuu lõpus ning Satakunna Lennostol juunjkuu keskel ja Lapimaa Lennosto manöövris seal 14.—19. juunil. On tõenäolik, et „külalised" teadsid neist manöövritest.

Samuti paljud oululased mäletavad seika, mis hõlmas vene kaubalaeva. Mõne aasta eest saabus Oulu vene kaubalaev, mis ametivõimudele tundmatu. Seda lihtsalt polnud siia oodatagi. Laeval öeldud, et nende sihiks olevat olnud õicti Aafrika, aga millegil põhjusel antud määrus Oulu tulla laadungile järele, millest keegi mitte midagi ei teadnud! Laev peatus mõni päev reidi toda imelikku „laadungit" oodates. Ootas ja ootas, kuni lähedal asuval suurel lennuväljal Oulunsalos toimunud lennuvõe operatsioonid olid möödas. Reidilt oli nimelt selgesti näha maanduvad ning tõusvad sõjalennukid ja jälgida ka mõnevõrra nende liikumist.

AHVENAMAA VETES

Juunis, mil rootslased otsisid kaht tundmatut „külalist" isegi Põhjalahest, pandi ka Soomes tähele, kuidas keegi „külaline" ületas riigipiiri sõites Ahvenamaa demilitariseeritud (lepingule kirjutati alla 1922. a., kinnitati Moskvas 1940. a. ning Pariisi rahulepingus 1947) territooriumi läbi lõuna poole. Siseminister Mikko Jokela järgi olevat see olnud esimene (?) kord, mil allveelaev ilmus riigi territoriaalvetesse. Soome rannavalve jälgis laeva üsna kaua ja valvelaev „Kuikka" heitis väikseid hoiatuspomme, mis pole ohtlikud. „Külalised" teavad kindlasti, et nii rootslased kui ka soomlased ei julge kasutada ehtsaid pomme. Ja nii soomlased koos rootslastega ainult hoiatavad, „tundmatud turistid" aga praktiseerivad tuleviku jaoks.

☆

Mis puutub Soome merepiiri, siis ulatub see 4 meremiili kõige kaugema saare rannast. Rootsi osas aga piir on märgatavalt kaugemal: Rootsi rannaveed on pealegi Soome omadest palju sügavamad ja nii pole võimatu, et seal ka tundmatud allveelaevad suudavad paremini manöövrida.

Iga uus „MEIE ELU" tellija aitab kaasa sisukamale ajalehele.

Teadaanne eesti võimlemisjuhtidele Kanadas

Esimene Esto '84 võimlemislavastuse instrueerimiskoosolek toimub 26. sept. Toronto Eesti Majas algusega kl. 10 h. Informatsiooniks tel. 889-7889 või kirjutada: 52 Forest Park Cr., Thornhill, Ont. L3T 2?7.

EVELYN KOOP

PALESTIINLASTELE AUTONOOMNE OMAVALITSUS

USA president Ronald Reagan teatas TV saates Californiast, et rahu taastamiseks Lähis-Idas tuleks moodustada Jordani jõe läänekaldal Jordaaniasse kuuluv palestiinlaste autonoomne osa. Sinna kuuluks ka Gaza rannik (Gaza Strip). President Reagani arvates ei ole lootust, et Lähis-Ida rahuneks enne kui juudid lahkuvad Jordani jõe läänepoolselt kaldalt.

Palestiinlaste asumine Jordani jõe läänekaldale ja Gaza rannikule toimuks viieaastasel üleminekuperioodil. Samal ajal tõmbuks sealt tagasi juutide administratsioon ja asemele asuks Jordaania administratsioon, korra ja julgeoleku hoidmise eesmärgil.

Esimesena tõstis üles palestiinlastele autonoomse osa modustamise Jordani jõe läänekaldal Egiptuse president Sadat. Nüüd kordas seda president Reagan ja palju kindlamal kujul. Ta nõudis, et Iisrael lõpetaks kohe uute juutide asunduste rajamise Jordani jõe läänekaldal.

JUUDID POLE NÕUS

President Reagani ettepanek, moodustada palestiinlaste autonoomne osa Jordani jõe läänekaldal, kuuluvusega Jordaaniasse, kutsus esile suure pahameeletormi juutide seas Iisraelis ja mujal maailmas. Saades kirja president Reaganilt tema ettepaneku kohta, Iisraeli peaminister Begin kutsus kokku valitsuse erakorraliseks koosolekuks. Seal leiti, et president Reagani ettepanek ei ole kooskõlas Camp Davidi kokkuleppega. Palestiinlaste autonoomne osa Jordani jõe läänekaldal Jordaania piirides oleks aluseks Palestiina iseseisva riigi asutamisele sellel territooriumil. Iisrael selle moodustamist mingil juhul lubada ei või.

Iisrael omalt poolt on valmis andma palestiinlastele ulatuslik omavalitsus sellel territooriumil ja palju soodsamal kujul kui seda oli palestiinlastel 400 aastat türklaste valitsemise ajal, 30 aastat inglaste ja 19 aastat Jordaania ülemvalitsuse all. Palestiinlased peaks tundma end kodus Jordani jõe läänekaldal, nagu tunnevad end kodus palestiinlased, kes elavad Tel Avivis ja Haifas.

JORDAANIA — PALESTIINLASTE RIIK

Iisraeli sõjaministri seletuse kohaselt Jordaania on juba iseseisev palestiinlaste riik. Selle elanikest suur osa on palestiinlased. Kuningas Hussein on lubanud sinna asuda 1500 PLO liiget koos perekondadega. Palestiina põgenikud kes asuks sinna, peaks tundma end kui oma iseseisvas riigis.

Iisraeli valitsus on valmis alustama läbirääkimise palestiina rahva esindajatega lähemal ajal, et hakata korraldama nende asumist Jordani jõe läänepoolsele kaldale. Iisrael ei tunnista PLO-d palestiina rahva seaduslikuks esindajaks. See on ainult üks eraldi teotsev terroristide organisatsioon ja mitte palestiina rahva esindus.

PLO juht Yasser Arafat ei poolda kummatki kava. Tema seisukohalt Palestiina oli iseseisev riik ja peab selleks jälle saama. Millised on tema kavad selle saavutamiseks ei ole veel teada. Ta on lubanud siiski kaaluda president Reagani ettepanekut, enne kui ta oma seisukoha selle suhtes avaldab.

Araabia riikide valitsused, peale Iraaki, pooldavad president Reagani ettepanekut. Seda pooldab ka endine USA president Jimmy Carter, Kanada valitsus ja teised NATO riigid Euroopas. Sellega hakkavad relvade asemel nüüd rääkima Lähis-Idas diplomaadid ja loota tuleb, et nemad leiavad sobiva lahenduse.

A.N.

Siberi gaasijuhe ohustab NATO-t

USA presidendi Ronald Reagani järelandmatus sanktsioonide vähendamiseks N. Liidu suhtes, mis kehtestati pärast N. Liidu surve avaldamist Poolale ja seal valitseva sõjaväelise diktatuuri toetamist, on ajanud teravaks vahekorra USA ja teiste NATO riikide vahel Euroopas. Inglismaa, Prantsusmaa, L-Saksamaa ja Itaalia on huvitatud Siberi gaasist ja valmis varustama N. Liitu kõigi vajaliste tehniliste seadmetega, masinate ja instrumentidega, mis vajalikud gaasitoru ehitamiseks. President Reagan seda ei poolda. Ta loeb seda liiga suureks N. Liidu majanduslikuks toetamiseks, mis võimaldab N. Liidul suurendada oma sõjalist võimsust. Siberi gaasi kasutamisega Euroopa riigid muutuvad olenevateks majanduslikult N. Liidust ja N. Liit võib teenida selle juures kuni $6 miljardit aastas.

Euroopa riigid, eesotsas Prantsusmaaga ja Inglismaaga ei arvesta seda ja on valmis varustama N. Liitu kõigega, mis N. Liidule vajalik gaasitoru ehitamiseks, et Siberi gaas jõuaks võimalikult kiiresti Euroopasse. Esimene saadetis seadmeid läks Prantsusmaalt juba laevaga teele Riia sadamasse. Reagan keelustas nüüd selle USA tütarfirma varustamise Prantsusmaal.

„MEIE ELU" asutas Eesti ühiskond ja seisab eesti ühiskonna teenistuses.

Armeenia terroristid kogunevad Küprose saarele

Türgi valitsuse andmeil on Armeenia terroristid, keda õpetati välja PLO laagrites Liibanonis, kogunemas Küprose saarele, et mägestikus oma väljaõpet jatkata ning valmistuda Armeenia vabastamiseks Türgi võimu alt. Kreeklaste juht Küprosel eitab seda, kuid türklaste teatel on üks Prantsusmaa armeenlane valmistamas õppelaagrit Troodos mägestikus uute armeenia vabadusvõitlejate ettevalmistamiseks. Selle armee, arvult 1200 meest, eesmärgiks on Armeenia vabastamine. Väljaõpe toostub N. Liidu kulul tema relvade ja laskemoonaga. Võibolla on see üks põhjuseid, miks PLO juht Yassar Arafat pärast lahkumist Beirutist külastas Kreeka peaministrit Ateenas.

TEADAANNE

Arts.Võrk ja Eesti Veiderdajate Ühing esitavad Torontos ühisèlt kolm esietendust ühel õhtul: „Super-Esto", „Karupulma äärmised võimalused" ja „Ürgärkamisaeg". Samas sõõk, jook ja kunstinäitus ning kohalalgatatud spontaanne tegevus.

„Super-Esto" ahnab Peeter Sepp'a kuju Elmar Maripuu elustuses; „Karupulma äärmised võimalused" on video-film äsja toimunud Seedrioru Kunstinädala tulemusena; „Ürgärkamisaeg" on Metsaülikooli teatrihuviringi looming.

VANCOUVERI EESTI ÜHENDATUD KOGUDUS TÄHISTAS 30. AASTAPÄEVA

Toronto Noortekoor „Päike" viis külakosti

Vancouveri Eesti Ühendatud Koguduse 30. aastapäeva tähistamine kestis 22—29. augustini, kusjuures eriliselt nauditava külakostiga esines 25-liikmeline Toronto Noortekoor „Päike" Charles Kipperi juhatusel nii koosolekutel kui ka iseseisvate kontsertidega. Külaliskõnelejaid oli mitu, peą igast maailmakaarest, tuues tervitusi kaasusklike koguduste poolt, häid sõnumeid ning tiivustavaid kõnesid tuleviku tegevuse suunamisel eesti üldsuse hüvanguks, rõhutades eriliselt noorte kristliku kasvatuse vajadust tänapäeva ühiskonnas.

Vancouveri Eesti Ühendatud Koguduse algus oli aeglane. Esimene koosolek peeti 1949. aasta Suurel Reedel 12 osavõtjaga Mt. Olivet Baptisti kirikus New Westminsteris. Jutlustajaks oli Kuresaare priikoguduse vanem Osvald Õunpuu. Koguduse ametlikuks asutamise päevaks sai 11. september 1952, kui kogudus registreeriti Victorias B.C. seaduste kohaselt Estonian United Church'i nimega. Sel ajal oli liikmeid ainult 23. Kogudus ei kuulu ühegi Kanada ega Ühendriikide kirikute liitu.

Oma kiriku ehitamisega alustati 1953. aastal. Moodustati ehitustoimkond ja osteti maatükk $3100 eest 1645 Grandview Hihway'l ja esimene palvus peeti maatükil 20. mail 1956. Kiriku ehitamine läks maksma $27,000 ja mahutab ligi 200 inimest. Allruumidesse mahub ca 150 inimest. Avajumalateenistus peeti 23. detsembrli 1956. aastal. Koguduse juures on tegutsenud naisring, noortering, pühapäevakool, noorte orkester, misjonitoimkond, raadiotoimkond, segakoor, naiskoor, segakvartett, nais-topeltkvartett, meeskvartett ja solistid. Koguduse ajakiri „Sidemed" on ilmunud 1953 aastast alates 1—3 korda aastas. Lauluraamatutoimkonna töö tulemusena trükiti 1954 a. uus lauluraamat „Kogutud evangeelsed laulud", mis on kasutusel kõikides eesti vabakogudustes väljaspool kodumaad.

98 LIIGET

Kogudust on teeninud Osvald Õunpuu, Valdeko Kangro ja dr. Artur Proos. Lugematute külaliskõnelejate ja jutlustajate hulgas on jutlustanud ka luteri õpetajad Helmut Piir, Bruno Ederma, Oskar Pastik, Oskar Puusepp, Rudolf Reinaru, praost Toomas Põld ja peapiiskop Konrad Veem. Ap. õigeusulistest on jutlustanud dr. Eugen Ruus. Organistidena-klaverimängijatena on tegutsenud Ilmar Aavik, Erli Lepik, Milvi Bergman, Lehte-Mai Agi, Tiiu Jääger, Thomas Kirves ja Villi Vink. Praegusse juhatusse kuuluvad: Herbert Kirves — esimees, Heldur Jääger, Richard Kelder, Voldemar Kriik, Aare Kuusk, Peeter Lepik, Hugo Liiva, Priidu Lukk ja Valdur Nõmme. Jutlustajaks on dr. Artur Proos ja abijutlustajaks Osvald Õunpuu. Segakoori juhatab August Vanem. Momendil on kogudusel liikmeid 98. Aastate kestel on surma läbi lahkunud 25 liiget. Osavõtjate keskmine on kõikunud 80 ja 100 vahel.

NÄDAL KOOSOLEKUID

Kolmekümnenda aastapäeva koosolekuid peeti kogu nädal, väljaarvatud teisipäev ja reede. Jutlustasid dr. A. Proos, H. Mäemets, E. Mänd, V. Krabi ja P. Kaups. Tervitusi tõid: V. Krabi Toronto Baptisti koguduselt, Lembit Pütsep Vancouveri Peetri koguduselt, Enno Lepnurm Vancouveri Eesti Seltsi poolt, Peeter Kaups Ontario ja Quebeci Baptistide Liidult ja Baptistide Föderatsioonilt, Endel Siitam Los Angelese eesti usklike poolt, H. Mäemets Eesti Ev. kristlaste ja Baptistide nimel, Charles Kipper Toronto Eesti Baptisti koguduse Noortekoori poolt j.t. Kõikidel juubelikoosolekutel esines Toronto Noortekoor „Päike" nii jumalatenistust kaunistades kui ka iseseisvate kontsertidega. Koor esines kontserdiga ka Burnaby Baptisti kirikus nii eesti kui ka ingliskeelse kavaga. Solistidena kooriga esinesid Marika Wilbiks, Henry Piil, kes muide laulis neegri spirituaal laulu soolo, ja Lena Pumber. Ühendkoori solistiks oli Evi Kuusk. Soololauludega esinesid nädala kestel: Marika Wilbiks, Herbert Kirves ja Asta Kaups. Koore juhatasid Charles Kipper ja August Vanem. Klaverisaade koorile oli Helen Auväärt'ilt. Vancouveri Segakoor esines 22. augusti jumalatenistusel kahe lauluga. Ajaloolise ülevaate andis Herbert Kirves. Osavõtjate arv kõikus 150—200 vahel kõikidel koosolekutel.

ELUJÕULINE KOGUDUS

Siinjuures ei tohi mööda minna tõigast, et Vancouveri Ühendatud kogudus kuulub nende väheste koguduste hulka maailmas, kus kirikuliste arv ületab liikmete arvu. See väike 98-liikmeline kogudus on suutnud ehitada pühakoja, mis on võlavaba, tõhusalt toetada kogudusi ja jutlustajaid üle maailma (ka kodumaal) ja aktivselt kaasa füüa Vancouveri eesti ühiskonnas. Koguduse orkester Thomas Kirvese juhatusel on ilusa panuse andnud Vancouveri eesti ühisüritustel ja paljutõotav sopran Evi Kuusk on mitmeid ühisüritusi soolodega kaunistanud, õpetab ka Täienduskoolis ja on olnud kauaaegne koguduse raamatupidaja.

MEELDIV KÜLAKOST

Mis puutub Toronto Noortekoori „Päike" ja ta energilisse dirigenti Charles Kipperisse, siis on nad Torontos hästi tuntud. Koor on ainult 25-liikmeline, kuid hästi treenitud — puhtad noored hääled ja haruldane doktsioon. Kahju ainult, et Vancouveri eesti ühiskonnast ainult üks osa sai nende esinemisi nautida. Kuid jutlemisel Charles Kipperiga selgus, et seekordne küllakutse oli Ühendatud Koguduselt juubeli puhul tiheda kavaga, kuid lubas tulevikus kindlasti esineda ka Vancouveri eesti rahvale, usulisele veendele vaatamata. Vancouver on siiski eesti üldsusest kaunis eraldatud ja siin tuntakse suurt rõõmu, kui väljastpoolt kaasmaalased neile külakosti toovad. Vajadus selleks siin on koguni väga suur.

NOORED VAIMUSTATUD

Tihedale kavale vaatamata said koori liikmed tutvuda ka linna vaatamisväärsustega. Neile korraldati mitmeid ringreise nii maal kui ka merel ja saartel. Nad olid majutatud koguduse liikmete kododesse ja neil tuli Vancouveri traditsiooni kohaselt osa saada lugematutest küllakutsetest.

Küsitledes noori, kuidas neile linn meeldib, olid vastused väga vaimustavad. Kui aga küsisin, kui mitu teist siia jääda tahaks, ei tõusnud ühtegi kätt! Ilmataat oli samuti harukordselt helde. Kuid Toronto noored said siiski tunda ka Vancouveri traditsioonilist ilma, mida saab laulda viisil: „Hall on taevas ja roheline maa, sajab ja sajab lõpmata."

V.J.

Edgar V. Saks

„THE ESTONIAN VIKINGS"

236 lhk. Hind $13.95

FRED LIMBERG

ISAMAA EEST

224 lhk. Hind $18.00

Postiga tellides pluss saatekulu

Müügil „MEIE ELU" talituses

958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

EKN AKTIVISEERIB OMA TEGEVUST

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas juhatus pidas möödunud nädalal koosoleku, kus arutati EKN sügisese tegevuskava küsimusi. Kuna EKN, endise RVN (Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu) tegevuse alustamisest möödus suvel 30 aastat, korraldatakse koos sügisese üldkoosolekuga ja sellega ühenduses oleva peoõhtuga ka EKN 30. aastapäeva tähistamine. 30. aastapäeva tähistamine toimub aktusega õhtusel koosviibimisel Eesti Majas reedel, 29. oktoobril, millele järgneb EKN sügisene üldkoosolek laupäeval, 30. oktoobril.

Uudse üritusena korraldab EKN 2. ja 3. oktoobril sümpoosioni (seminari) EKN liikmeile EKN tegevuse arendamise küsimuste lähemaks informaalsekse aruteluks. Eriti tahetakse sümpoosionil käsitada kogu EKN liikmete koosseisu EKN tegevusest osavõtu aktiviseerimist ja nooremate liikmete osavõtu aktiivsemalt tegevuse rakendamist. Kokkutulekul võetakse lähema vaatluse alla ka KGB taktika pagulaskondade suhtes, mille kohta esineb ettekandega üks Nõukogude Liidu olude lähemalt tundja mitte-eestlane. Ka käsitatakse vaba eestlaskonna suhtes esinevaid väliseid ja sisemisi hädaohte ja eesti ühiskonna perspektive Kanadas.

EKN sümpoosionist, mis toimub ühes Toronto ja Montreali vahel Kingstoni lähedal asuvas motellis Jones Falls'is, Ont., võtab osa ka Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu esimees L. Savi New Yorgist. Juhatuse koosolekul koostati EKN liikmete kahepäevaseks kokkutulekuks üksikasjalik töökava. Sümpoosionist osavõtuks on end juba registreerinud arvukalt EKN liikmeid.

Juhatuse koosolekul mälestati surma läbi lahkunud kauaaegset EKN liiget August Kala ja tema asemele kutsuti EKN koosseisu esimene kandidaat Ülo Jürima. Uue ex officio liikmena kutsuti EKN koosseisu praost Andres Taul.

Koosolekul olid kõne all New Yorgis 11. septembril toimuva Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu koosoleku päevakorra küsimused. Koosolekul tuleb kinnitamisele ka Ülemaailmse Eesti Vabadusfondi (Estonian World Freedom Fund) põhikiri ja kodukorra kava, mis on välja töötatud ÜEKN poolt moodustatud erikomisjoni (M. Kari, K. Popp, P. Kiik) ja Marylandi osariigi advokaadi C. Zacharski poolt. Kava järgi inkorporeeritakse ÜEKN Marylandi osariigi seaduste alusel ja ÜEKN juures on Ülemaailmne Eesti Vabadusfond, mis saab õiguse maksuvaba toetusi vastu võtta. EKN juhatus ühines väljatöötatud ÜEKN inkorporeerimise ja Ülemaailmse Eesti Vabadusfondi loomise kavaga.

Õppetöö algus Eesti algkoolis 20. septembril

Algkooli õppetöö T.E.S. Täienduskoolis algab Eesti Majas, 958 Broadview Ave., Toronto, esmaspäeval, 20. septembril s.a. kell 19.00. Esimene koolipäev ja avaaktus on ühine kõikidele õpilastele. Edaspidi toimub õppetöö esmaspäeva ja teisipäeva õhtuti.

Eesti algkooli õppetöö toimub koostöös Toronto linna koolivalitsusega. Koolieelised on kõik Torontos ja ümbruskonnas elunevad lapsed, kes on vähemalt seitsmeaastased. Võetakse vastu ka vanemaid õpilasi, kes veel senini ei ole käinud eesti algkoolis. Samuti on ka tänavu kavas vastu võtta uusi ja jätkata tööd seniste eesti keelt mittevaldavate õpilastega.

Kooliaasta sujuva alguse huvides on vajalik, et esimesel koolipäeval oleksid kohal nii uued kui ka senised õpilased. Lühikesest avaaktusest võivad lastevanemad soovikorral osa võtta. Aktusele järgneb uute õpilaste registreerimine ja esimesed koolitunnid teistes klassides.

Palume kõiki selle teadaande lugejaid omapoolselt kaasa aidata, et käesolev teadaanne levineks igasse kodusse kus leidub koollealisi noori, kuna senised kogemused näitavad, et lastevanemail on tahet, aega ja võimalusi oma lastele eestikeelse hariduse pakkumiseks.

Kohaliku omavalitsuse haridusosakonna ja provintsi ning föderaalvalitsuse toetuste abil püütakse õpilase eesti kooli saatmise kulud hoida nii madalad kui võimalik. Õppevahendid ja õpikud on ka sel aastal kooli poolt tasuta.

KOOLIKOMITEE

Laupäeval, 18. septembril Londoni!

Nõupäev koduaasta teemal

Kaua aega tagasi läbis ajalehti sõnum nõupäevast Londonis, Ontarios laupäeval, 18. septembril algusega kell 10 hommikul. Nüüd veel mõned järgnevad read meeldetuletuseks. Londoni Eesti Seltsi juhatus loodab, et mitte üksnes kohapealsed vaid ka kaugemate keskuste eestlased leiavad põhjuse selleks puhuks kokku tulla ja sellega seda esmakordset üritust oma osavõtu ja mõtetega rikastada.

Hommikupoolikul on kavas ära kuulata kaks referaati kodu teemal Londoni oma pedagoogilt Tiina Hansenilt ja psühhiaater dr. Arvo Saukilt North Bayst. See peaks küllaldaselt tagapõhja andma diskussiooniks eesti kodu olukorrast ja sidemetest laiema ühiskonnaga. On ju eriti väikestes keskustes noorte eestlasteks kasvatamisel suuri muresid. Nõupäevast osavõtt mitmetest keskustest aitab ehk mõningaid uusi teid leida kodumiljöö tugevdamiseks. Sellepärast on diskussiooni moderaatoriks palutud Torontost Vello Hubel, kellel Eesti Liit Kanadas esimehena laiem kontakt teiste eesti keskuste ja Eesti Seltsidega.

Pärast lõunasööki motelli restoranis jatkub nõupäev Ülemaaailmsete Eesti Päevade teemal. On ju Esto õnnestumine Torontos 1984 meie kõikide sooviks. Suurüritus nagu ÜEP toob mitte üksnes eestlasi üle maailma kokku vaid seal toimub ka vastastikune üksteise virgutamine üha jatkuvaks eestluse viljelemiseks. Esto Peakomitee esimees on lubanud esindaja kohale saata. Sõna on vaba aga igaühel.

Üritus toimub Lamplighter Innis, mis on kerge üles leida igaühel. Väljastpoolt tulijail sõita 401 maanteelt sisse Wellington Roadiga. Motelli number on 591, Wilkinsi ja Commissioners Roadi vahel lääneküljel. Telefon (519) 681-7151. Muu informatsioon; Lembit Tõnnis, 53 Stanley St., London, tel. 432-9228.

Eesti keskkoolis algab õppetöö 17. septembril

Eesti keskkooli õppetöö T.E.S. Täienduskoolis algab Eesti Majas, 958 Broadview Ave. Toronto, reedel, 17. septembril s.a. kell 19.00.

Keskkooli võetakse vastu noori, kes on lõpetanud T.E.S. Täiendusalgkooli kursuse või mõne teise täienduskooli kuus klassi. Registreerimine ja vastu võtmine toimub esimesel koolipäeval kohapeal.

Toronto Eesti Keskkool töötab reede õhtuti Eesti Majas täienduskoolile kohandatud keskkooli õppekavade alusel ja ulatuses, mida võimaldab kasutadaolev aeg. Kursuse pikkuseks on kolm aastat.

KOOLIKOMITEE

Tartu ülikooli juubeli tähistamine Saksamaal

Erlangeni ülikoolis peetakse aktus Tartu ülikooli 350a-aastase juubeli puhul 12. novembril.

Dr. Andreas von Weiss räägib Tartu ülikooli ajaloost, prof. Wilhelm Kahle peab ettekande teoloogia teaduskonnast Tartus.

Dr. Hans von Rimscha peab ettekande Tartu ülikooli tänapäevast ja sellega seoses olevatest probleemidest.

Lüneburgis toimuvad 24—26. septembril Balti-Saksa kultuuripäevad. Nende raamides on ettenähtud prof. Heinrich Seesemanni ettekanne 350-aastasest Tartu ülikoolist.

Johannese kirikus peetaval kontserdil esinevad orelikunstnik Carl-Otto Märtson ja tema abikaasa lauljanna Eva Märtson.

JOHN ABOLS

Advokaat – Notar

3080 YONGE ST., SUITE 5064

Lawrence'i allmaaraudteejaama juures

Toronto M4N 3N3 Tel. 482-6181

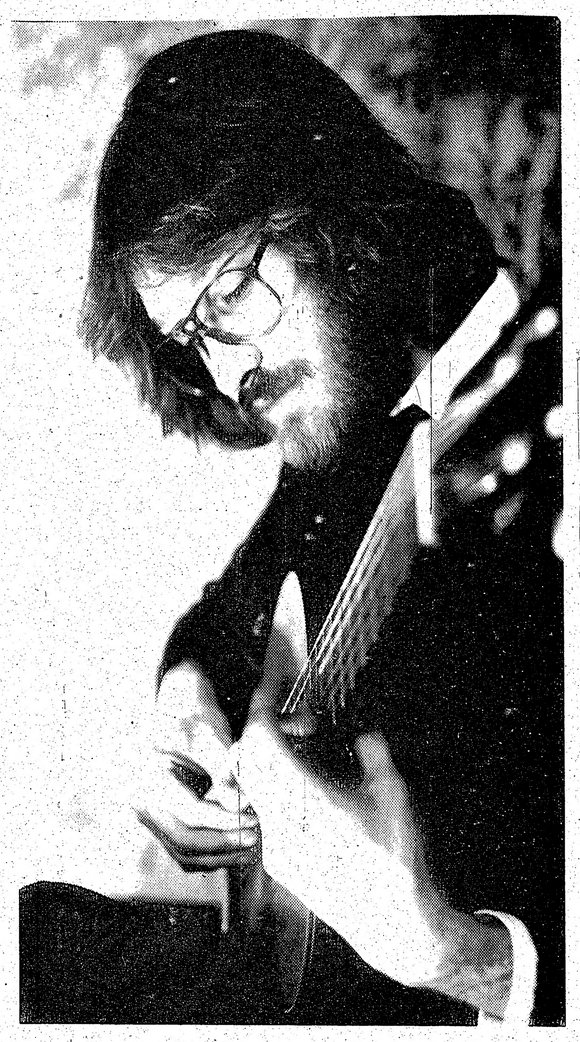

Kitarrikunstnik Boris Bagger

Kunstniku portree:

KITARRIST BORIS BAGGER

GEISLINGEN („Meie Elu" kaastööliselt) — Saksamaal on endale kunstnikuna nime teinud kitarrist Boris Bagger, kes tuntud ka publikule Kanadas, kus andis esimese kontserdi 1972. a. Arvukad ja menukad kontserdid kogu Saksamaal, Soomes ja Rootsis on toonud talle ainult kiitvaid ja tunnustavaid arvustusi pressis. Kõik see pole tulnud iseenesest. Selle taga seisab 14 aastat intensiivset õppetööd rööbiti harjutuste ja esinemistega.

Boris Bagger on sündinud 1955. a. Karlsruhes. Ta põlveneb perekonnast, kus koduseks keeleks eesti keel. Juba 13-aastase gümnasiastina alustas tundide võtmisega Karlsruhe muusikaülikoolis. Samas alustas regulaarset õppetööd kitarri alal pärast abituuri tegemist. Edasi õppis veel kuulsate meistrite Julian Breami ja Narciso Yepese juures, kuuludes samaaegselt Badeni riigiteatri orkestri koosseisu.

Aastal 1978 asutas koos teiste noortega, kammermuusika ansambli „Camerata Karlsruhe" ning alustas duetiharjutusi sopran Elisabeth Stephaniga, kellega hiljem andis menukaid kontserte ka ringhäälingus.

Järgmisel aastal alustas meistrikursust Siegfried Behreni juures. Samal aastal teostas „Camerata Karlsruhe" koosseisus kontsertturnee Saksamaal ja Skandinaavias. Järgmisena tegi diplomeeritud muusikaõpetaja eksamid riiklikus muusikaülikoolis Karlsruhes. Edasi oli kontsertturnee Saksamaal ja Skandinaavias ja duokontserdid Elisabeth Stephaniga Soomes. Alustas muusikateaduse stuudiumi Freiburgis.

Tänavu esines menukalt solistina „Camerata Karlsruhe" koosseisus Liidupresidendi lossis Berliinis ning tema ja Elisabeth Stephaniga tehti ülesvõtteid TV jaoks.

Tuleval aastal esineb „Camerata Karlsruhe" Kanadas ja USA-s, ka kuulsas Carnegie Hallis.

Paljudest kiitvatest arvustustest avaldame mõned väljavõtted.

„Tagesspiegel Berlin": „Brasiilia komponisti Heitor Villa-Lobose kahe soolopalaga, ühe tundeküllase, veidi salongliku prelüüdi ja ägedatempolise etüüdiga, esitas musikaalselt vaimukas kitarrist, kes õppinud Julian Breami, Narciso Yepese ja Siegfried Behrendi juures, ennast hiilgavalt."

„Lingener Tagespost": „Väljapaistev oli ka kitarrist Boris Baggeri esinemine kas solisti, saatjana, duos või sekstetis. Boris Bagger teeb alati muusikat totaalselt, nii nagu näiteks Villa-Lobose etüüdides 6 ja 12 ja Boccherini Fandangos kitarrile ja tsembalole."

„Mittelbayerische Zeitung": „Kitarrist Boris Bagger pole üksnes ansambli asutajaliige, vaid ka oluline musikaalne tugi ja teatud ekstra „Camerata Karlsruhele". Ta võiks solistina kogu programmi täita, mida ta brasiillase Villa-Lobose kahes raskes etüüdis virtuooslikult esitas."

„Etelä-Suomen Sanomat", Lahti: „Tuntud D-duur kitarrikontserti (Vivaldi) võisime ka võimsalt nautida. Boris Bagger solistina ei jätnud midagi soovida. Pärast esimest energilist osa muutus aeglane osa luulelikuks täiuslikkuseks. Mida Boris Bagger oma südamesse tungiva esinemisega meie pakkus, näitab tema sügavat muusikalist siduvust tema õpetaja Julian Breamiga."

-kk

Aiandusklubi külastas koduaeda

Augusti eelviimasel laupäeval külastas üle paari tosina aiandushuvilise Suur-Torontos Scarboros asuvat perekond F. Kaljuste koduaeda, mis on võitnud aiandusvõistlustel auhinnadu. Kokkutuleku avas esimees M. Lepik, millele järgnes väikese aga eeskujulikult korraldatud koduaia vaatlus peremehe F. Kaljuste juhtimisel. Peremees andis ülevaate aia kujundamisest. Kaheksa aasta eest maja ostes moodustas elamu esise muruplats ühe keskel kasvava kuusega Kiviktaimla kivid maksid siis kolm senti nael. Nüüd asub maja ees kiviktaimla ja elamu lähedal arvukalt suvelilli. Muru keskel õitseb puu hortensia (Hydrangea P.G.). Maja taga asub köögiviljaaed ja nurk maasikatega. Üle viiekümne erineva taime esineb selles aias. Suvelilledest olgu nimetatud päsmaslilled (Ageratum), kilbirohud (Alyssum), alati õitsevad begooniad (Begoonia Semperklorens), pelargooniumid (Geranium), lemmaltsad (Impatience), lehtertapud (Morning lory), petuuniad, suveleeklilled (Phlox Drummondi), portulakid (Portulaca), salveid (Salvia), peiulilled (Marigolds), pruudisõled (Zinnia) jt. Kaheaastastest olid lõosilmad — meelespead (Forget-Me-Not), kannikesed (viola) jt. Püsililede valik oli samuti avar — raudrohud (Achiella), kurekellad (Aquilegia), hanerohud (Arabis), pärismerikannid (Armeria maritima), astrid, krüsanteemid, hostad (Hosta), kääbus võhumõõgad (Iris pumila), kukeharjad (sedum), kullerkupud (Globe Flower), nõeljaslehised leeklilled (Phlox subulata) jt. Järgnevalt huvitavale ringkäigule aias pakkus perenaine Asta Kaljuste osavõtjaile elumajas kohvi, kooke, küpsiseid ja karastavaid jooke. Vestluses veedeti mugavas kodus sõbraliku pererahva juures üsna mitmed hubased tunnid. Tänusõnad pererahvale koosolijate nimel ütles M. Lepik.

T.E. Aiandusklubi sügisene sisetegevus algab 28. oktoobril Hilja Jukkumi loenguga, novembris on lektoriks aiandusarhitekt J. Marten. Loengute teemad selguvad lähemal ajal.

EKs.

Elna reisikiri (3)

TUNDRA

Kui Lõuna-Lapimaal on metsa, siis põhjas on tundra tälelik. Väikesed kääbusmännid ja samblaga kaetud kääbuskased kasvavad samblasel pinnal. Kilomeetrite kaupa laiub igat värvi sammal kääbusmetsa all ja mägede külgedel. Rohelist ei näe kusagil.

Bussireis Ylläsist Inarisse oli huvitav, millele ei ole võrdset. Ei väsinud vaatamisest, väsisin ainult istumisest. Ei oska matka Lapimaale ette kujutada ilma tundrat nägemata.

Inari järv sarnaneb rohkem merele kui järvele, kui mõelda lainetele. Laplastele on järv eriti tähtis, seal asus nende jumala „Ukko" kodusaar ja ohvrikivi. Saare mäetippu lubati ka meie grupi rahval ronida.

Rännates kiirel sõidul läbi Lapimaa, ei suutnud ära imestada, kui suure töö on teinud „Finnair" selle ainulaadse Soome osa avamiseks maailma turismile. Kõigis peatuskohtades on ehitatud moodsad hotellid ja motellid erinevates hinnaklassides. Igaüks võib valida öömis- ja toidukoha vastavalt tema kandejõule. Asja-ajamine toimub soome, rootsi, saksa ja inglise keeles.

Saariselkä's on valmimas moodne hotellikompleks „Kelohovi", kus jällegi pidin imetlema puu kasutamist. Äsjaavatud äärist ostsin lambanahast vesti, mida minu reisikaaslased tahtsid ka, aga ei leidnud teist kohta kus neid oleks saada. „Kelohovi" on ka kuulus talispordi keskus Lapimaal.

Omaette põnevaks kujunes Tanka vaara külastamine, kus igaüks saab jalga kummisäärikud. Läksime kuda otsima. See on koht, kus 1930 aastal soomlased kulda pesid jõest. Kõmind valdas kullapalavik ja nagu alati, mul oli õnne. Leidsin kulda mitte palju, aga leidsin.

Sodankylä on keskus rulluva lapmaastiku keskel. Peamised elatusalad on põllundus, nii palju kui kliima lubab, metsandus ja põhjapõdade kasvatamine. Sodankylä piirkond on kuulus turistide külastamise koht nii suvel kui talvel oma valgutatud mäekülgedega.

Vaevalt leidub kohta Lapimaal, kuhu turiste ei oodata. Laplased on ühked, oma maa ainulaadsusele nende sooviks on, et keegi seda ikka ei rikuks.

ROVANIEMI

Jällegi pärast päevast sõitu jõuesime Rovaniemi, lapi pealinna, kus ees ootas mugav öömaja „Polar Hotellis". Rovaniemi teiscks nimeks on „Arvar Aalto Linn". Kuulus soome arhitekt Alvar Aalto kujundas terve selle linna, kuna vana hävines Teise maailmasõja lõpus sakslaste käe läbi. Räägitakse, et arhitekt kavandas isegi linna tänavad põhjapõdra sarvede kuju järgi, mis olevat linna kaardil ilus, kuid nüüd inimesi ekstav. „Alvar Aalto Lappia House" on koht, mida iga turist peaks külastama, et saada pilti laplastest ja Lapmaast. Meie lõunasöök toimus Pohjan Ounasvaaras", mis jällegi ilus hotelmäe otsas kust haruldane vaade tervele ümbrusele.

Matkaks Lapimaale soovitan kindlasti võtta soe vest, kampsun, kaks tuulejakk, kaks või kolme paari pikki pükse, sama palju pluuse kõik sobivates toonides vahetamiseks, mugavad kingad mis ei libise. Kaks kleiti pidulikkudeks õhtusöökideks. Lisada pearätt, öösärk ja hambaharja ja need kõik pakkida ühte hästi kokkugesse kohvri või kandekotti ja siis võib vilistada kui mõni vähem kogenu sikutab oma mitut rasket kohvrit.

Mis on sobiv Helsingile, ei ole see ilus Lapimaale. Helsingi hotellid on tavad suurema osa ülejäänud kraami hoiule ilma maksuta, lennujamas on see väikese tasu eest. Kui

Metsakirik Lapimaal on üks üle tee.

ik **Boris Bagger**

BORIS BAGGER

s- nast, kus koduseks keeleks eesti
le keel. Juba 13-aastase gümnasiastina
st alustas tundide võtmisega Karlsruhe
o- muusikaülikoolis. Samas alustas
se regulaarset õppetööd kitarri alal pä-
i- rast abituuri tegemist. Edasi õppis
), veel kuulsate meistrite Julian Brea-
le mi ja Narciso Yepese juures, kuu-
r- ludes samaaegselt Badeni riigiteatri
d orkestri koosseisu.
s-
r- Aastal 1978 asutas koos teiste noortega kammermuusika ansambli „Camerata Karlsruhe" ning alustas duetiharjutusi sopran Elisabeth Stephaniga, kellega hiljem andis menukaid kontserte ka ringhäälingus.

Järgmisel aastal alustas meistrikursust Siegfried Behreni juures. Samal aastal teostas „Camerata Karlsruhe" koosseisus kontsertturnee Saksamaal ja Skandinaavias. Järgmisena tegi diplomeeritud muusikaõpetaja eksamid riiklikus muusikaülikoolis Karlsruhes. Edasi oli kontsertturnee Saksamaal ja Skandinaavias ja duokontserdid Elisabeth Stephaniga Soomes. Alustas muusikateaduse stuudiumi Freiburgis.

Tänavu esines menukalt solistina „Camerata Karlsruhe" koosseisus Liidupresidendi lossis Berliinis ning tema ja Elisabeth Stephaniga tehti ülesvõtteid TV jaoks.

Tuleval aastal esineb „Camerata Karlsruhe" Kanadas ja USA-s, ka kuulsas Carnegie Hallis.

Paljudest kiitvatest arvustustest avaldame mõned väljavõtted.

„Tagesspiegel Berlin": „Brasiilia komponisti Heitor Villa-Lobose kahe soolopalaga, ühe tundeküllase, veidi salongliku prelüüdi ja ägedatempolise etüüdiga, esitas musikaalselt vaimukas kitarrist, kes õppinud Julian Breami, Narciso Yepese ja Siegfried Behrendi juures, ennast hiilgavalt."

„Lingener Tagespost": „Väljapaistev oli ka kitarrist Boris Baggeri esinemine kas solisti, saatjana, duos või sekstetis. Boris Bagger teeb alati muusikat tõtaalselt, nii nagu näiteks Villa-Lobose etüüdides 6 ja 12 ja Boccherini Fandangos kitarrile ja tsembalole."

„Mittelbayerische Zeitung": „Kitarrist Boris Bagger pole üksnes ansambli asutajaliige, vaid ka oluline musikaalne tugi ja teatud ekstra „Camerata Karlsruhele". Ta võiks solistina kogu programmi täita, mida ta brasiillase Villa-Lobose kahes raskes etüüdis virtuooslikult esitas."

„Etelä-Suomen Sanomat", Lahti: „Tuntud D-duur kitarrikontserti (Vivaldi) võisime ka võimsalt nautida. Boris Bagger solistina ei jätnud midagi soovida. Pärast esimest energilist osa muutus aeglane osa luulelikuks täiuslikkuseks. Mida Boris Bagger oma südamesse tungiva esinemisega meie pakkus, näitab tema sügavat muusikalist siduvust tema õpetaja Julian Breamiga."

-kk

Elna reisikiri (3)

TUNDRA VÕLUB

Kui Lõuna-Lapimaal on metsa, siis põhjas on tundra täielik. Väikesed kääbusmännid ja samblaga kaetud kääbuskased kasvavad samblasel pinnal. Kilomeetrite kaupa laiub igat värvi, sammal kääbusmetsa all ja mägede külgedel. Rohellst ei näe kusagil.

Bussireis Ylläsist Inarisse oli huvitav, millele ei ole võrdset. Ei väsinud vaatamisest, väsisin ainult istumisest. Ei oska matka Lapimaale ette kujutada ilma tundrat nägemata.

Inari järv sarnaneb rohkem merele kui järvele, kui mõelda lainetele. Laplastele on järv eriti tähtis, seal asus nende jumala „Ukko" kodusaar ja ohvrikivi. Saare mäetippu lubati ka meie grupi rahval ronida.

Rännates kiirel sõidul läbi Lapimaa, ei suutnud ära imestada, kui suure töö on teinud „Finnair" selle ainulaadse Soome osa avamiseks maailma turismile. Kõigis peatuskohtades on ehitatud moodsad hotellid ja motellid erinevates hinnaklassides. Igaüks võib valida ööbimis- ja toidukoha vastavalt tema kandejõule. Asja-ajamine toimub soome, rootsi, saksa ja inglise keeles.

Saariselkä's on valmimas moodne hotellikompleks „Kelohovi", kus jällegi pidin imetlema puu kasutamist. Äsjaavatud ärist ostsin lambanahast vesti, mida minu reisikaaslased tahtsid ka, aga ei leidnud teist kohta kus neid oleks saada. „Kelohovi" on ka kuulus talispordi keskus Lapimaal.

Omaette põnevaks kujunes Tankavaara külastamine, kus igaüks sai jalga kummisäärikud. Läksime kulda otsima. See on koht, kus 1930 aastal soomlased kulda pesid jõest. Ka mind valdas kullapalavik ja nagu alati, mul oli õnne. Leidsin kulda, mitte palju, aga leidsin.

Sodankyiä on keskus rulluva lapi maastiku keskel. Peamised elatusalad on põllundus, nii palju kui kliima lubab, metsandus ja põhjapõtrade kasvatamine. Sodankylä piirkond on kuulus turistide külastamiskoht nii suvel kui talvel oma valgustatud mäekülgedega.

Vaevalt leidub kohta Lapimaal, kuhu turiste ei oodata. Laplased on uhked oma maa ainulaadsusele ja nende sooviks on, et keegi seda ilu ei rikuks.

ROVANIEMI

Jällegi pärast päevast sõitu jõudsime Rovaniemi, lapi pealinna, kus ees ootas mugav öömaja „Polar Hotellis". Rovaniemi teiseks nimeks on „Arvar Aalto Linn". Kuulus soome arhitekt Alvar Aalto kujundas terve selle linna, kuna vana hävines Teise maailmasõja lõpus sakslaste käe läbi. Räägitakse, et arhitekt kavandas isegi linna tänavad põhjapõtra sarvede kuju järgi, mis olevat linna kaardil ilus, kuid nüüd inimesi eksitav. „Alvar Aalto Lappia House" on koht, mida iga turist peaks külastama, et saada pilti laplastest ja Lapimaast. Meie lõunasöök toimus Polar Ounasvaaras", mis jällegi ilus hotell mäe otsas kust haruldane vaade tervele ümbrusele.

Matkaks Lapimaale soovitan daamidel võtta soe vest, kampsun ja tuulejakk, kaks või kolme paari pikki pükse, sama palju pluuse kõik sobivates toonides vahetamiseks ja mugavad kingad mis ei libise. Kaks kleiti pidulikkudeks õhtusöökideks. Lisada pearätt, öösärk ja hambahari ja need kõik pakkida ühte hästi kergesse kohvri või kandekotti ja siis võib vilistada kui mõni vähem kogenu sikutab oma mitut rasket kohvrit.

Mis on sobiv Helsingile, ei ole sobiv Lapimaale. Helsingi hotellid võtavad suurema osa ülejäänud kraami hoiule ilma maksuta, lennujaamas on see väikese tasu eest. Kuigi sain hea nohu Lapimaalt, ma ei külmetanud. Ainult terve, tugev rahvas on väärt seda looduslikku rikkumata ilu, mida seal igal sammul kohtasin. Laplased on seda väärt isegi koos oma „palunõiaga", kes meid ristis. Polaarvööst lõunasse üle sõites sain teise diplomi Rovaniemi linna turismibüroolt, et olen polaarvöö ületanud.

REISIKAASLASED

Mis puutub toitu Lapimaal, siis see oli rikkalik ja maitsev. Pean tunnistama, et kui ESTO 80 ajal serveeriti põhjapõdra praadi, siis ma ei tahtnud seda mingil eelarvamisel. Lapimaal rännates ei jõua ära imestada toitude arvu põhjapõdra lihast ja nende maitsevust. Põhjapõdra praetult hautatult pikkpoiss, põhjapõdra liha koos veiseliha ja soome seentega jne. Ei jaksa kirjeldada kalatoite. Igatmoodi lõhe (lapi lõhe olevat maailma parim), siig, forell. Sinna juurde väikesed kollakad soome kartulid. Muide Lapimaal ei kasva kartul, see tuuakse mujalt. Laualt ei puudunud ka linnuliha. Värske või, soome leib ja hapupiim tegid hommikusöögi unustamatuks.

Lapireisi tegid kaasa kaks eesti daami New Yorgist. Üks on elukutselt majandusteadlane ja teine ajakirjanik „New York Times'i" juures. Riina I. Rumvolt'ile meeldib linnas töötada. On suurelinna laps. Teenib pangas vastutaval kohal. Sõitis Inglismaale, kus sündinud, et näha lapsepõlve kodu Manchesteri ligidal väikeses külas. Käis Shotimaal ja sealt reis viis Stokholmi ja Soome.

Ta ütles, et tahtis näha kohta, kus päike ei lähe looja.

Küsimusele, kas kavatseb tulla Torontosse Estole, vastas ta: „Kindlasti tulen!"

Tiina K. Loite on „Timesi" kaastööline. Ütles, et töökoht on meeldiv ja huvitav. Oli õnnelik juhus, et sai sinna töökoha pärast magistritööd. On sündinud New Yorgis ja armastab suurlinna elu. Tiina on olnud aktiivne eesti gaid ja võtab osa eesti elust New Yorgis.

Ta saatis kaugest Põhjalast tervitusi Toronto eestlastele ja kindlasti tuleb Estole.

Rovaniemis jätsin hüvasti eesti matkakaaslastega New Yorgist. Oleksin veel ühe päeva peatunud Rovaniemis, et nautida lapi rahu ja rohkem tundma õppida linna, mis ahervaremetest kerkinud üheks moodsamaks polaarvöötmel. 30-tuhandelist linna külastab aastas 400 000 turisti.

Kui kord bussile astusin, et sõita lennuväljale, ja reisi alustada läbi Karjala Saimaa järvede piirkonda Imatrale, siis pilgud pöörasin taas põhja. Tundsin, et tahan siia tagasi tulla, tahan veel kord Inari järve näha ja Lapi jumala, Ukko saart külastada.

(Järgneb)

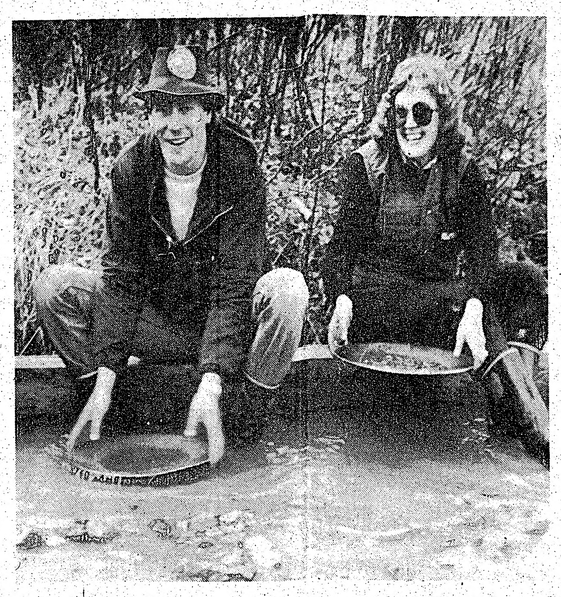

Kullapesijad Lapimaal, Tankavaaras. Giid ja Riina Rumvolt USA-st.
Foto — Elna Kungla

Teadaanne pensionäridele

Eesti Pensionäride Klubi Torontos korraldab väljasõidu kolmap., 22. sept. Whitby läheduses asuvasse Cullen Gardens'i. Sõiduhind liikmetel $5.00 ja külalistel $8.00. Parki sissesõit $2.60. Kohapeal restoran ja kohvik. Registreerimine: F. Möller tel. 762-6888 teisip., 14. sept. kella 7—9 õ., E. Kumm tel. 461-9303 kolmap., 15. sept. kella 7—9 õ.

JUHATUS

„OO – TERE PENSIONÄR!"

Montreali Eesti Pensionäride Klubi äsjasel suvepäeval klubi esimees Edgar Heinsoo esitas ütsnagi huvitava ja meile üsnagi aktuaalseks saanud ülevaate sellest, kuidas aegamööda siin mailmas vanemate inimeste arv järjest kasvab. Ja kuidas kõik see on hakanud silma paistma ka meie endi väikses maailmas siin võõrsil.

Kasvõi näiteks, kuidas Montreali Eesti Pensionäride Klubi on kujunenud Montreali eesti organisatsioonide hulgas kõige suuremaks oma liikmeskonna poolest. Ja meid paneb nagu imetlema, et kuidas meie n.n. vanemate inimeste arv siin on nagu ühel ja samal ajal kasvanud. Nagu oleks me kõik korraga koos kasvanud niiöelda nendeks vanadeks inimesteks. Ja hakkab kõike seda leiutades nagu igaühele ühteviisi koitma, et küllap me olime kõik siin vist samasugustes aastates, kui me olime sunnitud oma koduranna jätma sinnapaika seekord ja otsima endile uut paika siin mailmas. See teooria näib olevat paikapidav, kuna tõenäoliselt kõik need, kes selle kodunt lahkumise teekonna ette võtsid, olid oma parimates aastates ja siis varutud kõige selle tarviliku ettevõtlikkuse ja vastupanuga. Mis omakorda tõendab, et võõrsile jõudes me kõik olime suutlikud uut elu rajama ja vastupanelikud, kui oli vaja. Ja oli me suutelised niiviisi kõike seda edu saavutama mida me oleme saavutanud ja mille üle me kindlasti võime nüüd rahulolu tunda. Ja võime nautida oma albumeid ja tunda rõõmu meie järelkasvanud põlvest, kes omakorda on pidanud läbi tegema omad raskused, kuid kes ka kõik näivad olevat nii hästi assimileerunud nende uue kodu miljöösse ning leidnud ja saavutanud oma karjääri.

Kusjuures — meie kõige suuremaks rõõmuks — nad on edasi kannud kõike seda, mida nende päritolu ootab. Kuid nendele kuulub nüüd juba omaette ülevaade ja nende ridade juures — pigem lõpetame selle kirjutuse rohkem sobivalt sissejuhatusele . . .

PENSIONÄRID ESIKOHAL

Ja liites need mõned read eespoolt — jah, Montreali Eesti Pensionäride Klubi on ilmselt nüüd Montreali kõige silmapaistvam eesti organisatsioon. Montreali Eesti Selts on edasi meie keskne organisatsioon, kes kannab truult edasi kõiki oma kohustusi ja ülesandeid. Kaasa arvatud meie rahvuslikud tähtpäevad jne. Oma ülesannete ulatuses töötavad edasi Montreali Eesti võitlejate ühing, samuti Montreali Eesti Skaudi- ja Gaidisõprade Selts, Montreali Eesti Jaani kogudus, akadeemiliste organisatsioonide grupid nende oma ringis. Kuid Montreali Eesti Segakoor, Montreali Eesti Naiskoor ja Montrealj Eesti Meeslaulu Selts samuti kui Montreali omaette kunagi kuulus olnud Eesti Teatri trupp hiilgavad nüüd meie albumite veergudel. Piiratud koosseisus kannavad oma ülesandeid edasi Montreali Eesti Täienduskool ja „Kuppari" rahvatantsutrupp, kuid Montreali Spordiklubi ülesanded näivad olevat täidetud. Neid viimaseid vabandab asjaolu, et meie juurdekasv siin ei ole olnud mitte just rohkearvuline. Ja et kaunis hulk meie siin ülesse võrsunud ja endi perekondliku kui ka elukutselise tuleviku on kannud väljaspoole. Kuid nende sidemed oma kodudega Montrealis näivad ometi toredasti püsivat. Mida kindlasti nüüd kindlustab omapoolt see fakt, et nende vanemad kuuluvad nüüd sinna muretusse pensionäride seisusesse. Ja kõik see lubab meid siin nende ridadega tagasi minna meie selle uue põlvkonna teemale — me harjutame nüüd siis endid siin sõbralikkude tervitustega:

„Tere pensionär! Millal sa sinnamaale jõudsid?"

Tõsi, enamik meist on juba harjunud selle tervitusega, kuid vahetevahel lisandub ikka jälle uuesti:

„Ja millal sa või teie tõesti sinnamaale jõudsite?"

Ja need küsimused vastatud, kerkivad otsekohe uued küsimused:

„Kuidas pensionäri elu siis läheb?"

Ja sellel teemal meie seltskondlikud jutuajamised nüüd lendavad. Enam ei ole tarvis seletada, et kuidas sul töö läheb ja et kas saite tööle sõites sellest lumetormist läbi. Nüüd tõepoolest ei ole kellegil enam kurtmist selle üle et tööl oli jälle „mage päev" või et oli „igavene jama" bussi või rongi oodates ja jõudnud alles koju kaks tundi hiljem. Ja igale küsimusele, et kuidas siis pensionäri elu läheb, kõlab üsna rõõmsalt:

„Oo — pole viga, pole viga! Istub päris hästi, istub tõesti päris hästi!"

KODUSED TOIMETUSED

Ja kuuleme üksteiselt, kui head ja uhked me nüüd korraga oleme valmistades hommikueinet ja et need, kellede õrnamast soost elukaaslane veel juhtub käima tööl, lisavad siia rõõmsa kinnituse, et õhtusöögi valmistamine läheb just nagu vilunud koka käes ja et samuti sisseostude tegemine, vooditegemine hommikuti, vaibapuhastamine, pesumasinaga ümberkäimine, pesu ülesseriputamine ja palju muid seesuguseid tegemisi ja toimetamisi, mida varem ei peetud meessoo ülesandeks. Ja kõik on uhked ja rõõmsad, kui nad saavad „õrnemalt poolt" siis tunnustust ja kiitust. Isegi see vanasti kuuldud etteheide, et pensionile jõudes ja koju jäädes mehed pidavat olnud naistele ainult jalus, siis ausalt öeldes me oleme vähe kuulnud sellist kaebamist. Näib, et on õpitud isegi üksteisele rohkem lähedalolekut nautima. Ühised ostulkäimised on päris idüllilised pildid „farmerite marketil" ja „shopping centrites" näivad need pildid isegi ülekaalu võtvat teiste põlvkondade ees. Ja üheskoos aega viitmine kuulub nüüd ka pikemate suvitamisperioodi, küllasõitmiste, üheskoos pikemate nädalalõppudega, üheskoos kalapüüdmisega ja igasuguste muude üheskoos toimetamiste juurde, mis ka iial mõttesse ei torka.

AEG POLE PIIRATUD

Nüüd aeg ei ole kõraga enam piiratud, ainult pangaarved, mida igaüks peab vahetevahel kontrollima. Kuid ka selles suhtes näib, et oleme siin küllalt edukad olnud. Mõnel sõbral on lõppmatuna näivad küllasõidud sõpradele Torontos ja mujal ja vaheldusrikkad purjejahi retked koos samahuvilise sõbraga. Kuid ta on oma meremehe staashiga loomulikult veidi elavam ja rändamishuvilisem samal ajal kui teised sõbrad hoopis vastuoksa ei leia suurt põhjust sõita eeslinnast Dollard des Ormeaux allalinna Montrealis. „Mul ei ole ju seal mingit asja", üks ütleb rahulikult ja ta näib nautivat omakorda idüllilist golfiproovimist naabruses olevatel golfiväljakutel. Teistele on naudinguks, et ei ole tarvis mängima panna äratuskella varahommikuseks tõusmiseks ja kiiresti bussile või rongile lippamiseks ja valvates, et nad tööle hiljaks ei jää. Mis meie talveperioodil nende lumetormidega vahel on üsna teadagi murettekitav. Ja kõige selle asemel lesida edasi voodis, võtta ükse tagant juba varahommikul sinna paigutatud ajaleht, kuulata raadiost ilmateated ja päevaududised ja siis, kui tunned isu tärkamist, liigud aeglaselt köögi poole, revideerid veel ilma läbi akende ja jõuad siis kõigi nende hommikuste pudrude, keedetud või praetud munade, toastitud võileivade ja moosi ning meeniga kohvini. Ja siis nendid koos oma elukaaslasega, et „mis meie elul tõesti viga peaks olema!" Ja ma usun, et meie on ka neid, kes ka siis veel ei kiirusta väljarutamisega, vaid istuvad maha, lehitsevad korraks jälle mõned albumilehed üle, ja asuvad vaikselt oma märgikogusid revideerima! Ja päeva jooksul siis toimetanud, mida igaüks ka on soovinud, ja igaühele on saanud mugavaks õhtune televisioonivaatamine, mille juurest me ei ole enam sunnitud ära liikuma, kui teinepool sulle nimetab, et aeg on hiline ja pead magama minema, kuna hommikul pead jälle vara tõusma. Ja kõik oma sõprade ringis kuuleme vastastikku, kui õnnelikud me oleme kõige selle eluga. Vahetevahel küsime ka üksteiselt, kas hakkame käima sügisel jälle meie pensionäride klubi kokkutulekutel. Oo jah, muidugi hakkame!

HENN ARVO

VENESTATUD TARTU ÜLIKOOL

100. aastapäeval õppis seal poolsada eestlast

„Üliõppijaid oli ülikoolis mineval õppeaastal priipäältkuulajate (3) ning rohuteadlastega (85) kokku 1879 meest. Nendest õppisivad usuteaduskonnas 140, õigusteaduskonnas 484, arstiteaduskonnas 807, keele- ja ajalooteaduskonnas 127 ning loodus- ja arvuteaduskonnas 233.

Eestlasi on üllõppijate hulgas umbes 50—60 meest. Eesti tõugu mehi oli aga üleüldse ülikoolis palju rohkem, sest suur osa Eesti kännust võrsunud mehi ennast eestlasteks ei tunnista. Üleüldse on Tartu ülikooli algusest pääle kunni meie ajani üle 18 000 mehe siin õpetust saanud, nende hulgas mitu sada eestlast.

Tartu ülikool on selle saja aasta jooksul palju õpetatud mehi välja saatnud, kes õpetaja, tohtri, kohtumehe, advokadi, koollõpetaja ja muus ametites ka meie rahva keskel on töötanud ja tema haridust on tõstnud. Soovime, et meie kodumaa ülikool ka edaspidi Eesti poegade kõrgema hariduse keskpaigaks jääks ja tublisid mehi kasvataks."

Nii kirjutas H. Põld Eesti rahva tähtraamatus „Sirvilaual" kui jõulukuu 12. päeval 1902 möödus sada aastat kui „õnnis keiser Aleksander I oma nime Tartu ülikooli asutamise põhjuskirjale alla kirjutas, mille järele see kool, mis juba poolaastat varem oma tegevust mõisnikkude era-asutusena oli alanud, riigi-asutuseks sai ning kõigile seisustele avati".

Tartu ülikool oli tolajal vene riiklik õpeasutus vene õppekeelega ja ainult meestele.

VENESTAMINE

„Tartu ülikooli venestamine tõi suuri muudatusi ülikooli ja üliõpilaste elusse", kirjutab H. Põld jatkuvalt selles Eesti Üliõpilaste Seltsi väljaandel ilmunud kalendris „Sirvilaual" (1903). Oli 1887 aastast peale kõigisse alamatesse ja keskkoolidesse vene õppekeel sisse seatud, siis ei võinud ka ülikooli teisiti olla. Ainult usuteaduskonnas võis saksakeelseks jääda. Teistes teaduskondades hakati aegamööda venekeelt õppekeeleks tarvitama. Uuteks prohvessoriteks võeti ainult neid vastu, kes vene keelt täiesti oskavad, vanadest kohustati kõiki neid vene keeles lugema, kes seda keelt mõistavad. Praegu peavad pääle usuteaduse prohvessorite ainult 4 meest veel saksa keeli. Ka ülikooli kord muudeti. 1894 aastal tuli käsk, mis üliõpilastele värvimütsi kandmise ära keelas ning Vene ülikoolide tarvitatava univormi kandmise ette kirjutas. Ka nimetati Tartu ülikool 1893 aastal Jurjevi ülikooliks ümber.

ÜLIÕPILASED

Üliõpilased olid Tartus elanud üsna vaba elu, selgub kirjutisest. Nad katsusid kooonduda, kuigi see valitsuse poolt oli kõvasti keelatud. Selle peale vaatamata käidi koos. Hiljem kui olukord muutus lahedamaks, muutusid ühingud avalikuks. Suur osa liitus maakondade järgi, mis kutsuti korporatsioonideks ehk osakondadeks.

Iga osakonna mehed kandsid isesugust värvilinti ja värvimütsi, ka oli igal osakonnal oma lipp ja õuemärk. Tahtis mõni uus osakond ellu tõusta, pidi ta selleks endiste osakondade poolt luba saama. Kõige esimene osakond, „Kuronia", kelle asutajad Kuurama noored mehed olid, tekkis juba aastal 1808. Teised saksa osakonnad oli „Livonia" Liivimaalaste jaoks, „Estonia" eestimaalaste jaoks ning „Riialaste vennastus".

H. Koppel kirjutab: „1882 aastal katsusivad ka Eesti noored mehed omale osakonda asutada, aga vanad Saksa osakonnad ei annud neile seks mitte luba. Selle vastu õnnestus lätlastel oma osakonda „Letonia't" elule kutsuda. Eestlased asutasivad enestele nüüd ülikooli ülemuse loaga Eesti Üliõpilaste Seltsi (1883). 1890 katsusivad eestlased uuesti osakonda soetada, saivad selleks ka teiste poolt loa, aga nüüd jäi valitsuse luba tulemata."

Ülikoolis õppijaid kutsuti tolajal üliõpilasteks ehk studentideks. Nendeks said Tartus vaid mehed kuigi mitmes riigis oli hakatud juba ka naisi vastu võtma. Õppeaeg oli 3—6 aastat. Sisseastuja pidi olema lõpetanud gümnaasiumi kursuse — s.t. pidi koos koduse õpetusega vähemalt kümme aastat koolis käinud olema. Alla 17 a. vanuseid vastu ei võetud.

Venemaa ülikoolidest oli peale Soome ülikooli ainult Tartu ülikool täielik — s.t. neli fakulteeti. Teistes vene ülikoolides puudus usuteaduskond ja ka arstiteaduskonda polnud kõikidel.

(Kirjutise autor Harald Põld lõpetas Tartu ülikooli usuteaduskonna 1903 a. ja a. 1905 ordineeriti Kase koguduse õpetajaks).

Eesti arst valvekorras

11. ja 12. septembril
dr. M. Leesment 481-6834

18. ja 19. septembril
dr. H. Tari 922-3824

25. ja 26. septembril
dr. T. Sauks 461-0917

NELJAS IKALDUS-AASTA N. LIIDUS

Kolm ja pool kuud ei tulnud tilkagi vihma Kasahstani viljapõldudele, samadele, millised Hrushtshov omal ajal optimistlikult põllustas, et päästa N. Liitu pidevast viljapuudusest.

Kuigi tänavu saagid mitmel pool mujal N. Liidus on olnud rahuldavad, ei jätku nendest, et muuta tõsiasja: N. Liidul on järjekorras neljas ikaldusaasta. Hiigelmaal on ka vastupidiseid hädasid: mõnel pool on vihmad jälle põllud üle ujutanud.

Esimesed prognoosid käesoleva saagi kohta kõnelevad 160-st miljonist tonnist, mida tuleb võrrelda plaani 240 miljoni tonniga. Need prognoosid on muidugi tehtud läänes, N. Liidus pole isegi möödunud aasta lõpptulemust avaldatud. Seega on probleemid nii tõsised kui nad üldse saavad olla. Osalt pole maailmas lihtsalt nii palju vilja müügil kui N. Liit vajab. Telseks on nõukogude sadamate kapatsiteet liiga väike, et küllaldaselt sisse vedada. Arvestuste kohaselt olevat impordi ülemmäär 40 miljonit tonni vilja, kuid sellega katab N. Liit ainult poole oma puudujäägist plaaniga võrreldes.

EPL

Kõikideks kindlustusteks
H. LATER & CO. LTD
Insurance Brokers
1482 Bathurst St.,
Toronto M5P 3H1
Tel.: 653-7815 ja 653-7816

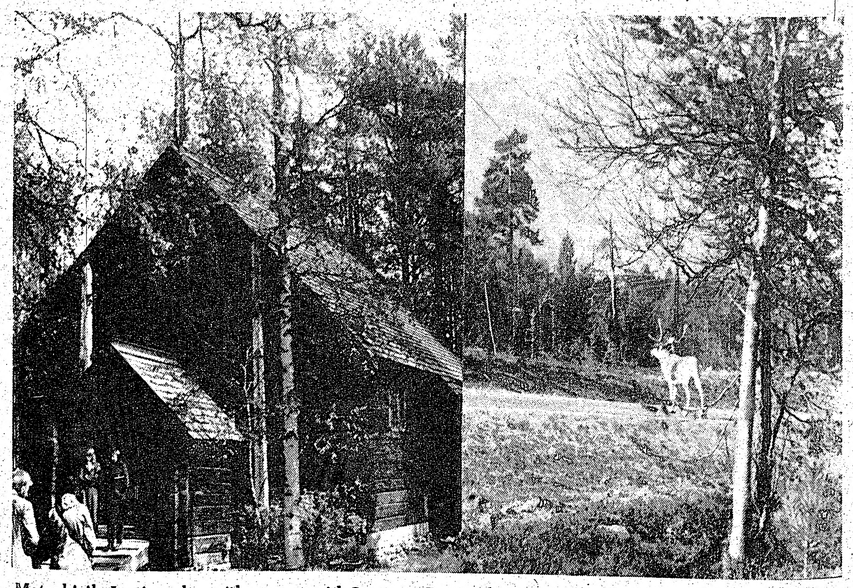

Metsakirik Lapimaal on üks vanemaid Soomes. Paremal — busspeatub kui põhjapõder jalutab üle tee.
Foto — Elna Kungla

„VANEMUINE" VIIS SOOMLASTELE KÜLAKOSTIKS „VENE RÄMPSU"

HELSINGI (M.E.) — Augusti keskel Tampere linnas alanud rahvusvahelisel teatrifestivalil oli külaliseks teiste hulgas ka „Vanemuine" Tartust kahe näidendiga, Nikolai Pogodini naiivse „Kremli kellad" ning Brecht-Wuolijoe „Puntila". Eriti just venelase poolt 1940. aastal kirjutatud vusserdis sai väga halva hinnangu soome kriitikute poolt. Imetleti, miks Kaarel Ird sellise vene rämpsu siia tõi. Soomlastele lihtsalt ei meeldi sotsialistlik realism.

Evald Hermaküla Lenini osas Nikolai Pogodini näidendis „Kremli kellad" sai ainukesena kiitust soome kriitiku poolt.

Riigi suurimas ajalehes „Helsingin Sanomat" tuntud kultuurikriitik ja „kunstnike hirm" Jukka Kajava ei säästnud oma sõnu kriitikas Pogodini mõkerdise kohta: „...meile toodi näha siis Stalini ajastu pikkikarva aatedraama, mille sisu on sangarite ülistus ja vorm-stiil ainult kohal püsiva oratoorium. Eksporditi teatrit, milles räägitakse ja seletatakse lõpmatuseni... Imestust äratav kavavalik, veel rohkem aga imestama panev külaskäiguprogramm ... jutt on lihtsalt naiivne."

Kajava ironiseerib ka „Kellade" liini, mis talle ei sugugi meeldi: „Revolutsioon edeneb sama laitmatult nagu soome esimese mai rongkäik." Kriitik kirjutab positiivselt ainult Evald Hermaküla poolt esitatud „Leninist", kõik muu näidendis ei õnnestunud. Peasüüdlaseks peab Kajava näidendit ennast: „Klisheed, süshees, paberlik esitus, milles „Vanemuine" näitlejad seisavad Kaarel Irdi rezhiis nagu pulga alla neelanud estraadil ja püüavad suurepärased inimesed olla. Nad jätavad aga muljet, et rohkem teesklevad ja mängivad üle."

Pogodini vusserdist Jukka Kajava iseloomustab kui paljude küsimusmärkidega külalisetendust, mitte midagi muud. Ta rõhutab lõpuks, kuidas Tampere teatrifestival algas väga lamedalt, otse surnult, kui kasutada mõõdupuuna Vanemuise „Kremli kellasid". Lavastajaks oli Tiiu Tepandi.

Evald Vustalu

Tagurpidi söudes

mälestusi ajavahemikult 1914—1943

Hind $18.00. Postiga tellides lisandub saatekulu.

Müügil „MEIE ELU" talituses

958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

Okupeeritud kodumaalt

RICHARD KLEIS JUTUSTAS „EESTI ENTSÜKLOPEEDIAST"

Ajaloolane, filosoof ja koolimees mag. Richard Kleis suri 86 aastasena Tartus. Ta oli ajavahemikus 1930—1940 H. Treffneri gümnaasiumis ajalooõpetajaks ja asedirektoriks. Ta lõpetas Tartu ülikooli 1925. a. ja väitles magistrikraadi filoloogia alal 1934. a. R. Kleisi nimi ei ole tuttav ainult endistele treffneristidele, vaid ka laiale üldsusele. Tema toimetatud on „Eesti biograafiline leksikon" (1926—1929, 1940), koguteos „Tartu" (1927), „Eesti entsüklopeedia" (1932—1937, 1940), „Väike entsüklopeedia" (1937—1939) ja „Võõrsõnade leksikon" (koos J. Silveti ja E. Väärigaga), alates 1961. a. — Ta abikaasa H. Kleis töötas Eesti Kultuurarhiivi juhataja Aia tänaval.

„Sirp ja Vasar" avaldas mööda nud aastal intervjuu mag. Richard Kleisiga. Avaldame mõned vastused ajakirjanikule T. Vellistele, eriti „Eesti entsüklopeedia" tekkimise teemal, mis näitab küllalt heas valguses neie iseseisvusaja kultuurilist arengut.

„RIKAS VÕTI"

„Nimi on mul imelik: Richard Kleis. Kleis on kreeka nimi, see tähendab „võti". Richard on prantsuse algupära ja märgib „rikast meest". Mu isal oli väike kauplus Tallinna Kalamaja tänavas ja hiljem Narva maanteel, kuid ta kaotas elu lõpul oma varanduse. Tema surma järel 1913. a. olime päris vaesed inimesed. Mu ema hakkas koos oma emaga pesunaiseks. Mu ema oli õppinud saksa elementaarkoolis, oli pisut saksik. Kodune keel oli siiski eesti keel, sest isa ei osanud saksa keelt üldse. Küsimusele, kust kandist on pärit R. Kleisi vanemad, on vastus: „Isa poolt Järvamaalt Järva-Jaani kihelkonnast Võhmuta vallast ja külast. Ema poolt Tallinna lähedalt Patika külast. Minu ema isa oli mõisa kutsar, emaema mõisa toatüdruk. Pärast armumist tulid nad linna ja hakkasid kojameheks-naiseks."

ÕPINGUD TARTUS

T. Velliste küsib: „Te lõpetasite ülikooli kahel erialal: klassikalises filoloogias ja ajaloos. Ka kõik teatmeteosed tituleerivad teid kahe erialaga järgi. Kumba olete ise pidanud südamelähedasemaks?" Vastus: „Mõlemad on südamelähedased. Keelte õppimine on nõudnud muidugi rohkesti aega, aga hindan mõlemat poolt võrdselt. Nad täiendavad teineteist... Olen ikka olnud klassikalise propageerijaid. Mul mõlgub meeles kirjutada ladina keele tähtsusest: kirjastusel ei ole praegu kavas avaldada uustrükke ladina keele õpikuist, ehkki need on müügilt otsas. Ladina keele alahindamine pole muud kui lihtsalt ignorantsus. Tänapäevalgi tarvitakse ladina keelt väga laialdaselt. Ladina keel on surnud ju vaid teatavas tähenduses."

Nüüd usutleja esitab küsimuse filoloogia mandumise teemal ja vastus on avameelselt kriitiline: „Eestis kahjuks küll. Valitseb ühekülgne praktitsism (selle sõna kitsas tähenduses), tehnitsism. Nõnda võib lõpuks üsna kaugele jääda inimkonna humaansetest väärtustest. Ma ei arvagi, et humanitaarained tuleks praegu õppida sellisel määral nagu vanasti, kuid praegune olukord on siiski taunitav.

Kuigi ma pole eesti filoloog, teeb mulle muret ka eesti filoloogia. Kurioosum on, et pole koostatud eesti keele õpikuid ülikooli jaoks. Pole ka teaduslikku deskriptiivset eesti keele grammatikat (tudengid õpivad eesti keelt VIII klassi õpiku järgi!). Mulle on väga hinge jäänud Joel Sanga sõnavõtt sel teemal „Sirbis ja Vasaras". Olen ka ise tahtnud neist asjust teie lehele kirjutada, aga ei tea, kas jõuan enam. Olen tahtnud küsida, et kas kõik tähtsad filoloogilised otsustevõtmised (nagu seda on ka viimane „Eesti kirjanduse ajalugu") nihkuvad järgmisse aastatuhandesse?"

EESTI ENTSUKLOPEEDIA

Küsimusele, kuidas sündis mõte välja anda „Eesti entsüklopeedia", vastab mag. R. Kleis: „Küsimus algatati 1920. aasta alguses Eesti Kirjanduse Seltsi tollase juhatuse koosolekutel. Muidugi sellise mõtte elluviimist üritati teatavasti tunduvalt varemgi, aga jõud ei kandnud. Ka seltsi juhatus lükkas otsustamise üha paremate aastatele edasi, sest jõud ei olevat kandnud ikka veel. Kuni siis „Looduse" direktor H. Männik tuli, naasnud Soomest, 1930. a. ühel augustiõhtul Narva-Jõesuhu mulle järele ja lausus: „Tule nüüd, ei ole sul aega enam suvitada! Hakkame entsüklopeediat tegema!" Ta oli Soome kirjastusest „Otava" saanud otsustava impulsi hakata entsüklopeediat välja andma. Ma küll hoiatasin, et see tuleb päris kallis töö... Sõitsime siis kohe terve Viru ranniku läbi, kus sel ajal suvitas mitmeid teadlasi (Piiper, Tarvel jt.) ja korjasime kaastöö lubadusi. Kõik andsid oma nõusoleku kiiresti. Maksime 12 senti rea eest. Prof. Tarvel oli üks suuremaid kirjutajaid, samuti prof. Tammekann, kes teenis selle tööga umbes paarsada krooni kuus.

Mul oli kolm sekrtäri, igaüks palgaga 120 krooni kuus. Peale selle veel neli abijõudu, niisiis seitse palgalist töötajat ühtekokku. Mu oma kuupalk oli eeltööde ajal 100 krooni, kuid tõusis järkjärgult 250 kroonini. — Turustamine käis agentide kaudu. Alguses kehtis paar kuud eriline hinnasoodustus: 75 krooniga võis osta kogu väljaande. Hiljem oli eeltellimise hind 120 ja pärast kõigi köidete ilmumist ostes 200 krooni. Trükiarv oli 7000, millest tuhat ostis riik koolidele.

Hindan ise võrdselt nii suurt kui ka väikest entsüklopeediat: teise trükiarv oli 20 000 (või 25 000) ja see kandis teadmisi üsna laiadesse rahvahulkadesse. Selle ilmumise mõtte algataja olin ma ise. — Alguses tahtsime suurt entsüklopeediat trükkida koguni 10 000 eksemplari, aga ettetellijaid oli loodetust vähem ja pidime tiraazhi kärpima. Pärast osteti küll peaaegu kõik ära."

T. Velliste küsib: „Mis töö on teil praegu käsil?" Siin mag. R. Kleisi vastus: „Olen Saksa DV-s ilmunu „Lexikon der Antike" eestikeelse tõlke eritoimetaja. Seegi on üpris mahukas teos, mida tõlgib 14 inimest. Minu osaks on üldtoimetamine. Praegu alustan just kontroll-lugemist, millega tahan aasta lõpuks valmis jõuda. — Trükikojas seisab kaheksandat aastat minu tõlgitud „Henriku kroonika", mida trükkalid ei suuda kuidagi valmis teha. Kollektiivse tööna on meil valminud ka 50-poognaline „Ladina—eesti sõnaraamat", mille ilmumine seisab samuti trükikoja taga. — Õppeülesandeid mul ülikoolis praegu enam ei ole. Tahaksin käsilolevat tööde kõrvalt pisut puhata ka", ütleb tuntud kodumaine ajaloolane, filoloog ja koolimees.

☆

Selles ülevaatlikus intervjuus väärib eriti rõhutamist seik, mis puudutab eesti keele õpikute puudumist ülikooli jaoks. Nähtavasti siin vene keel ja venekeelsed tõlked sammuvad parteiliinil esirinnas. Samuti selle all peab juba kaheksandat aastat ootama trükikojas järjekorda autori „Henriku kroonika". Teatavasti paguluses ilmus „Henriku Liivimaa kroonika" 1962. a. prof. Julius Mägiste tõlkes „Vaba Eesti" kirjastusel.

ARTO

Okupeeritud Eestist

LIGI 18 000 KOOLIÕPILAST OLI PÕLLUTÖÖL

Kodumaal lõppes Eesti Õpilasmaleva (EÕM) 15. töösuvi. Kooliõpilaste maale tööle saatmine algas 1967. aastal 278 malevlasega, nüüd on neid ligi 18 000 ja juurde tuleb umbes 2000 aastas.

Nagu kirjutab Jaak Lehtmets „Kodumaas" töötati tänavu 16 piirkonnas 607 rühmas üle tuhande komandöri ja kasvataja juhtimisel. Interpiirkonna 12 rühma tegutsesid Lätis, Moldavias, Ukrainas, Gruusias ja Saksa DV-s.

90% kooliõpilastest töötas põllumajanduses, kus tegid heina ja rohisid põldusid. Kuna kõigil pole võimalik linnast pikemaks ajaks lahkuda, loodi kooliõpilaste töörühmad ka tehastes.

Õpilasmaleva Kehra rühma tööd kirjeldab ajaleht:

„Algul olid ilmad viletsavõitu ja siis käidi põhiliselt rohimas, poisid korjasid ka põldudelt kive või lõid vikatiga teeäärtelt maha umbrohtu. Siis ilmad paranesid ja läks lahti kõva heinatöö. Vanemad poisid hangusid palle koormasse, nooremad võtsid lakas vastu.

Tööl käidi kahe vahetusega, pooled malevlased hommikupoolikul, pooled õhtupoolikul. Kes olid vabad, puhkasid, ujusid, sõitsid paadiga jõel.

Õhtuti käisid malevlastel külalised — näitlejad, kunstnikud, tootmisjuhid, teised malevlased.

Kui algul hakkas silma, et maalapsed on töö peale tragimad, siis lõpus seda enam öelda ei saanud. Heini Valdmanni viie komandöriaasta jooksul oli tänavu töövaim tugevam kui kunagi varem. See oli ka kassaluugi juures näha.

Maleva käsutuses oli kolm ruumi. Poisid elasid ühes, tüdrukud teises toas. Sovhoos oleks enamgi ruume leidnud, aga ühes toas elamine pidi malevavaimule kasuks tulema. Söödi samas majas asuvas sööklas. Malevlaste kasutada olid sovhoosi klubi ja auto."

Suvine töö Õpilasmalevas kestab 7 nädalat. Keskmine päevatöö tasu oli mullu 5 rubla ja 58 kopikat, tänavune keskmine umbes 6 rubla. Algul oli malevlasi olnud palju vähem kui majandid neid vajasid, nüüd aga vastupidi — kõik ei pidada Malevasse pääsema.

MAKULATUUR TÄNASES EESTIS

„Vanapaberi" probleem võtab tõsise ilme venestamisveskites

Teatavasti ei lubata ühelgi kodumaa külastajal tuua sealt kaasa läände nn. ajaloolise väärtusega raamatuid ega ajakirju. Kardetavat nende kaotsiminekut, kuigi neid soovitakse saada läänes just säilitamiseks. Nüüd selgub Eesti Riikliku Ajaloomuuseumi osakonnajuhataja Mati Mandeli repliigist „Sirp ja Vasara" 14. mai 1982. a. numbris nn. „ajaloolise materjali" säilitamise teine pale.

Autor märgib, jättes nimetamata karjuva paberipuuduse, et viimasel ajal ikka sagedamini on juttu vanapaberist ja „selle arvel säilitatavast metsast". Kavas olevat koguni meile pisut raskesti arusaadava korra kehtestamine „lisaks vanapaberi eest ramatute müügile sama kord ka defitsiitsete ajalehtede-ajakirjade tellimisel" makulatuuri kogumise intensiivistamiseks.

Edasi avaldab autor, et A. Hailey „Lennujaama" huvides tassiti makulatuuri sari „Suuri sõnameistreid" ja lisab, et seega viiakse paberivabrikusse raamatuid, mida tulevikus kindlasti tuleb uuesti trükkida. Nagu sellest järeldub, on uue paberi saamine sõltuv sellest, kui palju antakse vastu vana paberit.

Otse vapustav on lugeda edasi: „Kuna vanapaberit korjavad peamiselt lapsed, võib utiili hulka sattuda veelgi väärtuslikumat: kultuuritegelaste ja revolutsionääride päevikuid, kirju ning fotosid, mitmesuguseid vanu, haruldusteks muutunud trükiseid jms. Sageli on tegemist laste arusaamatute võõrkeelsete dokumentide ja raamatutega, mida utiilitöötajad aga ilma mingi valikuta vastu võtavad." Ja edasi kohe ka näide: „Nii näit. tõi üks Tartu Riikliku Ülikooli kaugõppeüliõpilanc hiljuti Ajaloomuuseumisse suure pabcrirulli, mille ta oli makulatuuri tassivate koolipoiste käest päästnud. Rulli lahtikeeramisel pidid muuseumitöötajad laisa ahhetama. Nähtavale tuli 1841. aastast pärinev Nõva mõisa ja selle lähikonna maade kaart — väärtuslik uurimisdokument meie agraarajaloolastele."

Juhtides omaltki poolt tähelepanu korraldusele, et „ajaloolise väärtusega" raamatuid ei lubata välja viia, küsib autor, miks on jäetud samal ajal tee lahti raamatute ja dokumentide sattumisele paberivabrikusse? Meie mäletame, kuidas aastaid tagasi määrati Eestis „tulesurma" tuhandeid vabariigiaegseid teoseid ja kõik, mis vähegi käsitles vabadusvõitlejaid ning rahvuslikke tegelasi. Küsida tuleb nüüd üheskoos Mandeliga, kui palju meile teadmata vanu raamatuid, dokumente ja muud kultuurivara on juba rännanud Eestis makulatuurina paberivabrikuisse, et selle arvel võidaks produtseerida ikka rohkem tõlkepahra vene ja orjastatud idasuguharude või rahvaste keeltest?

JsÜu.

KUI TASKURÄTT OLI AMETITUNNUS

Nuuskamise õpetus aadlikele

Kui me tänapäeval taskurätti kasutame praktilise esemena, siis sajandid varem rõhutas taskurätt kas ühe või teise inimese väärikust või oli koguni ameti tunnuseks. Seda kanti siis kas vöö vahele pistetuna või hoiti lihtsalt käes. Vana-Kreeka ülikuil oli vahel kaasas isegi kaks räti. Üks rippus siis vöö vahel ja teist — mis oli tavaliselt ka peenem — kanti kas käes või üle õla heidetuna. Kumbagi ei tarvitatud nina nuuskamiseks. Kui keegi seda siiski tegi, siis seda pandi pahaks ja talle vaadati kui kasvatamatule inimesele.

Komme, kanda kahte rätti, levis Kreekast ka mujale Euroopasse. Eriti oli see komme tähelepandav Rooma valitsevas klassis. Rätikut vöö või rõivavoltide vahel nimetati orariumiks, teist aga higirätikuks — sudariumiks.

Kreeka ja Rooma kõrval tunti ninarätte ka mujal Euroopas. Selle kohta pärinevad kindlad teated XV sajandist, kuid tõenäoliselt kasutati taskurätti (tänapäeva mõistes) juba varem. Keskajal kuulusid taskurätid jõukate inimeste linase pesu hulka. XV sajandi lõpul oli see juba üldine tava, et brodeeritud (broderii = auktikand) rätti hoiti peos.

XVI sajandi alguses muutus see ese juba luksusobjektiks. Peamiselt kuulus ta küll naiste tualeti juurde, kuid neid kasutasid ka mehed. Nii võime vanadel maalidel näha vaimulikke ja ka valitsejaid silmapaistvalt toreda taskurätiga.

AMETITUNNUS

XVI sajandi keskpaigast kuni XVII sajandi keskpaigani pidasid Hispaania õukonna maalikunstnikud ninarätti obligatoorseks rekvisiidiks riigijuhtide ja nende naiste portreedel. Ka esines siis õukonnas komme, et kingiti kallihinnalisi linaseid rätte. Hiljem levis see komme ka alamatesse kihtidesse. Ennekõike vahetasid neid pruut ja peigmees kihluse puhul.

Et üksikud valitsejad lugesid taskurätti ka oma ametitunnuseks, siis jõuti isegi selle kurioosumini, et seaduse abil määrati kindlaks, millisest materjalist ja miskujulisi taskurätte võis kas üks või teine ühiskonna-kiht kasutada. Näiteks koostas ja avaldas Magdeburgi raad Saksamaal iga seisuse kohta ninarättide hinnakirja. Saksamaal — Dresdenis — aga keelati vaesemal alamrahval (16. sajandi lõpul) ninarättide kasutamine ja kinkimine.

KUNSTKÄSITÖÖ

Taskurätte kaunistati kuld- ja hõbenarmastega, metallkiududest broderiiga, pärlite ja siidiga. Ühe rootsi kõrgemasse seisusesse kuuluva isiku varanduse inventariraamatus, mis pärinev aastast 1653, esineb sissekanne: „Neli kullaga töödeldud ninarätti." Nurgatutid ja tupsud tulid moodi XVII sajandil. Üleni valged linased taskurätid tõusid ausse juba XVI sajandi teisel poolel. Varem esines neid harva. Väärtuslikke nipeldatud pitsidega taskurätte hakati laiemalt tarvitama veel hiljem — XVII sajandil.

Mitmes Euroopa riigis hakkasid ninarätid XVII sajandi keskpaiku suurenema ja kaunistusi juurde saama. Selles osas jõudsid taskurätid oma ülima piirini barokk-ajastu Hispaanias. Kui barokk-stiilile järgnes rokokoo-stiil, toimus taas ninarättide suuruse kahanemine, ja nii, et nad mahtusid lahedasti rokokoo-daamide seelikutaskusse. Selle protsessi käigus kujunes taskurätt ka kunstkäsitööks ning muutus kergeks ja õrnaks.

ÕPETUS

Otse nuuskamiseks kasutati taskurätte küllalt varakult, kuid alguses siiski ainult üksikute poolt. Kombeks oli — sülitada või nuusata otse põrandale. Pole siis ime, et kuulus humanist Erasmus Rotterdamist (1466—1536) õpetas ühes oma teoses — 1530. aastal — kõrgemast seisusest noori aadlikke: „... nuusata peakattesse (kübarasse või kaabusse) või rõivastesse on suur matslikkus. Ka pole sünnis ega galantne, kui seda tehakse kätega, et seejärel siis kiiresti käsi rõivastesse pühkida. Seevastu on viisakas — nuusata ninarätikusse, mida tuleb toimetada enese kõrvalepööramisega. Kui kahe sõrmega nuuskamisel satub siiski midagi maha, põrandale, siis tuleb see jalaga kiiresti üle tõmmata."

XVII sajandil nuusati nina hoolikalt, üsna tihti ja kuuldavalt, et näidata oma ilusat taskurätti. Ka võeti siis kasutuscle värviline ja kirju, vöödiline ja ruuduline lõuend. XVIII sajandi keskpaigast peale hakati kasutama siidist, puuvillast ja linasest rätte, nii valgeid kui värvilisi ja trükitud. Puuvillast ja siidist trükitud taskurätte hinnati XVIII sajandil kõrgelt ja need kuulusid suure levikuga kaubaartiklite hulka. Motiivid vaheldusid tavalisest palmilehe-taolisest mustrist ühiskonnategelaste piltideni ja haaremi orjataride — odaliskide — kujutusteni.

Härrade uhkuseks kujunes rätiku kandmine kuue rinnataskus. Naiste ninarät hakkas massilisemalt levima XIX sajandil, mil temast kujunes hoolikalt hoitav ja elegantne rõivas tusatribuut. Ka hakati neid tegema siis väga õhukesest õuendist ja brodeeriti, kuid valmistati ka üsna sageli üleni pitsist.

Kõige selle tulemusena muutus ka sortiment erakordselt suureks, ja veel eriti selle tõttu, et kasutusele võeti ka erineva otstarbega taskurätid. Näiteks nuuskamiseks tarvitatavate taskurättide kõrval ka pruudi-, leeri-, leina- ja teised taskurätid.

EPL

Semperi lesk suri Tallinnas matusel

Eestist saabunud teateil suri Tallinnas 24. juunil hästituntud arst dr. Leonhard Mardna (Martinoff) 81 a. Kadunu viibis pikemat aega Vene võimude poolt väljasaadetuna orjalaagreis.

Tagasisaabununa sai ta heade arstide puudumise tõttu siiski kohe töökoha Tallinna IV haiglas, kus ta töötas surmani ja kus toimus ka tema matusetalitus.

Kadunu matusele oli saabunud ka Semperi lesk, klaveripedagoog ja muusikakriitik Aurora Semper. Minnes puusärgi juurde, jumalagajätuks kadunuga, varises ta ootamatult kokku ja suri samas südameataki tagajärjel.

Dr. Leonhard Mardna surma põhjustajaks oli olnud samuti südameatakk. Akadeemiliselt kuulus ta korporatsioon Vironia perre.

Eesti ekspertiis soomlastele

Helsingi ja teised ülikoolid Soomes on aeg-ajalt kasutanud eesti pagulasteadlaste abi professorite valikul.

Kehtiva korra järgi hindab kandidaatide pädevust kolme-liikmeline rahvusvaheline komisjon, kelle hinnangu põhjal teevad otsuse teaduskonnad ja ülikooli valitsus, mille kinnitab president.

Viimaseil aastail on ekspertidena toiminud professorid Gustav Ränk (etnograafia) ja Felix Oinas (slaavi keeleteadus ja rahvaluule), mõlemad paaril korral, lisaks Ilse Lehiste (keeleteadus) ja Alo Raun (soome-ugri keeleteadus) ja äsja Rein Taagepera (riigiõigus). Kahtlemata on ka muude teaduste aladel eesti soost õppejõud Soome ülikoolc abistanud.

EPL

Ingrid Bergman suri

Filmistar Ingrid Bergman suri oma 67. sünnipäeval vähihaigusesse. Ta oli rahvuselt rootslanna. Ingrid Bergman esines tuntud filmides Casablanca, Gaslight j.t. ja sai kolm „Academy Award'i".

Inflatsioon Rootsis peatus

STOKHOLM (EPL) — Juulikuu algul oli hinnatõus Rootsis 0,5 protsenti, mis peamiselt olenes 1. juulil tõstetud toiduhindadest, mis omakorda tuleñesid põllunduskokkulepest riigi ja talupidajate vahel.

Tarbekaupade hinnad on tõusnud 1,7, toiduainete hinnad 4,3 protsenti, selgub Statens Pris- och Kartellnämndeni juulikuu statistikast. See näitab, et üldine hinnatase on tänavu tõusnud vähem kui eelmisel aastal samal ajal. Toiduainete ja tarbekaupade hinnad on aga seevastu rohkem tõusnud.

Ülejäänud hinnatõus oleneb diisli- ja kütteõlide hindade tõstmisest 50 kr. võrra kuupmeetrilt.

Vaatamata, et hinnad tugevalt tõusid, on siiski inflatsioon vähenenud.

Importkaupade hinnad on muutunud odavamaks samal ajal kui eksportdihinnad on tõusnud. Tulemuseks on, et rootsi kaup on kallim kui importeeritud kaup.

ROOTSIST

Suur osa rootsi saarestikust on kuulutatud kaitsepiirkondadeks. Kuid nagu varematelgi aastatelgi on politsei korduvalt leidnud palju välismaalasi neis piirkondades, mis on ju ühtlasi looduslikult väga kaunid. Nüüd on kutsutud ellu uurimus, mille ülesandeks on kaaluda praeguste sätete muutmist.

Vastavalt trükikoja tehnilistele nõuetele palume käsikirjad „Meie Elu" toimetusele saata masinkirjas ja võimalikult varakult enne lehe ilmumist.

KUULUTUSED

palume tellitusele anda KUNI KL. 8 ESMASPÄEVA ÕHTUL, et kindlustada nende ilmumine järgmises lehes.

OLI AMETITUNNUS

õpetus aadlikele

moodi XVII sajandil. Üleni valged linased taskurätid tõusid ausse juba XVI sajandi teisel poolel. Varem esines neid harva. Väärtuslikke nipeldatud pitsidega taskurätte hakati laiemalt tarvitama veel hiljem — XVII sajandil.

Mitmes Euroopa riigis hakkasid ninarätid XVII sajandi keskpaiku suurenema ja kaunistusi juurde saama. Selles osas jõudsid taskurätid oma ülima piirini barokk-ajastu Hispaanias. Kui barokk-stiilile järgnes rokokoo-stiil, toimus taas ninarättide suuruse kahanemine, ja nii, et nad mahtusid lahedasti rokokoo-daamide seelikutaskusse. Selle protsessi käigus kujunes taskurätt ka kunstkäsitööks ning muutus kergeks ja õrnaks.

ÕPETUS

Otse nuuskamiseks kasutati taskurätte küllalt varakult, kuid alguses siiski ainult üksikute poolt. Kombeks oli — sülitada või nuusata otse põrandale. Pole siis ime, et kuulus humanist Erasmus Rotterdamist (1466—1536) õpetas ühes oma teoses — 1530. aastal — kõrgemast seisusest noori aadlikke: „... nuusata peakattesse (kübarasse või kaabusse) või rõivastesse on suur matslikkus. Ka pole sünnis ega galantne, kui seda tehakse kätega, et seejärel siis kiiresti käsi rõivastesse pühkida. Seevastu on viisakas — nuusata ninarätikusse, mida tuleb toimetada enese kõrvalepööramisega. Kui kahe sõrmega nuuskamisel satub siiski midagi maha, põrandale, siis tuleb see jalaga kiiresti üle tõmmata."

XVII sajandil nuusati nina hoolikalt, üsna tihti ja kuuldavalt, et näidata oma ilusat taskurätti. Ka võeti siis kasutusele värviline ja kirju, vöödiline ja ruuduline lõuend. XVIII sajandi keskpaigast peale hakati kasutama siidist, puuvillast ja linasest rätte, nii valgeid kui värvilisi ja trükitud. Puuvillast ja siidist trükitud taskurätte hinnati XVIII sajandil kõrgelt ja need kuulusid suure levikuga kaubaartiklite hulka. Motiivid vaheldusid tavalisest palmilehe-taolisest mustrist ühiskonnategelaste piltideni ja haaremi orjataride — odaliskide — kujutusteni.

Härrade uhkuseks kujunes rätiku kandmine kuue rinnataskus. Naiste ninarät hakkas massilisemalt levima XIX sajandil, mil temast kujunes hoolikalt hoitav ja elegantne rõivas tusatribuut. Ka hakati neid tegema siis väga õhukesest õuendist ja brodeeriti, kuid valmistati ka üsna sageli üleni pitsist.

Kõige selle tulemusena muutus ka sortiment erakordselt suureks, ja veel eriti selle tõttu, et kasutusele võeti ka erineva otstarbega taskurätid. Näiteks nuuskamiseks tarvitatavate taskurättide kõrval ka pruudi-, leeri-, leina- ja teised taskurätid.

EPL

Ingrid Bergman suri

Filmistar Ingrid Bergman suri oma 67. sünnipäeval vähihaigusesse. Ta oli rahvuselt rootslanna. Ingrid Bergman esines tuntud filmides Casablanca, Gaslight j.t. ja sai kolm „Academy Award'i".

Inflatsioon Rootsis peatus

STOKHOLM (EPL) — Juulikuu algul oli hinnatõus Rootsis 0,5 protsenti, mis peamiselt olenes 1. juulil tõstetud toiduhindadest, mis omakorda tulenesid põllunduskokkuleppest riigi ja talupidajate vahel.

Tarbekaupade hinnad on tõusnud 1,7, toiduainete hinnad 4,3 protsenti, selgub Statens Pris- och Kartellnämndeni juulikuu statistikast. See näitab, et üldine hinnatase on tänavu tõusnud vähem kui eelmisel aastal samal ajal. Toiduainete ja tarbekaupade hinnad on aga seevastu rohkem tõusnud.

Ülejäänud hinnatõus oleneb diisli- ja kütteõlide hindade tõstmisest 50 kr. võrra kuupmeetrilt.

Vaatamata, et hinnad tugevalt tõusid, on siiski inflatsioon vähenenud.

Importkaupade hinnad on muutunud odavamaks samal ajal kui eksportdihinnad on tõusnud. Tulemuseks on, et rootsi kaup on kallim kui imporditeritud kaup.

Vastavalt trükikoja tehnilistele nõuetele palume käsikirjad „Meie Elu" toimetusele saata masinkirjas ja võimalikult varakult enne lehe ilmumist.

LAHKUS MEIE ARMAS EMA, VANAEMA JA VANAVANAEMA

ANNA KÖHLER

surnud Eestis
maetud Suure-Jaani surnuaiale

mälestavad
poeg JUHAN naisega
pojapoeg ANDRES perekonnaga

KAASEESTLAST

AARNE VIIRES'T

sündinud 21. veebr. 1911 Urvastes, Võrumaal
surnud 24. aug. Thunder Bay's, Ontarios

mälestavad

ARNOLD ja AGNES ERDMAN
TIIDO ja SIGRID KAAR
HEINO ja KAJA KENT
ELLI KOODI
ELFRIEDE KOMPUS
EVALD KRUUS
ELMAR LEEDER
OSKAR LIBLE perega
KARL MITT
KARL MUSTIS
ELLA PEREMEES
OLVI PINT
VOLLI ja SIGNE PÕLDAAS
LEO ja EVA RAUDSEPP
VIKTOR ja AINO REILJAN
ARNOLD ja ALMA SAGURI
ELVINE SIGUS
RICHARD ja MAIJU SOKK
AGAFIA TARVIS
HERBERT ja SUNTA UUSTALU

Puhka rahus.

KAUAAEGSET HEAD SÕPRA JA RISTIISA

ELMAR PALMEOS'T

sündinud 5. 5. 1917 Viljandimaal
surnud 19. 8. 1982 Saint John'is, N.B.

leinavad kurbuses

RICHARD ja SALME VESI
VALTER ja AURORA PIIGLI
VALDUR ja LINDA RAUDJALG
ristitütar SIRJE TÕU perekonnaga

ARMAST SÕBRATARI

HILDEGARD REITSNIK'KU

mälestavad kurbuses

TALVI ja KLAUDIA

NOORUSPÕLVE SÕPRA

ALIDE JOHANSON'I

leinab kurbuses

EDITH Montrealist

KUULUTUSED

palume talitusele anda KUNI KL. 8 ESMASPÄEVA ÕHTUL, et kindlustada nende ilmumine järgmises lehes.

EI
MINGIT
KOMPROMISSI
KOMMUNISTIDEGA

K. Päts — 1918

KIRIKLIKKE TEATEID

EELK PEETRI KOGUDUS
817 M. Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4P 2L1
Praost Andres Taul
94 Dinnick Cres., Toronto, Ont. M4N 1L8
Tel. 483-4103, kirikus 483-5847
Organist dr. Roman Toi

Pühap., 12. sept. SURNUAIAPÜHA JUMALATEENISTUSED: kell 11 hommikul Mt. Pleasant'i kalmistul, eestlaste osas, kell 2 p.l. York'i kalmistul, kivialtari juures. PALVUS York'i kalmistu keskmises osas kell 3 p.l. Mängib koguduse vaimulik orkester, juhatab R. Toi.

Pühap., 12. sept. algavad koguduse juures peetavad INGLISEKEELSED JUMALATEENISTUSED, algusega kell 9.30 hommikul. Armulaud. Teenib õp. A. Taul.

Pühap., 19. sept. JUMALATEENISTUS kell 11. Koguduse aastapäev. Armulaud. Laulab Cantate Domino. Martin Kiik harpsikordil.

Pühap., 19. sept. algavad koguduse juures peetavad PIIBLITUNNID kell 10 hommikul kiriku ülemises saalis. Piiblitunde korraldab koguduse juhatuse liige E. Kaasik.

Pühap., 19. sept. JUMALATEENISTUS kell 5 p.l. Sault Ste. Marie's, millele järgneb koguduse täiskogu koosolek.

CANTATE DOMINO laulukoori harjutused algavad kolmapäeval, 8. septembril, kell 7.30 õ. Juhatab R. Toi. Lauluhuvilised palutakse kooriga liituda.

Esimene NAISRINGI KOKKUTULEK 15. septembril s.a. kell 5 p.l. naisringi ruumis. Uued liikmed teretulemast.

KOGUDUSE KANTSELEI on avatud teisipäeviti 10—6, neljapäeviti 12—3 p.l.

ÕPETAJA KÕNETUNNID kolmapäeval 9.30—2 kirikus, neljapäeval 6—8 kirikus ja igal pühapäeval pärast jumalateenistust.

EELK TORONTO VANA-ANDRESE KOGUDUS
383 Jarvis St. Toronto, Ont. M5B 2C7
Õp. Udo Petersoo
3714 Beechollow Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128, kirikus 923-5172

Pühapäeval, 12. septembril KALMISTUPÜHA JUMALATEENISTUSED: Mt. Pleasant'i kalmistul eestlaste osas kell 3 p.l. York'i kalmistul kivialtari juures kell 5 p.l.

Pühap., 19. sept. kell 11 hommikul kodumaalt lahkumist tähistav JUMALATEENISTUS kell 4 p.l.

Pühap., 26. sept. kell 4 p.l. õpetaja U. Petersoo ametisse õnnistamise PIISKOPLIK JUMALATEENISTUS. Kaastegevad Vana-Andrese kirikukoor ja külalisena Toronto Eesti Segakoor.

ÕPETAJA KÕNETUNNID kiriku kantseleis teisipäeviti 5—7 õhtul, neljapäeviti 6—8 õhtul ja pärast igat teenistust.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Jutl. Kaljo Raid
36 Bardo Walkway, Willowdale, Ontario M2J 4T9
499-6488

„VABADUSE KUULUTUS" RAADIOSAATED IGAL PÜHAPÄEVAL kell 3—3.30 p.l.

Pühapäeval, 12. septembril kell 11 hommikul KOJUTULEKU JUMALATEENISTUS. Kõneleb K. Raid. Segakoor Ch. Kipperi juhatusel. Kell 6 õhtul KUULUTUSKOOSOLEK. Kõneleb H. Rüdmik. Noortekoor.

Kolmapäeval, 15. septembril kell 7.30 õhtul KUULUTUSKOOSOLEK. Kõneleb H. Mäemets.

Ilmub August Nieländer'i memuaarteos

Ameerika Ühendriikides tähistab 1. septembril 95. sünnipäeva August Nieländer. Veetnud lapseaastad Tartus, jätkas ta õpinguid Peterburi konservatooriumis kuni helikunstniku tiitli saavutamiseni. Tsaarivalitsuse hiilgeaegadel oli ta kapellmeistriks õukonna sõjaväeorkestrites, kus isiklikult tutvus ka viimase keisri Nikolai II-ga. A. Nieländer õpinguaastad Peterburis kulgesid samaaegselt paljude teiste eesti ja rahvusvaheliste muusikakuulsustega. Esimese maailmasõja ajal sai ta ohvitseri väljaõppe tol ajal moodsas väeliigis — soomusvägede alal. Eesti Vabadussõjast võttis ta osa Soomusautode Kolonni ülemana ning ta on seega ainus elusolev iseseisva väeosa ülem eestlaste võidukast sõjast iseseisvuse saavutamiseks. Tänu A. Nieländeri organiseerimisvõimele ja loovale talendile sündis Tartus iseseisvuse algpäevil konservatoorium ning nüüdne auväärne juubilar oli juhtivalt tegev eesti muusikakultuuri süvendamisel ja laiendamisel, niikaua kui kestis Eesti Vabariik. Ka hiljem põgenikuperioodil Saksamaal ja pärast väljarändu USA-sse on A. Nieländer jätnud ajaloolisi jälgi organiseerijana, koorijuhina ja õpetajana.

Praegu on Rootsis trükis A. Nieländeri memuaarteos „Taktikepi ja relvaga, mis ilmub Välis-Eesti & EMP kirjastusel lähemal ajal. August Nieländeril on oma ainulaadsest eluteekonnast jutustada palju huvitavat ja kultuuriloolselt senitundmatut. Tüsedat mälestuste raamatut illustreerivad ainulaadsed fotod ja täiendavad kadunud publitsist Jüri Remmelgase kommentaarid. A. Nieländeri memuaarteoses leiavad märkimist ja isikutena kirjeldamist paljud tuntud kaasaegsed ja kultuuriloolised olukorrad koos võitlusmomentidega, mida eesti rahval on sellel sajandil tulnud kogeda. Juubilar on need jäädvustanud raamatus, mis hõlmab ligemale kolmsada sisutihedat leheküle. Ühenduses raamatu ilmumisega on koostamisel ka eriline õnnitlejate nimekiri.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Immanuel Kirik
21 Swanwick Ave.
Pastor Allan Laur
72 Appleby Cres., Markham, Ontario L3R 4L2
Tel. 477-6248

Laupäeval, 11. sept. kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS Hõbe talus Royal Beach'is. Helmut Rüdmik ja Allan Laur. Lauluettekandeid.

Pühapäeval, 12. sept. kell 2 p.l. PÜHAPÄEVAKOOL lastele ja täiskasvanuile. Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Helmut Rüdmik Floridast. Duett. Issanda surma mälestamine. (Buss Eesti Kodust kell 1.30 p.l.)

Kolmap, 15. sept. kell 7 õhtul PALVEÕHTU.

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Lut. Kirik, Bloor & Indian Rd.
Õp. T. Nõmmik
501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2
Tel.: 483-2478 ja 1-327-0410

Laupäeval, 11. septembril kell 15.00 JUMALATEENISTUS perekond Hõbe talus (Hwy 48, Royan Beach Rd.).

Pühapäeval, 19. septembril kell 17.00 JUMALATEENISTUS tavalises kirikus.

ÕPETAJA KÕNETUNNID: igal neljapäeval kell 18.00—19.30 omas kodus 501 Davisville Ave., Toronto, ning igal esmaspäeval kell 18.00—19.00 Hamiltoni kiriklas, 3 Mapleside Ave., Hamilton, tel. 527-0410.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS
Praost E. Lepik. Tel. 1-519-941-4309
RR 5. Orangeville, Ontario

Pühapäeval, 12. septembril kell 11 hm. KALMISTU JUMALATEENISTU York kalmistul, sektsioon N (seal kus eelmistel aastatel). Kell 12 päeval LAHKUNUTE MÄLESTUSPÄLVUS kalmistu uues osas. Teenib preester E. Lepik. Laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel. Laululehed.

Pühapäeval, 19. septembril kell 2 p.l. JUMALATEENISTUS Peetri kirikus. Teenib ja kõneleb preester E. Lepik. Laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel. Laululehed.

JURISTID

ENN ALFRED
ADVOKAAT — NOTAR
Toronto Dominion Centre
P.O. Box 326, Room 1002
Royal Trust Tower
Toronto M5K 1K7
King—Bay
Telefon: 869-1777
24-tundi telefonivalve

JAN PAUL WALDIN
BA, LL.B
ADVOKAAT — NOTAR
Waldin & de Kenedy
99 Queen St. E., Suite 1403
Tel. 364-6761, 364-6762

ALO RAUN
EESTIKEELE ETÜMOLOOGILINE TEATMIK
222 lhk. Hind $15.00. Postiteel tellides pluss saatekulu Kanadasse $2.00, USA-sse $4.00.
Müügil
„MEIE ELU" talituses,
958 Broadview Ave. Toronto. Ont. M4K 2R6

OPTIKUD

J. RATAS
Optika- ja Kellasepäärl
247 Danforth Ave. Toronto
Telefon 465-6251
PRILLID
parimas kvaliteedis
ja ka igas hinnaklassis
„CONTACT LENSES" soodsate hindadega
Käekellade müük ja parandused kohapeal

ELEKTRIK
Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
HALLING
Tel. 762-9190 ● Lic. E1044

R. S. KANE Ltd.
MATUSEMAJA
4812 Yonge Str.
(Sheppardi lähedal)
Willowdale
221-1159

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad:
M. Wayne Hamilton
Funeral Direktor
739 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

Külastage „MEIE ELU" kus leiate mitmesuguseid sobivaid kinkeesemeid
958 Broadview Ave, Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 466-0951
(Eesti Majas, II korral)

EHTEASJU
SKANDINAAVIA
KINKEESEMEID:
LINIKUID, SOHVAPATJU,
SAUNASEEPE ja TARBEID
KERAAMIKA-VAASE
HELIPLAATE
RAAMATUID (ka lastele)

„Meie Elu" üksiknumbrid on müügil:

TORONTO

POKO'S MEAT PRODUCTS ARIDES:	**376 College St.**
	767 Mt. Pleasant Rd.
Rooneeme pagariäris	**484 Queen St. W.**
Ballnt Book Store	**246 Spadina Ave.**
„Meie Elu" talituses	**958 Broadview Ave.**
Broadview Delicatessen	**141 Danforth Ave.**

THUNDER BAY

Finnish Book Store	**168 S. Algoma St.**

SUDBURY

Wolfe's Bookstore	**133—135 Durham St. E.**

Eestlaste ajaleht „MEIE ELU" levib üle kogu maailma, kus asub eestlasi. — Tellige ja lugege „MEIE ELU". — Nõudke „MEIE ELU" proovinumbreid. —

„MEIE ELU" tellimishinnad: Kanadas 1 a. $34.00, 6 k. $18.00, 3 k. $13.00; USA-sse — 1 a. $37.00, 6 k. $20.00, 3 k. $14.00; Ülemeremaadesse — 1 a. $42.00, 6 k. $21.00, 3 k. $14.00. Kiripostilisa Kanadas: 1 a. $23.40, 6 k. $11.70. Kiri- ja õhupostilisa USA-sse: 1 a. $26.00, 6 k. $13.00. Õhupostilisa ülemeremaadesse: 1 a. $48.30, 6 k. $24.15.

958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6, Canada
„MEIE ELU" TALITUS

Tellimiskupong:

Palun saatke minule „Meie Elu" ..... kuuks.

Tellimisraha siinjuures .....
(Tshekiga„ panga rahakaardiga, posti rahakaardiga).

Nimi: .....

Postiaadress: .....

Kuupäev .....

.....
(Allkiri)

Ermo Kulmar

UUDISEID SPORDIVETERANIDELE

„Mele Elus" nr. 23 (1981) toodud tabel Rootsi veteranide kergejõustiku esivõistlusest andis pildi rahvusvahelisest tasapinnast millest Kanada Masters ei jää palju maha.

Juuresolev Tabel 1 näitab rahvusvahelist taset saavutatud möödunud aasta jaanuaris Uus-Meremaal. Tagajärjed olid üsna kõrged ja võistlus väga terav paljudel aladel. Seekordne tabel hõlmab üle 65 a. veterane, sest neil peaks olema nüüd küllalt aega keha vormisoleku arendamiseks. Võnasõna ütleb — parem hiljem kui mitte kunagi.

Võrreldes maailma ja Rootsi tagajärgi näib et taseme vahe on 5 kuni 10 aastat olenevalt alast, s.t. maailma klassi 65+ veteran võiks tasavägiselt võistelda Rootsi 60+ ja 55+ veteranidega.

TABEL 1

Maailma kergejõustiku veteranide mängud, jaan. 1981, Uus-Meremaal

Ala	Vanus	Mehed	Naised
100	65+	12,9	16,2
	70+	13,7	19,6
	75+	15,7	19,3
	80+	20,8	
200	65+	26,3	34,8
	70+	28,1	45,1
	75+	32,9	42,9
	80+	45,0	
400	65+	63,8	79,7
	70+	68,2	96,6
	75+	72,3	2.04
	80+	98,2	
800	65+	2.28	3.35
	70+	2.39	3.53
	75+	2.46	4.30
	80+	3.38	
1500	65+	5.06	7.11
	70+	5.43	7.59
	75+	5.45	8.48
5000	65+	19.14	
	70+	21.41	
	75+	21.51	
	80+	26.56	
10 000	65+	40.52	52.53
	70+	45.39	59.21
	75+	45.50	61.56
	80+	67.31	
5 km kõ.	65+	26.27	
	70+	30.11	37.54
	75+	37.37	40.48
	80+	33.46	
Kaugus	65+	4.78	3.40
	70+	3.99	
	75+	4.27	
	80+	2.35	
Kõrgus	65+	1.42	1.11
	70+	1.31	
	75+	1.25	
	80+	0.90	
Kolmik	65+	10.66	
	70+	8.27	
	75+	8.72	
	80+	8.66	
Kuul	65+	12.87	8.36
	70+	11.59	
	75+	10.33	6.90
	80+	6.02	
Ketas	65+	39.74	26.54
	70+	31.27	
	75+	35.58	15.26
Oda	65+	42.88	
	70+	34.12	
	75+	24.76	
	80+	11.80	
Vasar	65+	38.68	
	70+	27.08	
	75+	26.22	
	80+	8.66	
5-e võist.	65+	3247	1946
	70+	2827	
	75+	2011	

Tekib küsimus milline rahvus omab enamuse maailma tipp-veteranidest? Järgnev Tabel 2 annab ligikaudse vastuse võttes arvesse Uus-Meremaal „kulla" võitjaid klassides 40+ kuni 80+ tabeli 1 aladelt.

TABEL 2

Riigid	Kokku „kulda"	Mehed	Naised
1. Saksamaa	60	30	30
2. Am. Ühendriigid	43	25	18
3. Austraalia	42	26	16
4. Uus-Meremaa	27	12	15
5. Rootsi	21	13	8
6. Soome	9	1	8
7. Inglismaa	5	3	2
8. Kanada	4	4	—
9. India	4	4	—

Järgnesid Taani, Shoti, Belgia, Jugoslavia ,Itaalia 3-e, Norra, Venetsuela 2-e ja Iiri, Mehhiko, Brasiilia ühe „kullaga". Ullatuslik oli 3,5 miljoni elanikuga Uus-Meremaa kõrge järjestus.

TERVISHAIRED EI TAKISTA

Veteranide Maailmameistri (VM) võistlused teeb eriti huvitavaks kohatles nii endiseid kui ka praeguseid rekordimehi; 45 a. Bill Baillie, kelle nimel on 1. tunni jooksurekord, võitis nüüd 800 ja 1500 m jooksud!

Mainima peaks ka veteranc, kes vaatamata hiljutistele tervisehäiretele olid jälle võistlemas. 58 a. Wal Shepard'il oli 1977 aastal südame blokeeritud tuiksoone operatsioon. VM võistlusel Wal jooksis 5000 ja 10 000 m ning maratoni (3 tundi 23 min.) kusjuures kandis seljal väikest magnetofoni elektrokardiogrammiks mille hilisem analüüs ei ilmutanud ebakorrapärasusi südame töös.

Või jälle Nick Newton (47 a.) kes algas jooksutreeningut Kalifornias 40-aastaselt koos oma olümpiakandidaadist tütrega. Möödunud aasta juulis tegi Nick maailmarekordi 400 m — 51,0 sek. Sama aasta augustis tehtud kahe vähjatõve operatsiooni tõttu kaotas 30 lb kaalust. Jaanuaris VM võistlusel jooksis juba 200 m alla 25 sek. olles veel 7 lb alla normaal kaalu.

Isegi silmanägemise puudus ei takista mõnda veterani võistlemast. Näiteks Lääne-Saksa „täht" Fritz Assmy (65+), kes jäi pimedaks 1938 a. pärast lennuõnnetust, tegi maailmarekordid 100 ja 200 m jooksudes (vaata tabelit nr. 1) ja jäi teiseks 400 m ajaga 64,2 sek. pärast komistus kukkumist. Fantastiline! Fritz algas jooksmisega 1971 a. ning tema jooksu on alati juhtinud tütremees sellega et nende randmed on lõõgas lühikese nööri kaudu.

Pimedad olid veel 69-aastane Ivy Granström Vancouverist kes on Kanada 1500, 5000 ja 10 000 rekordite omanik ja keda juhib tema sõber ning Norman Bright (70+) Oregonist kes kaotas nägemise 68-aastaselt ja kellele korraldajad andsid juhtija 10 000 m jooksuks. Norman 65-aastaselt oli rekordite omanik 800 m ja 3000 m takistusjooksus.

Omapärasuseks oli austraallane, väiketalu pidaja, Cliff Young (59 a.) kes esmakordselt võistles maratonis sai 10-da koha ajaga 3 tundi 2 min. Jooksu varustuseks olid tal pluuse, pikad püksid ja „kõrbesaapad"! Vastupidavuse olevat Cliff omanud kombest jooksta juukselõikaja juurde linna 40 km kaugusel ja ka samal päeval tagasi!

EESTLASI VM VÕISTLUSEL

Hiljuti selgus, et esimesest VM võistlusest 1975. a. Torontos võttis osa kaks eestlast 55+ klassis:

— Viktor Peters jooksis 100 m 15,3 sek. (eeljooksus) ja 1500 m ajaga 5 min. 57 sek. (10-nes).

— Arnold Till tõukas kuuli 11.60 m (5-es koht koos aukirjaga) ja heitis kestast 33.98. (3-as koht medaliga).

Mainitud eestlastel tuli ka „unus tada" kehalisi probleeme. Viktor rääkis et teinal „kuu aega enne võitlust oli kiirpaatide kokkupõrge mille tõttu olin haiglas mälu kaotusega, jala külje verejooksuga ja Achillese kõõluse vigastusega". Arnold kirjutas — „kahjuks rebestasin oma jala reie lihase umbes paar nädalat enne võistlust — — kui läksin ringi nii nagu noor poiss ma unustasin kõik valud ning katsusin teha oma parimat."

On põhjust loota et need eestlased jätkavad kehalist vormisolekut ja neile lisandub veel teisi veterane nii et järgmisel VM võistlusel 1983 a. suvel Puertoriikos mõnegi eesti masteri nimi esineks Kanada võistkonnas.

TORONTO EESTI ÜHISPANK
958 Broadview Ave., Toronto,
Ontario M4K 2R6
Ühenduses on jõud
ODAVAD LAENUD KAASMAALASTELE
Informatsiooniks helistada
465-4659

MASTEREILT USA-S NELI VÄLIS-EESTI REKORDIT

Suursündmus USA eestlaste vanema generatsiooni kergejõustiklasle toimus 31. juulil, kui kaheksa masterit osalesid 28-dal Eesti Mängudel, Lakewood'is (N.J.). Esimese Eesti masterite võistluse pea-organiseerijaks oli Alfred Skonberg, Eesti Spordiliit USA-s asepresident.

Tagajärgedeks saavutati::

Kõrgushüpe (40+ klassis): 1) Aarand Roos 1.50 m.

Kuulitõuge, 40+: 1) Aarand Roos 9.02 m, 2) Vallo Truumees 8.72. — 45+: 1) Meeme Maasik 9.95. 2) Tõnu Maasik 9.53. — 60+: 1) Herbert Lääne 9.93. — 65+: 1) Eugen Roolend 10.54. — 70+: 1) Ernst Tanimäe 8.66.

Kettaheide, 45+: 1) Meeme Maasik 29.55, 2) Tõnu Maasik 25.43, 3) Riho Melts 21.90. — 70+: 1) Ernst Taanimäe 17.60.

Välis-Eesti rekordi-normide püstitajaiks olid Aarand Roos kõrgushüppes ja kuulitõukes ning Meeme Maasik kuulitõukes ja kettaheites.

Võrreldes mainitud resultaate Kanada 10-nevõistluse tabeliga näib et üheks paremaks tagajärjeks oli A. Roosi kõrgushüpe. Lisada võiks veel et Aarand Roos, uus Eesti konsul USA-s, on masterklassis 41 aastaselt jooksnud maratoni ajaga 3 tundi 32 min. 46 s. mis toimus Lund'is, Rootsis, 19. sept. 1981. Teadaolevail andmeil on see V-E rekordi norm.

Seoses 60—65—70+ klassi heade tagajärgedega kuulitõukes olid need saavutatud 8 lb (3.6 kg) kuuliga, mis on kergem standard 4 kg kuulist, ning seetõttu ei saaks kuuluda edetahelisse.

Üldiseks teadmiseks võiks nentida, et Põhja-Ameerika masterite esivõistlusel Ottawas, august 1982, kasutati WAVA (Worlds Association of Veteran Athletes) standardit mis on järgmine:

Mehed:

Vanuseklass 40—45+: kuul 7.26 kg, ketas 2.00 kg, oda 800 g, vasar 7.26 kg. — 50—55+: kuul 5.50 kg, ketas 1.50 kg, oda 800 g, vasar 7.26 kg. — 60—65+: kuul 4.00, ketas 1.00 kg, oda 600 g, vasar 6.00 kg. — 70+: kuul 4.00 kg, ketas 1,00 kg, oda 600 g, vasar 4,00 kg.

Naised:

35—40—45+: kuul 4.00 kg, ketas 1,00 kg, oda 600 g. — 50—60—70+: kuul 3,00 kg, ketas 1,00 kg, oda 400 g.

Tähelepanu peaks juhtima ka tõigele et mõnedel võistlustel nii USA-s kui ka Kanadas on 50—55+ klassis kasutatud 1,6 kg ketast standardi 1,5 kg asemel.

Koostöös Eesti masteritega USA-s on ühtlustamisel ka vanuseklasside tagajärgede standardid auhindade andmiseks (siis kui alla nelja võistleja klassis), rekordite tabeli pidamine ja mõnevõrra sarnase võistlusdressi kavandamine.

Kindlasti tiivustab see esimene võistlus osalejaid jätkama ja uusi mastereid kaasatulema. Järgmine võistlus on kavatsusel pidada Long Island'i Spordipäeval, 18. sept. s.a.

E. KULMAR

LINNUD LÄINUD — SÜGIS TULEB . . .

Looduse vaatlejad ennustavad tänavu varajasi sügisilmu ja külma talve. Juba kevadel teadlased arvestasid, et maailmarumi saastav tulemägede pursketuhk filtreerib sedavõrd päikesevalgust, et sügisel toimuvad klimaatilised muudatused. Tõenäolikult rändlinnud tajusid seda oma instinktiga ja asusid igaaastasele teekonnale varakult. Juba augusti algul hakkasid pika reisi ettevalmistused ja kogunemised parvedesse. Vaatlejad ütlevad, et Lõuna-Ontarios kohati pääsukesed asusid teele juba 10. augusti paiku. Suvilate ümber ja Toronto tagaaedadest on „Robinad" (punarind) samuti mõnda aega kadunud.

Esimene öökülm möödunud nädalal tekitas suuri kahjustusi Ontario tubakakasvatamise piirkonnas, kuid temperatuur mujal õnneks ei langenud alla nullpunkti. Varajased külmad on tänavu eriti ohtlikud, kuna jaheda ja vihmase hilissuve tõttu ei valminud aedviljad, nagu tomatid jne. normaalsel ajal. Et loodusele abiks olla soovitavad nüüd eriteadlased kärpida veidi tomatitaimede lehti, et avada neid päikesele ja kiirendada vilja valmimist.

KUHU MINNA?

☆ Laup, 11. ja 12. sept. etniline võrkpalliturnlir Jõekäärul.

☆ Neljap., 16. sept. Rain Rebas'e loeng Tartu College'is algusega kl. 7.30 õ.

☆ Teisip., 21. sept. Herman Talvik'u graafika näitus ja Rain Rebas'e loeng Tartu College'is algusega kl. 7.30 õ.

EESTI SKAUTLUSE KROONIKAT

Eesti skautluse 70-aastasel teekonnal on olnud väga palju olulisi sündmusi, nii sise- kui ka välismail.

Järgnevalt antud ainult loetelu olulisemaist peatuspunktidest eesti skautluse teekonnalt kuni 1972. aastani. (Viimaste aastate sündmused on asjahuvilistel juba niigi teada.)

1912 Esimene skaudirühm Pärnus.
1916—1917 Skautlus Tartus, Viljandis, Tallinnas.
1920 Eesti skautluse õitseaja algus. Esindusrühm „Olympia" jamboreel Londonis.
1921 Eesti skautide I Kongress, Tartus. Eesti Skautide Maleva rajamine, ajakiri „Eesti Skaut", suurparaadid Tallinnas ja Tartus. N. Kann — ESM peavanem, J. Hünerson — peastaabiülem. 1500 Eesti skaudi külaskäik Soome.
1922 Eesti Skaudisõprade Ühingud ja Liit. Eesti Skautide Malev — Rahvusvahelise Skautide Kongressi asutaja liige (Pariisis).
1923 E.S.M. II Kongresss, Tallinnas. E.S.M. Põhimäärus.
1926 E.S.M. I Suurlaager, Pirital.
1930 Noored Kotkad rajati.
1932 E.S.M II Suurlaager — Pärnu-Valgerannal.
1933 Jamboreel Ungaris. Lord ja Lady Baden-Powell Eestis 600 Inglise skaudi ja 300 gaidiga.
1934 110 Eesti skauti Läti suurlaagris. „Skautlikul teel" ilmus.
1935 Eesti skaudijuhte Gilwell Pargis ja II Rover Mootil Rootsis.
1936 I üleriigiline E. skaut. treeningulaager — Koitjärvel. E.S.M. III Suurlaager — Haapsalu, Paralepa.
1937 Eesti skautide esindusrühm Jamboreel Hollandis.
1938 Gilwell Pargi Camp Chief kol. J. S. Wilson Eestis.
1939 III Rover Mootist ja Konverentsist osavõtt koos Noorte Kotkastega Shotimaal. (Gilwelli kursuste juhataja). H. Michelson — Eesti D.C.C.
1940 Metsamärgi (Gilwelli) kursuste algus. Eesti Skaut. Maleva õppejuhtide päevad Vahi koolitalus. Eesti skautluse vägivaldne likvideerimine.
1940—1944 Skautlus Eestis varjatud kujul.
1944—1956 Eesti Skautluse taastamine Rootsis ja Saksamaal.
1946 Eesti Skaut. Keskbüroo Augsburgis, ametl. tunnustatud.
1947 Eesti Skauttöö Keskus Rootsis. Eesti skaudid Saksamaalt ja Rootsist Rahu Jamboreel, Moissonis, Prantsusmaal.
1947 Rosny Konverentsi alused D.P. ja pagulasskautidele. D.P. skaudid RSB kaitse alla, liikme õigusteta.
1949 Eesti Skaudid paguluses põhikirja allakirjutamine Londonis, Eesti Saatkonna ruumides.
1947—51 Eesti Skauttöö keskused Inglismaal, USA-s, Austraalias, Kanadas.
1953—54 ESP põhikirja muutmisega Eesti Skautide Liiduks.
1955 Konverentsil Kanadas — astutud ametlikesse läbirääkimistesse Rahvusvahel. Skautide Bürooga.
1957 Eesti skaudid peam. Rootsist Juubeli Jamboreel Inglismaal.
1957 Eesti Skaut. Liidu Keskbüroo Rootsis — 7 aastat.
1962 Eesti skautlus 50 aastane. Juubelilaager Kanadas. Ilmus koguteos — „Eesti Skautluse 50 aastat".
1962 Suurlaager Rootsis
1963 Jamboree Kreekas — Maratonil. Eesti skaute Rootsist.
1965 E.S.L. Keskbüroo USA-s 6 aastat.
1967 „Koguja" suurlaager USA-s. Maailma Jamboree INDABA — esmakordselt USA-s. ESL peasekretäri H. Michelsoni osavõtt.
1969 ESL kirjastusel ilmusid — „Skautlikul teel" III trükk, „Noorsootöö radadelt". Treeninguala ajakiri „Skautlikel õppeväljakuil" ilmus pidevalt.
1971 Eesti Skaut. Liidu Keskbüroo Kanadas.
1972 Eesti skautluse 60 a. juubeli suurlaager Kanadas.

H. MICHELSON

MÕTTESÄHVATUSI

Igaüks tahab kaua elada, aga keegi ei taha vanaks saada.

☆

Mõni teeskleb, et ta on rumal, et oma tõelist rumalust varjata.

Kogunud NIHITS

Maailma Aknal

POEEDID JA SOOLAPUHUJAD LASTETOAS

2.

Aastal 1384 avaldas Schevole de St. Marthe oma ladinakeelse riimitud „Paedotropia", mis osutus nii populaarseks, et selle viimane uustrükk veel 213 aastat hiljem, a. 1797, ilmus. Ta oli olnuline poeet, kutselt jurist kes enesele nime teinud arstiteaduse alal sellega, et ta oma meetoditega terveks oli ravinud oma poja, kelle arstid olid surmale määratuks tunnistanud.

Ta arvustab teravalt omaaegseid lastekasvatuse viise, eriti vastsündinute vannitamist jääkülmas vees karastamise otstarbel. Tema head nõuanded ei erine aga palju tema eelkäijate omist, kelle eeskujul ta pooldab aastatuhandete vanust kommet lapsi soolatada ja mähkida ja ta usub endiselt mustakunsti võtteisse. Nii pidi pojengi varre sidumine ümber lapse kaela ravima langetõbe ja köömned segatuna härja sapisse hävitama kõhu ussid. Eriti mõjuv vahend langetõve vastu oli autori arvates inimese pealuu pulbristatud tuhk.

HAMMASTE TULEK

Juba Hippokratese ajast saadik peeti hammaste tuleku aega imiku elus kriitiliseks perioodiks, kus tema elu oli kaalul. Krampe ja palavikku pani Hippokrates selle nähte siiüks ja see arvamus püsis XVIII sajandi lõpuni. Nii ei saanud St. Marthegi olla erand. Tema õpetus selleks puhuks ei erinenud palju tema kauge eelkäija, von Louffenburgi omast:

„Sul käepärast olgu varakult
jänese aju, puruks tambitult,
või Sitsiilia roosiõie mesi,
et kasta nendes lapse sõrmekesi."

Nähtavasti pidi laps oma sõrmi lutsutades siis selle imerohu ise igemetele kandma.

Muistseil arstidel ja soolapuhujatel polnud aga aimugi, milles laste kõrge surevuse tõelised põhjused hammaste tuleku puhul seisnesid.

Kartusest imiku poolt hammustatud saada lõpetasid emad ja ammed imetamise kohe esimese piimahamba ilmudes. Seega jäi laps järsku ilma sellest tasakaalustatud toidust, mida emapiim pakkus ja ta pandi üleöö nälja toidule, mis koosnes jahukõrdist ja toitja suus peeneks puretud ja mahladest kuivaksimetud n.n. „nämmust". Väärarvamuse tõttu, nagu oleks toores aed- ja puuvili kahjulik lapse seedimisele, jäi ta ka vitamiininälga. Seega hammaste tulekuga kaasuv haigus polnud midagi muud, kui skorbuut alatoitluse tagajärjel ja selle tüsitused.

KASVATUSPROBLEEMID

Peale väikeste laste eest hoolitsemise küsimuse tegeleb St. Marthe oma raamatus ka suuremate laste kasvatusprobleemidega mille juures ta üllataval kombel oma ajastust mitme sajandi võrra ette jõudnud näib olevat:

„Eks sõltu sellest inimlik kõik õnn
kui vabalt vaimul areneda lastud on.
Et laps saaks aus ja püüdlik,
vaimult vaba,
seks tema vaimuandeil vabalt
õitsta luba.
Sa teda juhi oma aateid arendama —
nii pahedest sa hoiad eemal tema.
Ja edukam et oleks võitlus patuga,
mis lapsel kaasas juba sünniga,
se teda erguta, kui ta on tuim
ja rõõmusta, kui kurb tal vaim
ning pane piir ta upsakusele
ja pahelistele ta kalduvustele.
Kuid ikka leebelt, abistades nõuga
ja iial mitte oma toore jõuga."

Paar inimpõlve hiljem, a. 1655 avaldas üks teine prantslane, Claude Quillet, sama populaarse poeemi „Callipaediae, ehk ilusate laste saamise kunst".

Kui eelpool vaadeldud teoseist mõnigi oli kirjutatud mitte-arsti poolt ja eesmärgiga edendada laste tervishoidu, siis — paradoksaalselt — Quillet oli arst ja tema raamatu ainus eesmärk oli teha raha ja ühtlasi õiendada arveid oma vastastega. (Eks kaja kaunis kaasaegselt!)

Raamat ilmus Roomas, kuhu autor oli põgenenud kui ta jalgealune kodumaal tuliseks muutunud oli.

Quillet oli välja astunud ühe preestri kaitseks, keda süüdistati kuradi läkitamise pärast Loudon'i kloostrisse, kus see oli oma võimu alla võtnud mõne nunna ja — paraku — ka abtessi enese. Kui nurjatu preester tuleriidal oma teenitud palga sai, pidi ka Quillet põgenema.

IDEAALSED VANEMAD

Peale ilusate laste saamise õpetuse räägib Callipaediae ka ilust üldmõistes, armastusest, abielust, reprodutseerimisest, reisimisest, astroloogiast ja muust. Raamatu paljutõotav pealkiri kindlustas sellele küll hea leviku, kuid kõigest targutamisest hoolimata näib ainsaks kindlaks abinõuks ilusate laste saamisel jäävat ikka see kõige eneseestmõisteta-vam — ilusad vanemad. Ilusate järeltulijate saamiseks pole autori arvates väljavateid inetuil, räpaseil, podagrahaigeil, kivitõbiseil, tüsikushaigeil ega langetõbiseil.

„Kui elu edasi on kantud eost, mis
rüvetatud,
siis lapsesse on isa pahed istutatud
ja tõbede ja kombetuse needus
on väeti lapsukese saatus."

Ideaalsete vanemate omadusi kirjeldatakse raamatus sellise üksikasjalikkusega, et — autori enese sõnul — „kombekas Muusa keelab ütlemast rohkem". Abielupoolte vanuste ülemäärase erinevuse ja liiga noorelt või liiga vanalt lapsevanemaks saamise pahesid, samuti pulmapeo ja sellele järgnevate episoodide üksikasju käsitleb Quillet nii lopsakalt ja meeleliselt, et vooruslik Muusa keeldub neid eesti keelde tõlkida lubamast.

Imikute hooldamise alal erinevad tema vaated mõnevõrra tema eelkäijate omist, kui ta ütleb m.s.:

„Kui mähkmeisse seod lapsi, siis
mitte tugevalt.
Kui ammed teevad seda lohakalt,
siis noored kehad moonutatud saavad
ja lapsed küürakaiks ja rangisjalgseiks jäävad."

Callipaediae'st sai — nüüdisaja zhargoonis „bestseller" ja võrratu vahend autori käes arvete õiendamiseks oma maapaos oleku põhjustaja, kardinal Mazarin'iga, kes oli Loudoni nõiaprotsessi algataja. Raamatu mitmeteemalise iseloomu tõttu polnud raske sinna ka mõned värsid kardinali sarjamiseks sisse poetada. Viimane leidiski, et targem oleks sellist nupukat vastast oma leeri tõmmata ja pakkus lepitust. Quillet kõrvaldaski solvavad lõigud ja asendas need mõne reaga oma äsjaleitud heategija ülistamiseks ja sai vastutasuks abti ametikoha.

KOER AITAB

Vere ringvoolu avastamine W. Harvey poolt XVII sajandi esimesel poolel muutis küll vaateid tervishoiuõpetusele ja selle tulemused hakkasid ilmnema ka XVIII sajandi suhtumises lastekasvatuse viisidesse, kuid iganenud vaated olid visad kaduma. Olukorda iseloomustab prantsuse arsti M. Brouzet'i uurimus a. 1754, kus ta m.s. tähendab, et imikute kägistamise komme mähkmetega pole ikka veel kadunud. Ta võrdleb seda metslaste tavaga, kus need moonutavad laste kolpi ja kõrvu, ninu ja kulmi, venitavad kaelu ja huuli ning murravad hambaid. Ta kirjutab:

„Mähkmeis imiku nutt, ... naha punetus ning lämbumise ja köhahood ... on rinnakorvi kokkusurumise tagajärg ... diafragma ja kopsu liikumine on takistatud surve tõttu ... Ka on ebasünnis siduda lapse jalgu üksteisega kokku, kuna sellega reie õrn liiges võib sattuda vale asendisse. Mõned naised lähevad selle ohtliku kombega äärmuseni, ekslikult arvates, et jalalabade õige asendi juures kannad peaksid olema koos ja varbad hajali". Ja teisal:

„Lapsi ... ei tohiks piinata neid vaevlema jättes oma rooja sisse ... Tavaliselt pestakse imikuid soojas vees, ometi leidub ammesid, kes lapse puhastamiseks kasutavad oma piima ja ka sülge. Soe vesi on aga ... eelistatavam."

Samas peatükis üllatab aga autor lugejat oma „loomulikkude vahendite„ soovitamisega:

„Olen näinud Provence'i naisi järjekindlalt laskmas oma imikuid lakkuda koertel, kes seda meeleldi ka tegid. On ju tõsi, et loomad oma väikseid sel viisil väga hästi puhastavad ja nende keeled näivad olevat nii pehmed ... selleks, et see on aina loomulik lasta neil teenindada ka imikuid. Tähelepanekud ... raigade, kärnade ja haavandite ravi kohta koera sülje ja keele abil õigustavad selle abinõu kasutamist ... ja lubavad meil sellist ravi soovitada laste juures."

☆

Olgu lugu emakutse auväärsusest koertel osa saada lubamisega kuidas tahes, kuid üks näib olevat kindel — kui muistseil emadel olnuks küllalt mõistust ja julgust kasvatada lapsi vastavalt oma instinktide käsule ja süüme kutsele — selle asemel, et alistuda soolapuhujate ja mustkunstnike eeskirjadele — oleks imikute surevusprotsent ja vigaste laste arv olnud tunduvalt väiksem.

K. UTSAL

„MEIE ELU" on eestluse hoidja ja ühendaja paguluses, püüdes kaasa aidata eesti keele säilitamiseks ja kasvava noorsoo hoidmiseks mele rahvusgrupi liikmena — seepärast lugege ja tellige „MEIE ELU".